

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Fenomén TV stanice al-Džazíra: od historie po současný
žurnalistický směr

Michaela Vaňková

Plzeň 2016

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra blízkovýchodních studií

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Blízkovýchodní studia

Diplomová práce

Fenomén TV stanice al-Džazíra: od historie po současný
žurnalistický směr

Michaela Vaňková

Vedoucí práce:

Mgr. Veronika Sobotková, Ph.D.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, květen 2016

Ráda bych poděkovala vedoucí své práce paní doktorce Veronice Sobotkové za poskytnutí cenných rad a trpělivého přístupu.

Obsah	
1 ÚVOD	1
2 MÉDIA	3
2.1 Masmédia.....	4
2.2 Globální dosah.....	5
2.3 Internetová revoluce	7
3 MÉDIA NA BLÍZKÉM VÝCHODĚ.....	8
3.1 Arabské vysílání BBC.....	10
3.2 Globální Blízký východ	12
4 HISTORIE AL-DŽAZÍRY	15
4.1 Katarské zázemí.....	16
4.2 Zrod al-Džazíry.....	19
4.3 Al-Džazíra efekt	21
4.4 Počátky zpravodajství	22
4.5 Pořady	24
4.6 Druhá intifáda a vysílání al-Džazíry	26
4.7 Konflikt v Afghánistánu a vysílání al-Džazíry	29
4.8 Válka v Iráku a vysílání al-Džazíry.....	30
5 AL JAZEERA ENGLISH.....	32
5.1 Válka v Gaze a vysílání AJE.....	34
5.2 Porovnání arabské al-Džazíry a Al Jazeera English.....	35
6 ARABSKÉ JARO	37
6.1 Kauza zatčení novinářů al-Džazíry	39
7 MEDIÁLNÍ ANALÝZA	41
7. 1 Případ útoku na redakci Charlie Hebdo	42

7. 2 Případy útoků v Tunisku.....	44
7. 3 Metodologie	46
7. 4 Výzkumné otázky a hypotézy	49
8 VÝSLEDKY MĚŘENÍ.....	53
8.1 Analýza článků v případě útoku na redakci Charlie Hebdo	53
8.2 Analýza článků v případě útoků v Tunisku	57
8.3 Frekvence článků v porovnání	61
8.4 Obsahová analýza	62
8.5 Shrnutí.....	64
9 ZÁVĚR.....	66
10 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	67
11 RESUME.....	79
12 PŘÍLOHY.....	80
12.1 Seznam příloh	80
12.2 Tabulkové přílohy	82
12.3 Obrazové přílohy	85

1 ÚVOD

Katarská televizní stanice al-Džazíra patří k významným médiím jak v arabském světě, tak i na Západě. Charakter tohoto média je natolik výjimečný, že se al-Džazíra stala fenoménem, který je předmětem studií odborníků, ale také veřejné diskuze. Ač se názory na redakční politiku al-Džazíry různí, televize získala významné postavení na mezinárodním poli médií. Všeobecně je o al-Džazíře známo, že se snaží působit jako seriózní a objektivní médium, a vyrovnat se tak mediálním gigantům západního světa. Její přístup ke zpravodajství je neotřelý, ambiciózní, ale také kontroverzní. Stanice se většinu doby své existence potýká s kritikou na domácí scéně i v západních zemích. Přesto si vydobila své místo na slunci a mnozí odborníci tvrdí, že se stala také důležitým politickým hráčem v regionu.

Jaké je postavení al-Džazíry a jaký vliv má katarská televize na dění na Blízkém východě nastíní první, teoretická, část této práce. V první části se tedy práce zaměří na stručné osvětlení významu médií, zázemí al-Džazíry, a dále také na její samotnou historii. Na vybraných příkladech bude ukázáno, jaké události televizi proslavily a ovlivnily její další směřování. Práce se soustředí na všeobecnou historii arabské al-Džazíry, avšak zaměří se i na její anglickou verzi, která byla využita k analýze. K tomuto oddílu bylo použito sekundárních zdrojů – monografií, sborníků, článků a dalších příspěvků odborného či žurnalistického charakteru.

Kapitoly teoretické části postupují tematicky a jsou řazeny chronologicky za sebou tak, aby zrcadlily historický vývoj jak médií obecně, tak al-Džazíry samotné. Na začátku se práce věnuje stručnému definování médií, jejich vývoji obecně, a také na Blízkém východě. Dále již následují stránky soustředící se pouze na region, především pak na emirát Katar, jehož historie je pro vznik al-Džazíry taktéž důležitá. Samotné pojednání o al-Džazíře odráží nejdůležitější mezníky a progres tohoto média. Z událostí, které ovlivňovaly směřování katarské stanice, byly vybrány pouze některé, aby tak osvětlily reakce a kontroverzní přijímání al-Džazíry ve světě.

Druhou částí práce je mediální analýza vybraných témat zkoumaných na internetových stránkách anglické al-Džazíry. Vlastní analýza se soustředí na události útoku na redakci *Charlie Hebdo* ve Francii a útoků v Tunisku v roce 2015. Tento vzorek byl

podroben kvantitativnímu šetření, které doplní vlastní obsahová analýza. Kapitoly mediální analýzy postupují od vysvětlení metodologie, termínů a postupů, po vlastní výsledky měření a obsahové analýzy, zahrnující zhodnocení pomocí tabulek a grafů, pro lepší orientaci. Kvantitativní měření doplňují i tabulky uvedené v přílohách na konci práce.

Tato diplomová práce má za cíl vytvořit ucelenou studii zčásti podpořenou sekundární literaturou a zčásti obsahující aktuální data primárního charakteru. Smyslem práce je sepsat současnou, objektivní studii o tématu, který byl již mnohokrát podroben zkoumání a zevrubnému studiu. Ač i v českém prostředí je toto téma předmětem zájmu odborníků, považují ho stále za nevyčerpané. Al-Džazíra je, dle mého názoru, významný hybatel dění v arabském regionu. Navíc rozšiřováním svého impéria a zakládáním dalších jazykových verzí globálního působení, je stopa této katarské stanice patrná dokonce i v naší zemi. Al-Džazíra je zkrátka pojem, fenomén, který není jednoduché uchopit a její působení není lehké jednoznačně posoudit. Proto i výsledky zkoumání vzorku, který byl zvolen pro mediální analýzu, jako jednu z částí této práce, nejsou jistě dostatečně vypovídající. Avšak mají alespoň objasnit, na konkrétních příkladech, redakční směřování al-Džazíry v nejaktuálnějším čase, jaký bylo možné pro tuto studii zachytit.

V práci je používáno fonetického přepisu arabských jmen a názvů, kromě výrazů, které mají svůj ustálený český ekvivalent (jako např. emír). Taktéž al-Džazíra je uváděna v ustálené české obdobě. Názvy zemí a měst jako Katar a Tunis jsou přepisovány také v jejich vžitých variantě. Termín Arabské jaro je psán s velkým počátečním písmenem podle stejnojmenné publikace Katedry blízkovýchodních studií.¹ Pro odlišení v textu jsou cizojazyčné názvy médií, nikoliv jejich zkratky, upraveny kurzívou (např. *Charlie Hebdo*).

¹ KŘÍŽEK, D. – TARANT, Z. (2014): 4.

2 MÉDIA

„Hlavní účinek elektrického procesu spočívá v retribalizaci, tedy v návratu struktury psychického a společenského vědomí ke kmenovosti. Milióny lidí, kteří sedí kolem televizní obrazovky, sledují kabelové zpravodajské stanice a z autorizovaného zdroje nasávají moderní obdobu šamanistického vědění, důvěrně připomínají staré kmenové vztahy s jejich tyranizujícími příkazy a řízením.“²

Pojem média má velmi široký význam, potřebám této práce dobře poslouží jeho vysvětlení pro teorii sociální komunikace: médium jako to, co zprostředkovává sdělení, tedy komunikační médium. Ovšem, i při tomto definování média či médií se nevyhneme mnohovýznamovosti termínu. Myslíme technologii zajišťující přenos a příjem sdělení nebo lidi, kteří stojí za mediálním obsahem? V tomto ohledu jsou komunikačními médii i obrázky (například jeskynní malby), písmo, tisk a všechny prostředky pro nahrávání a předání sdělení, signalizace, a přenosová a vysílací technika s počítačovými komunikačními sítěmi.³

Porozumění médiím znamená porozumět jejich účinkům. Podle Marshalla McLuhana byly účinky médií tisíce let přehlíženy. Média uspořádávala formy sociability v západním i v nezápadním světě. Na Západě byla přítomna vysoká specializace mediálních technologií (ať již hovoříme o písmu nebo o tisku), v nezápadním společenství nikoliv, což způsobovalo jistou necelistvost. Se začátkem elektronického věku média vyměňují tuto roztříštěnost za kompaktnost. Informace se stávají jednotkou ve spotřebním průmyslu a zeměkoule je díky mediálním procesům malou vesnicí.⁴ Informace se staly virtuální jednotkou existující pouze na základě jejich vykonstruování.⁵ Přístup k informacím byl však po století problémem – informace mohla získat pouze elita. Změna nastala právě s nárůstem masmédií, především pak s nástupem rádia, televize a počítačových technologií, což umožnilo i ostatním mít přístup k informacím.⁶ S pádem autoritářských režimů ve 20. století se objevila moderní politická žurnalistika, o které se hovoří i v souvislosti s demokracií. Média tak slouží nejen k předávání informací, ale jsou také prostředníkem mezi politiky a občany.⁷

² MCLUHAN, M. (2008: 8).

³ JIRÁK, J. - KÖPPLOVÁ, B. (2007: 16–17).

⁴ MCLUHAN, M. (2008: 159).

⁵ CLARKE, B. (2010: 157).

⁶ POTTER, W. J. (2004: 3-4).

⁷ MCNAIR, B. (2009: 247-248).

Média sloužící k celospolečenské komunikaci, směřující z jednoho zdrojového bodu k cílovému bodu, publiku, se nazývají masová média (masmédia). Charakteristickým znakem masmédií je fakt, že jeden z účastníků výměny sdělení je stavěn do role vysílatele a druhý hraje roli příjemce. Potenciální povahou příjemce je početná skupina lidí, kteří mezi sebou nemají, zpravidla, žádné sociální vazby, a tvoří tak masu. Odtud název masová média, která dovedou vytvářet zcela novou, skupinovou identitu a vytvářejí nové sociální vazby.⁸ Teoreticky však nezáleží přímo na počtu recipientů, ale na široké dostupnosti mediálního produktu.⁹

Denis McQuail uvažuje o čtyřech prvcích masmédií, kterými jsou: konkrétní komunikační účely, potřeby a užití; technologie pro veřejnou komunikaci na velkou vzdálenost; formy sociální organizace poskytující schopnosti a struktury pro produkci a distribuci; a podoby regulace a kontroly.¹⁰

2.1 Masmédia

S rozvojem masového tisku, který v Evropě připočítáváme začátku 19. století, nastala nová éra jak pro společenskou, tak pro politickou komunikaci. Prestižní londýnské noviny *The Times* započaly již ke konci 18. století trend zpravodajství nepodléhající vládě. *The Times* se staly ikonou tzv. seriózního tisku (*prestigge press*).¹¹ *Prestige press* byl nezávislý na státu a měl být jakýmsi „hlasem národních zájmů“.¹² Na začátku 19. století se stala jedním z hlavních politických témat svoboda tisku. Tu proklamovali především političtí aktivisté. Média sice nebyla závislá na politice, ale stala se víceméně podřízená reklamě. Navíc s průmyslovou revolucí došlo k možnostem rychlejšího a levnějšího velkonákladového vydávání novin. Masový tisk přišel do Evropy ve 20. letech 19. století¹³ a v českém prostředí se objevil dokonce až ve druhé polovině 20. let 20. století, kdy se vžil pod pojmem bulvární tisk. Masový tisk jsou periodika,¹⁴ která se soustředí na početnou cílovou skupinu

⁸ JIRÁK, J. - KÖPPLOVÁ, B. (2007: 21).

⁹ THOMPSON, J. B. (1995: 24).

¹⁰ MCQUAIL, D. (2009: 24).

¹¹ ROSŮLEK, P. (2009: 22).

¹² MCQUAIL, D. (2009: 30).

¹³ ROSŮLEK, P. (2009: 23).

¹⁴ Masový tisk se označuje také jako *penny press*, tedy halířový tisk. ROSŮLEK, P. (2009: 23).

gramotných, ale ne příliš vzdělaných čtenářů. Dalším ze znaků je, kromě zmiňovaného vysokého nákladu, také obsah se specifickou stylizací.¹⁵

Svoboda tisku patří mezi jeden z nejvýznamnějších myšlenkových konceptů v historii médií a jejich společenského dopadu. Hlavním nástrojem kontrolování či regulování mediálního obsahu se stala cenzura. Cenzurní opatření se v různé míře vyskytují v dějinách médií od jejich vzniku až doposud. Ve společnostech založených na pluralitě, tržním hospodářství a demokracii většinou převažuje představa o takřikající svobodných médiích, tedy těch, které vycházejí z pojetí svobody slova jako jednoho ze základních lidských práv. Od tohoto názoru se pak odvozuje i svoboda tisku. Chápejme ji jako oddělení státu od médií garantované zákonem spolu s jejich žádanou společenskou odpovědností.¹⁶ Koncept svobody projevu, svobody tisku a demokracie začaly nejvíce uplatňovat stanice BBC, *Voice of America* a další, ve snaze ubránit se rostoucí hrozbě komunismu. V jejich vysílání tak byla patrná agenda související se studenou válkou.¹⁷

V minulosti převládalo psané a mluvené slovo, postupem času začala dominovat elektronická média s novými technologiemi.¹⁸ Kdy se o předávání informací, sdělení, dá hovořit jako o globálním? Prvním globálním médiem se stal telegraf. Mezikontinentální spojení bylo vybudováno v polovině 19. století a mělo významný vliv na práci žurnalistů v té době. S telegrafem vznikly také zpravodajské agentury, kterým byla přiřčena klíčová úloha v globální výměně informací od 50. let 19. století až do 80. let 20. století.¹⁹

2.2 Globální dosah

„Město dnes již existuje jen jako kulturní přízrak pro turisty. Každý bufet u dálnice, v němž najdeme televizi, noviny a časopisy, je stejně kosmopolitní jako New York nebo Paříž.“²⁰

Na startovní čáře globální komunikace byl telegraf, jak bylo zmíněno výše, na který navázal bezdrátový telegraf, jenž nahradil rozhlas. Na začátku 20. století nastal doslova

¹⁵ JIRÁK, J. - KÖPPLOVÁ, B. (2007: 30).

¹⁶ Tamtéž, 62–63.

¹⁷ MCPHAIL, T. (2010: 21).

¹⁸ FOURIE, P. (2007: 94).

¹⁹ ROSŮLEK, P. (2009: 22–28).

²⁰ MCLUHAN, M. (2008: 189).

boom rozhlasového vysílání ve Spojených státech, a posléze i ve Velké Británii. V roce 1926 byla založena *British Broadcasting Company*, BBC. Rozhlas prakticky vytlačil tisk z jeho místa na mediálním výsluní a obzvláště BBC se dařilo v rozšiřování vysílání v cizích jazycích.²¹ Počátek televizního vysílání datujeme do 30. let, jeho vývoj ovšem na určitou dobu přerušila druhá světová válka. Po skončení druhé světové války se televizní vysílání ujalo nejvíce ve Spojených státech amerických, kde došlo k jeho velkému rozvoji. V 60. letech se ukázalo, jak blízko má politika k médiím a naopak média k politice, když se na televizních obrazovkách odehrávala americká prezidentská volební kampaň. Televizní éra dosáhla zlatého věku v 80. letech, než mediální svět začátkem 90. let významně změnil nástup internetu.²²

Nová média spojují lidi a národy a vytvářejí tzv. globální vesnici.²³ Mezinárodní a globální komunikace odráží historii i různorodost celosvětové komunikace. Díky globálnímu komunikování se lidé mohou stát takřka očitými svědky událostí i těch nejvzdálenějších míst na světě.²⁴ Globální komunikační systém však není ideální. Přináší kromě výhod, jako je rychlost a neomezenost přenosu zpráv, také mnoho negativních jevů. Média produkují množství zpráv, obrázků bez kontextu, a tak se v globální vesnici mohou snadno šířit fámy a nedorozumění. Nové technologie by měly mít také nový smysl pro odpovědnost. Vznikl zde nový fenomén, kdy média dokážou ovlivňovat a zasahovat do mezinárodních vztahů, a tak by měla být jejich role i hodnocena. A to s sebou nese další úskalí, která souvisí se svobodou projevu a zároveň s odpovědností.²⁵ Hovoří se také o tzv. CNN efektu, který je spojován s dopadem či vlivem médií na politickou sféru. Média mohou pomáhat utvářet strategii politické agendy tak jako nikdy dříve, právě s rostoucí globalizací médií.²⁶

Globální komunikace vzrostla během studené války mezi Spojenými státy a Sovětským svazem, po pádu Sovětského svazu došlo k mnohým změnám pro uvolnění toku informací, které výrazně napomohlo ke změně mediálního prostředí na obou stranách polarizovaného světa. Obávaný komunismus brání volnému trhu, potažmo i svobodě médií,

²¹ ROSŮLEK, P. (2009: 30-32).

²² STEPHNES, M.

²³ Globální vesnice je výraz kanadského filozofa a teoretika médií Marshalla McLuhana, přičemž nejvíce se tento termín začal používat s příchodem internetu. JIRÁK, J. - KÖPPLOVÁ, B. (2007: 40).

²⁴ VOLKMER, I. (1999).

²⁵ SEIB, P. (2008: 2-3).

²⁶ LIVINGSTONE, S. (1997: 291).

ale nahradil terorismus, který využívá všech dostupných nových technologií. A tak se nové komunikační prostředky staly novou globální hrozbou.²⁷

Tato globální hrozba, globální terorismus, však narůstá nejvíce až s příchodem internetu do světa médií, kdy jej využívají různé formy nebezpečných skupin či hnutí ohrožující západní demokracie. Těm nová média poskytla množství možností k získání globálního publika.²⁸

2.3 Internetová revoluce

Na konci 20. století (přesněji v jeho posledním desetiletí) došlo k prudkému rozvoji technologií, které umožnily zcela novou formu komunikace. Nejvýznamnějším počinem té doby byl vznik internetu, „sítě sítí“, tzv. kyberprostoru (*cyberspace*), dle Williama Gibsona.²⁹ První krůčky internetu vedou od americké armády a vybraných univerzit. Technologické změny nastolily éru tzv. elektronické demokracie, internet měl vliv na ekonomiku (díky příjmům z reklamy) a působil i v politické sféře.³⁰

S předchozími lety šíření satelitního vysílání se internetový „zázrak“ nedá srovnávat. Tento technologický pokrok však nebyl šířen rovnoměrně, jak se dá očekávat, vlivem socioekonomických příčin. Postupem času se i toto zlepšovalo. Internet s sebou přinesl řadu výhod, stal se novým nástrojem demokratizace a dal nový význam svobodě vyjádření a politické akci.³¹ Internet znamenal velkou proměnu vztahu mezi prostorem a časem, které v internetovém prostředí nejsou důležité. McLuhanova „globální vesnice“ nabývá nového významu, když vzniká prostředí, kde zmizela vzdálenost mezi účastníky komunikace.³²

S internetem se objevily úplně nové fenomény jako občanská žurnalistika – došlo tak k personalizaci a participaci uživatelů internetu -, blogosféra a sociální sítě, jež s sebou zase přinesly nové a nové výzvy pro společnost.³³ Thomas Friedman poukazuje i na zneužitelnost

²⁷ MCPHAIL, T. (2010: 1-2).

²⁸ SEIB, P. (2008: 108).

²⁹ JIRÁK, J. - KÖPPLOVÁ, B. (2007: 196).

³⁰ ROSŮLEK, P. (2009: 44-45).

³¹ SEIB, P. (2008: 48).

³² JIRÁK, J. - KÖPPLOVÁ, B. (2007: 197).

³³ ROSŮLEK, P. (2009: 47-49).

pravdivosti faktů na internetové síti. Dodává však také, že internet může vzdělat více lidí, než kterýkoliv jiný nástroj médií kdy mohl.³⁴

Internet, nebo také nová média, je velmi snadno zneužitelný k proklamacím určitých zájmových skupin, obzvláště nebezpečných organizací jako je al-Káida. Moc tohoto „státu bez státu“, virtuálního subjektu, spočívala v jeho orientaci v kyberprostoru takovým způsobem, který ochromil tradiční politické procesy. Al-Káida, stejně jako jiné teroristické organizace, umí velmi dobře využívat nových médií k šíření propagandy – například za pomoci vysílání videí s rukojmími atd. Média se stala nástrojem k šíření strachu a vlády, jež ochraňují svobodu projevu, si lámou hlavu nad tím, jak naložit se zneužíváním masmédií k takovýmto účelům.³⁵

3 MÉDIA NA BLÍZKÉM VÝCHODĚ

Historie sdělovacích prostředků na Blízkém východě se datuje do 16. století, kdy začal stagnovat rozmach regionální velmoci Osmanské říše. Zpočátku se však jednalo o žurnály zpravující veřejnost o místních událostech a vydávající obecná oznámení. S postupným rozpadem Osmanské říše, v 18. století, se objevuje periodicky vydávaný tisk. Prvopočátky však byly silně zasaženy kolonialismem, brzy začala vznikat i provládní média, ale i nezávislý tisk. Ten se objevuje v druhé polovině 19. století, kdy se začala v Egyptě utvářet moderní tvář žurnalistiky spojená s přílivem novinářů především syropalestinského původu. V roce 1875 založili bratři Salím a Bišár Taqlá, pocházející z Libanonu, slavný týdeník *al-Ahrám*, z něhož se později stal státní deník. Noviny a časopisy vydávané na Blízkém východě však čelily dlouhou dobu vysoké míře cenzury a vládní kontroly.³⁶

S rozvíjející se technikou přicházelo ve 20. a 30. letech do regionu rozhlasové vysílání. V roce 1938 začala vysílat rádiová stanice imperiální mocnosti Velké Británie *BBC Arabic*. Stalo se tak v důsledku rozšiřování globálního pokrytí tohoto rádia, a jeho vůbec první rozšířenou jazykovou mutací bylo právě vysílání v arabštině. Cílem získání nového publika

³⁴ SEIB, P. (2008: 60).

³⁵ Tamtéž, 1–2.

³⁶ LACINOVÁ, E. (2008: 10).

z Blízkého východu, bylo radikálně změnit vztahy Velké Británie s regionem, šířit propagandu britské mocnosti a být hlasem nestrannosti.³⁷

Posлуhači na Blízkém východě měli, kromě arabského vysílání rozhlasové stanice BBC, možnost naladit i další západní rádia jako *Voice of America* nebo *Radio Monte Carlo*. Vlivem studené války se na Blízkém východě snažil etablovat i Sovětský svaz a *Rádio Moskva*.³⁸ Úspěch si však zaručeně vysloužil až *Sawt al-Arab*, egyptská vládní stanice prezidenta Násira. Lidé se, vzhledem k okolnostem zurčících konfliktů, odkláněli od západního zpravodajství a začali znovu více důvěřovat státním médiím.³⁹ Společnost na Blízkém východě byla v té době zasažena panarabismem, k jehož šíření sloužila i média. Mínilo se, že rádio *Sawt al-Arab* bylo egyptským prezidentem Násirem využíváno jako efektivní nástroj k propagování státní ideologie, mobilizování mas a tlaku na konkurenční režimy.⁴⁰

Technologický vývoj šel kupředu a s vynálezem promítání pohyblivých obrázků se dostáváme k televizi a především k satelitnímu vysílání. Satelit v prvopočátcích, v 60. letech, sloužil například k účelům boje supervelmocí za studené války, tedy vypouštěním družic do vesmíru. Hned nato, se satelity začaly využívat ke komerčním účelům.⁴¹ Satelitní vysílání přišlo do arabského světa v 80. letech. V roce 1985 zahájil první vysílání Arabsat (*Arab Satellite Communications Organization*), který vznikl na základě dohod Ligy arabských států (LAS)⁴² v roce 1967 s největším podílem Saúdské Arábie (29,9 %). Druhý největší podíl patřil Kuvajtu (11,9 %), dále Libyi (9,2 %), Iráku (8,3 %), Kataru (8 %) a Egyptu (5,2 %).⁴³

Ovšem v prvních letech se satelitní vysílání využívalo velmi málo. Mnohem důležitější v regionu byly tiskoviny jako *aš-Šarq al-Awsat* vydávané v Londýně, a také později vydávané noviny *al-Haját*, tištěné v arabských metropolích.⁴⁴ Teprve s válkou v Zálivu zjistil arabský region, že satelitní vysílání má obrovský vliv, a to díky zpravodajství CNN, jehož zachycení

³⁷ ALY, R. - BAUMANN, G. (2013: 105–106).

³⁸ POWERS, S. (2009: 68–69).

³⁹ MILES, H. (2005: 25–26).

⁴⁰ SEIB, P. (2008: 20–21).

⁴¹ ROSŮLEK, P. (2009: 39).

⁴² Mezi členy LAS patří Saúdská Arábie, Kuvajt, Libye, Katar, Spojené arabské emiráty, Jordánsko, Libanon, Bahrajn, Sýrie, Irák, Alžírsko, Jemen, Egypt, Omán, Tunisko, Maroko, Mauretánie, Súdán, Palestina, Somálsko a Džibutsko - viz *Arabsat*.

⁴³ KOUŘILOVÁ, I. (2004a: 9).

⁴⁴ MILES, H. (2005: 26).

irácké invaze do Kuvajtu znamenalo převrat na poli vysílání arabských televizí. Arabská média byla donucena urychleně přehodnotit svůj postoj k zpravodajské lince svého vysílání, respektive nabídnout arabskému divákovi program zahrnující aktuální dění v regionu.

Hned v roce 1990 si rádiová stanice ERTU (*Egyptian Radio and Television Union*), pronajala transpondér pro televizní vysílání, prostřednictvím něž začala vysílat egyptská televize ESC (*The Egyptian Space Channel*).⁴⁵ V rychlém sledu ji následoval další projekt, tentokrát saúdskoarabských investorů, stanice MBC (*Middle East Broadcasting Centre*) vysílající zprávy a pořady o aktuálním dění v regionu z Londýna. MBC se stal velmi populárním kanálem, ovšem striktně podřízován zájmům Saúdské Arábie.⁴⁶ MBC začalo vysílat v roce 1991, rok nato ho následovala EDTV (*Emirates Dubai Television*), v roce 1993 ART (*Arab Radio and Television*). Následovaly další státní televize, které začínaly, po satelitu, vysílat do zahraničí. Jednalo se o jordánskou, marockou, syrskou a jemenskou televizi, poté se přidala i Libye. Průlomem pak bylo povolení vysílat i soukromým subjektům v Libanonu, a tak zahájila činnost stanice LBC (*Lebanese Broadcasting Corporation*) a *Future TV*.⁴⁷ V roce 1996 přibývá katarská al-Džazíra.

3.1 Arabské vysílání BBC

Důležitým hráčem satelitního souboje se stal také Orbit (*Orbit Communications*), který se objevil v roce 1994. S ním začíná krátká epocha vysílání britského kanálu BBC v arabštině, s jejímž koncem se dostáváme ke zrodu al-Džazíry. Nový kanál britské stanice BBC (*British Broadcasting Corporation*) se svým zpravodajstvím v arabštině byl pokusem společnosti Orbit, založené na začátku 90. let saúdským princem, bratrancem krále Fahda, a britského etablovaného média, konkrétně *BBC World Service news*, poskytovat kvalitní zpravodajské služby v arabském jazyce.⁴⁸ Nový satelitní kanál BBC v arabštině cílil nejen na Blízký východ a Afriku, ale také na arabsky hovořící komunity v Evropě a Spojených státech amerických.⁴⁹ Společnost Orbit byla založena v Římě, ale fakticky byla ve vlastnictví saúdskoarabské korporace Mawarid Group.⁵⁰

⁴⁵ KOUŘILOVÁ, I. (2004 a: 9).

⁴⁶ MILES, H. (2005: 27).

⁴⁷ KOUŘILOVÁ, I. (2004 a: 10).

⁴⁸ MILES, H. (2005: 30–32).

⁴⁹ RICHARDSON, I. (2003).

⁵⁰ COCHRANE, P. (2007).

Dohoda, kterou uzavřelo BBC s Orbitem v březnu roku 1994, měla být oboustranně výhodná. BBC požadovalo, aby byl nový kanál založen na stejných hodnotách jako ostatní kanály vysílání *World Service*. Již od počátku však toto spojení vzbuzovalo obavy a podezření z neúspěchu tohoto riskantního podniku. Arabská média psala o tomto britsko-saúdském projektu jako o „petrodolarovém kanálu BBC“. Zpočátku arabské BBC vysílalo dvě hodiny, na konci roku 1994 již osm hodin denně. Ačkoliv dohoda zněla jinak, Saúdská Arábie se vměšovala do editorské linie vysílání arabské BBC stále více, až v roce 1996 došlo k definitivnímu rozpadu spolupráce. *BBC Arabic Service* totiž, na základě své domnělé nezávislosti, odvysílalo rozhovor se saúdským disidentem Muhammadem al-Mas'arím.⁵¹

Muhammad al-Mas'arí se angažoval v oblasti lidských práv a jako jeden z lídrů opozice doma v Saúdské Arábii a později ve Velké Británii vedl kampaň proti rodu Saúdů, jeho rétorice a uplatňování konzervativního islámského proudu.⁵² Během rozhovoru došlo k výpadku a BBC bylo zřejmé, kdo za tím stojí. Orbit, respektive Saúdská Arábie, zpravodajskou stanici cenzurovala, navzdory počátečním ujištěním. BBC si muselo vybrat mezi ukončením dohody se společností Orbit anebo upuštěním od plné zpravodajské nezávislosti. Aféra měla vliv i na mezinárodní politiku. Vztah mezi Brity a Saúdy byl narušen: Saúdové se domáhali deportace profesora al-Mas'arího z britských ostrovů a ukončení jeho mediální kampaně vůči Saúdské Arábii. Britské vládě bylo vyhrožováno, že Saúdové ukončí miliardové armádní kontrakty znamenající pro Velkou Británii tisíce pracovních míst. Předseda britské vlády John Major se saúdskému diktátu podřídil. Premiér Velké Británie byl tamním tiskem za toto rozhodnutí odsuzován. Ovšem, profesor al-Mas'arí uspěl se svým odvoláním u soudu.⁵³ BBC ještě naposledy rozdmýchala al-Mas'arího aféru odvysíláním dokumentu *Death of a Principle* kritizující lidská práva v Saúdské Arábii. Nato v dubnu 1996 společnost Orbit ukončila smlouvu s *BBC Arabic service*.⁵⁴ BBC se snažilo najít si jiného mecenáše, s pomocí kterého by neztratilo své spojení s arabským publikem. Avšak, saúdské síly se postaraly o to, aby znovuzrození arabského zpravodajského kanálu BBC znemožnily.

⁵¹ MILES, H. (2005: 30-31).

⁵² Mohamed al-Mas'arí je kontroverzní postavou. Saúdský fyzik byl podezřelý z napojení na teroristickou síť al-Káidy. CARTER, M. - O'HAGAN, M. (2004).

⁵³ MILES, H. (2005: 30-31).

⁵⁴ KOUŘILOVÁ, I. (2004 a: 17).

Navíc Orbit vlastnila i technické vybavení, bez něhož arabské BBC nebylo schopno fungovat.⁵⁵

Neúspěch vysílání arabského BBC znamenal zničení nejednoho snu. Na jedné straně stála stanice snažící se rozšířit své vysílání na Blízký východ, bez cenzury, se schopností držet se svého editorského kodexu. Na druhé straně bylo 150 arabských žurnalistů, kteří s pádem arabské stanice BBC upadli sami do velkých osobních problémů. Nakonec mnozí z nich poté začali pracovat pro al-Džazíru. Desítky miliónů Arabů, kteří sledovali tuto stanici, před jejím zánikem na Blízkém východě, a zvykly si na nezávislé zpravodajství v arabštině, patřily mezi další zklamané celé Orbit-BBC kauzy. Vítězem se nakonec stala al-Džazíra: získala potenciální publikum a odchod BBC z arabské mediální scény jí pomohl k rekrutování nových zaměstnanců. Přibližně 120 novinářů z BBC začalo pracovat pro právě založené nové médium.⁵⁶

Arabské vysílání BBC bylo začátkem velkých změn ve zpravodajství na Blízkém východě. Poprvé měli Arabové možnost sledovat zprávy, které vytvářeli a zpracovávali arabští novináři dle standardů západních zpravodajských kanálů. V případě BBC však bylo toto médium limitováno svým dosahem – kanál nebyl volně přístupný každému v arabských zemích, a tak jeho divácká základna nebyla tak rozměrná jako, později, u al-Džazíry. Navíc, BBC mělo mnohé další nevýhody: nevysílalo z arabské země a nemělo arabské vedení. Všechny tyto faktory vedly k větší míře oblíbenosti al-Džazíry, především, u arabského diváka.⁵⁷ Navíc, al-Džazíra skoncovala se saúdským monopolem na panarabský diskurz médií. Mediální strategie Saúdské Arábie je však promyšlená, a tak i vysílání, které je řízeno ze saúdského státu, a je jím řádně cenzurováno, má u arabského diváctva úspěch. Zábavné pořady komerčního typu jsou zkrátka oblíbené všude na světě.⁵⁸

3.2 Globální Blízký východ

Nacházíme se v době střetu civilizací, jak již bylo mnohokrát napsáno. Svět je ve válce, každý den, a lidé se mohou stát téměř očitými svědky mezinárodních či regionálních svárů. Pro region Blízkého východu to platí dvojnásob. Civilizační střety však nemusí být nutně

⁵⁵ RICHARDSON, I. (2003).

⁵⁶ MILES, H. (2005: 33–34).

⁵⁷ Tamtéž, 33.

⁵⁸ CHIBA, Y. (2012: 57).

příčinou ozbrojených konfliktů. Spory mezi dvěma zneprátenými tábory bývají veskrze politické a zahrnují boj o teritorium a práva. A lidé dnes hodnotí takové situace prostřednictvím médií, která jsou rychlá a neomezená hranicemi států. Média mohou spojovat lidi a národy v globální vesnici, také ale mohou vytvářet svět plný netolerance a nedorozumění. Satelitní televize, internet a další média poskytují sledujícím možnost okamžitě reagovat na zprávy, zatímco stejnou rychlostí to samé znemožňují vládám.⁵⁹

Počet satelitních stanic zakládaných mimo západní svět začal rychle narůstat po válce v Zálivu (1990-1991). Tehdy se mediální scéna Blízkého východu zcela proměnila.⁶⁰ Do roku 1991 mediální otěže třímaly americké a evropské zpravodajské stanice. Tehdejší slogan stanice CNN „Celý svět sleduje CNN.“ byl více než trefný. Pokud chtěli tehdy diváci sledovat světové dění, neměli příliš na výběr, jaký kanál pustit na svých televizních obrazovkách. A ač pokrytí arabských satelitních stanic mělo globální charakter, médiím chyběl globální vhled. Nárůst satelitních stanic v regionu poskytl sledujícím možnosti, které dříve neměli – zprávy o událostech v regionu, ne skrze optiku Západu anebo vládní cenzury, ale prostřednictvím pohledu místních médií s globálním pokrytím.⁶¹

V roce 1997 narostl počet satelitních antén v oblasti Blízkého východu již o 61 %. Šíření satelitů v regionu však probíhalo značně nerovnoměrně – ve velké míře záleželo na přístupu jednotlivých vlád a občanů blízkovýchodních států. Zaměříme-li se na oblast Perského zálivu, i tady se vlády tamních zemí k satelitům postavily různě. Navzdory restrikcím, například Saúdská Arábie zakazovala satelitní talíře, se satelitní přijímače šířily poměrně zdatně. Spojené arabské emiráty se k věci postavily liberálně a naopak Írán zůstával striktně proti – i tady se však právní teorie střetla s realitou a satelity vlastnila nejedna iránská domácnost.⁶² V regionu však nelze operovat s přesnými čísly, která by ukázala, jaká je sledovanost arabských satelitních kanálů. Odborníci si nejsou jisti ani tím, zda si satelitní pokrytí mohou dovolit všechny společenské vrstvy obyvatel. Všeobecně se ale má za to, že k satelitnímu vysílání mají přístup i lidé z chudých oblastí jako je například Západní břeh, kde jeden satelitní talíř více než pravděpodobně sdílí několik domácností. Tam, kde problémem

⁵⁹ SEIB, P. (2008: 1).

⁶⁰ SAKR, N. (2001: 11).

⁶¹ SEIB, P. (2008: 7-8).

⁶² KOUŘILOVÁ, I. (2004 a: 10-12).

získat satelitní přijímač nejsou finance, jako v již zmiňované Saúdské Arábii, lidé restriktivní opatření úspěšně obcházejí.⁶³

Satelitní vysílání úzce souvisí s globalizací médií, která se přičiňuje o stírání rozdílů mezi médii v jednotlivých společnostech či kulturách. Je známo, že mezi odlišnosti jednotlivých médií patří obsah, způsob zpracování zpráv i vztah mezi médiem a publikem. Díky globalizaci dochází k zestejňování neboli homogenizaci na nadnárodní úrovni. Nejlepším příkladem počátků globální žurnalistiky jsou zpravodajské agentury.⁶⁴ Vrátili se ale zpět k regionu Blízkého východu, až al-Džazíra jaksí nabourala hegemonii západních „globálních“ médií.⁶⁵ Co se týče vlivu satelitního vysílání na globalizaci tak, jak jsme ji popsali výše, v rámci regionu Blízkého východu je tato otázka problematická. Vzhledem k povaze mocenských vazeb na Blízkém východě, média v tomto regionu slouží jako nástroj šíření národních zájmů.⁶⁶

Vliv médií na názor veřejnosti je očividný. Obzvláště západní společnost je již dlouho ovlivňována televizním zpravodajstvím, a to již od roku 1960, kdy se válka ve Vietnamu vysílala takřka živě. Ovšem, arabský svět výrazněji zasáhla až již zmiňovaná vlna satelitních stanic v 90. letech. S novým milénium přišla i nová éra televizního vysílání. Příklad druhé intifády, palestinsko-izraelského konfliktu trvajících od roku 2000 do roku 2005, ukazuje, jak hluboký dopad mělo nové arabské zpravodajství, které pomocí satelitních vysílačů přenášelo události přímo do arabských domácností. Právě tento konflikt se často uvádí v souvislosti s tzv. al-Džazíra efektem,⁶⁷ kterému se ještě bude práce věnovat.

Satelitní vysílání domácích stanic znamenalo pro arabské diváky mnohé. Již jsme hovořili o arabské perspektivě, s jakou nově se objevující média prezentovala svá zpravodajství. Dalším charakteristickým doprovodným jevem vzniklých arabských kanálů byl antiamerikanismus přítomný v jejich zpravodajství. Právě nové technologie a rozvoj internetu v mnohých ohledech napomohly k značně kritickému postoji široké veřejnosti vůči krokům západních velmocí, především pak USA. Jako příklad můžeme uvést obrazy

⁶³ HENDERSON, S. (2000).

⁶⁴ JIRÁK, J. - KÖPPLOVÁ, B. (2007: 55-56).

⁶⁵ SEIB, P. (2008: 15).

⁶⁶ KOUŘILOVÁ, I. (2004 a: 21).

⁶⁷ HENDERSON, S. (2000).

mučených iráckých vězňů příslušníky amerických vojenských jednotek, které obletěly internetový svět. I díky nim se společnost ještě více polarizovala.⁶⁸

Vznik al-Džazíry pro mnohé lidi pocházející anebo žijící v arabském světě znamenalo mnohem víc než satelitní vysílání. Tato televize se pro ně stala přínosem v oblasti zpravodajství. Do té doby okleštěné vysílání arabských kanálů nabízelo pořady, které neuspokojily zájemce o takříkající intelektuální náplň zpravodajství. Se spuštěním katarského projektu al-Džazíra se ale mnohé změnilo.⁶⁹

4 HISTORIE AL-DŽAZÍRY

Al-Džazíra (arabsky الجزيرة) se překládá jako ostrov či poloostrov a odkazuje na oblast vzniku katarského televizního kanálu. Založení tohoto kontroverzního média je úzce spjato s politickým vývojem emirátu Katar. Vzniku al-Džazíry předcházely reformistické snahy soudobého vládce země i proměna mediální scény Zálivu, potažmo Blízkého východu.

Televizní stanice od svého vzniku užívá štědré náruče své katarské rodiny a disponuje velkou mírou svobody tvorby, co se týče zpravodajského pokrytí zahraniční politiky, kritiky v mezinárodním měřítku jak arabského světa, tak i Západu. Ovšem domácí, katarská, scéna podléhá autocenzuře. Kritický přístup obzvláště k politice USA či Saúdské Arábie nahrává státním zájmům emirátu Katar, který tak al-Džazíru využívá jako svůj politický nástroj. Přijímání katarské televize na Blízkém východě i v západním světě je tak značně nejednotné. Al-Džazíra čelila obviněním z podpory terorismu, když zveřejnila kontroverzní nahrávky Usáma bin Ládina. Ani v rámci regionu Blízkého východu nemá televizní stanice jednoduché postavení, vzhledem k tomu, že svým necenzurovaným vysíláním již v prvopočátcích pobouřila vládu Egypta, Saúdské Arábie, Iráku nebo například Jordánska. Jednoznačně však al-Džazíra disponuje uměním ovlivňovat arabské veřejné mínění, právě i díky svému neotřelému způsobu vysílání.⁷⁰

V roce 1998 se al-Džazíra ucházela o členství v *Arab States Broadcasting Union*, ale když se odmítla podříditi kodexu cti organizace, tedy některé věci jako médium zamlčovat,

⁶⁸ SEIB, P. (2008: 10).

⁶⁹ Tamtéž, 19–20.

⁷⁰ KUŽVART, J. (2010).

byla odmítnuta. Ze svých požadavků na svobodu slova neustoupila a postupem času si získala své příznivce.⁷¹ Jak píše Philip Seib, abychom porozuměli al-Džazíře, nesmíme na ni nahlížet z perspektivy západních politiků, ale z pohledu jejího publika. Ti, dle něj, al-Džazíru vnímají jako médium vytvářející pravdivé zpravodajství, jako médium, které zastupuje arabské a muslimské zájmy. Stanice hraje historickou roli v přeměně médií nejen na Blízkém východě, ale i v globálním měřítku.⁷²

4.1 Katarské zázemí

Katarský emirát je ovládán rodinou Ál Thání, která je nejrozvětvenější královskou rodinou na Blízkém východě. Tento malý stát⁷³ je jeden z nejbohatších států Zálivu, jeho příjmy pochází především z ropy a zemního plynu.⁷⁴ Ihned poté, kdy Katar získal nezávislost, v roce 1971, se moci chopil Šejch Chalífa bin Hamad ath-Thání. Následujících 23 let kontroloval a řídil veškerou výstavbu infrastruktury v zemi, která vedla k modernizaci katarského státu.⁷⁵ Dle Základního zákona z roku 1970 mělo emírovi v rozhodování pomáhat taktéž částečně volené Poradní shromáždění (*madžlis aš-šúrá*).⁷⁶ Hlavou domácí i zahraniční politiky byl však emír sám. Později byl znám spíš tím, že rád trávil čas mimo vlastní zem, obklopen luxusem. V roce 1995, během své dovolené ve Švýcarsku, byl svržen z trůnu svým nejstarším synem. Moc nad emirátem tedy získal Šejch Hamad bin Chalífa ath-Thání, jenž pobýval na studiích v Evropě, konkrétně na Královské vojenské akademii v Sandhurstu. Po svém návratu do země, v roce 1977, se stal ministrem obrany. 27. června 1995 se sám prohlásil novým emírem Kataru.⁷⁷

Nový emír, teprve 44letý rychle konsolidoval svou moc a obklopil se mladým týmem lidí vzdělaných na Západě. Šejch Hamad uvažoval prakticky a aplikoval naprosto odlišný způsob vlády než jeho otec anebo jiní arabští vládci. Panovník v jeho pojetí byl manažerem, který ovládal zemi jako korporaci, zprivatizoval mnoho státních institucí, a navíc také mluvil se svým lidem. Jeho plány byly ambiciózní a smělé, chtěly Katar pozvednout a z konzervativní

⁷¹ KOUŘILOVÁ, I. (2004 b: 13).

⁷² SEIB, P. (2008: 15).

⁷³ Rozloha Kataru je 11 607 km² - viz *United Nations Data Retrieval System*. Počet obyvatel dosahuje 2 216 000 – viz *United Nation Statistic Devison*.

⁷⁴ POWERS, S. (2009: 94).

⁷⁵ MILES, H. (2005: 13).

⁷⁶ BURGROVÁ, H. (2011: 194).

⁷⁷ MILES, H. (2005: 13–14).

země vytvořit moderní a prosperující arabský stát. Katar se měl stát arabským Švýcarskem - bohatou, bezpečnou a neutrální zemí.⁷⁸

Šejch Hamad zavedl demokratické volby pro množství úřadů - první komunální volby se konaly v roce 1999. V roce 2003 nechal vydat novou ústavu, dle které měly být dvě třetiny Poradního shromáždění voleny občany Kataru. V rámci politické liberalizace emír Hamad omezil cenzuru médií, která se ruku v ruce nese s počátky stanice al-Džazíra. Ačkoliv emírové reformy byly progresivní a demokratizační proces byl patrný, Katar nemůžeme nazvat demokratickým státem. To dokládá i fakt, že ačkoliv se Katar významně angažoval v procesech Arabského jara při svrnutí režimů, bylo mu vyčítáno, že jemu samotné ono demokratické jádro uvnitř země chybí.⁷⁹ Panovník byl od počátku nevolený a ponechal si absolutní moc. Uplatňoval ji s pomocí různých nástrojů, kupříkladu CID, tajné složky katarské policie, která sledovala pohyb migrantů (expatů) v zemi.⁸⁰ Cizinci a migranti tvoří velkou část populace,⁸¹ a taktéž pracovní sílu v Kataru. Stát se od 90. let snažil zvýšit zaměstnanost Katarů s programem tzv. *katarizace*, avšak se závislostí na zahraničních pracovnících bojuje stále.⁸²

Co se týče problematiky ženských práv, katarská společnost patří mezi ty konzervativnější na Blízkém východě. V zemi převažuje wahhábovský směr islámu, stejně jako v Saúdské Arábii. Stejně jako byl emír Hamad reformní v mnoha ohledech, stala se jeho druhá žena Múzá bint Násir al-Misnid symbolem nezávislých žen. Byla v čele Nadace pro vzdělávání, vědu a rozvoj společnosti, angažovala se také v rodinných otázkách. Působila jako rovnocenný partner svého manžela, katarského vládce, když spolu s ním vystupovala v televizi a sama vedla proslovy, zatímco její manžel seděl v publiku. Múzá bint Násir al-Misnid byla vnímána jako jakási tvář tehdejšího arabského ženského hnutí.⁸³ Ženy v Kataru stále ještě čelí v mnoha ohledech diskriminaci, pohlíženo ze západní perspektivy. Katarská společnost je velice konzervativní, ovšem v porovnání se Saúdskou Arábií zde ženy pojmají mnohem více práv (například mohou řídit). Volební právo bylo ženám uděleno v roce 1999.

⁷⁸ MILES, H. (2005: 15-16).

⁷⁹ HROUB, K. (2014: 39).

⁸⁰ MILES, H. (2005: 17).

⁸¹ Podle organizace HRW (*Human Rights Watch*) jen 10 % obyvatel Kataru tvoří katarští občané – viz World Report 2015: Qatar. *Human Rights Watch*.

⁸² BURGROVÁ, H. (2011: 197).

⁸³ MILES, H. (2005: 17-19).

Katarské ženy vynikají ve vzdělání.⁸⁴ Veřejné vzdělání je ženám přístupné stejně jako mužům, a jsou to právě ženy, které tvoří vyšší procento na vysokých školách a jsou častěji držitelkami akademických ocenění. Katarské ženy mohou pracovat ve veřejném i soukromém sektoru.⁸⁵

Zahraniční politika Kataru inklinuje již od poloviny 90. let k nezávislosti na státech GCC (Rada pro spolupráci arabských zemí v Zálivu).⁸⁶ Katar má velmi dobré vztahy s Íránem, díky čemuž čelí kritice právě ze strany členských zemí GCC. Soupeřem katarského emirátu byla vždy Saúdská Arábie. Obě země spojuje konzervativní klima ve společnosti, wahhábovská forma islámu, ale rozdělují je mocenské zájmy. Saúdská Arábie se snaží hrát roli hegemonu regionu. Katar se však právě svou nekoherentní zahraniční politikou chce stát novým lídrem arabského světa. Proto mu někteří přezdívací „nová Saúdská Arábie“.⁸⁷

Katar, ačkoliv se jedná o nesrovnatelně menší stát, je bohatší a progresivnější zemí, která ohrožuje postavení Saúdské Arábie.⁸⁸ Emirat Katar se rovněž připojil k americké koalici za války v Zálivu, když armáda Spojených států hledala, po zdráhající se Saúdské Arábii, dalšího spojence.⁸⁹ Napjaté vztahy má Katar také se sousedním Bahrajnem kvůli Hawárským ostrůvkům ležícím v Perském zálivu.⁹⁰ Příčiny sporů s okolními státy ale také leží v ideologickém vlivu Muslimského bratrstva na katarský stát. V roce 2014 se vyostřily už tak napjaté vztahy Kataru se Saúdskou Arábií, Spojenými arabskými emiráty a Bahrajnem, kdy státy nechaly odejmout své diplomaty z katarského emirátu. Členové GCC reagovali na katarskou podporu Muslimského bratrstva, skrze al-Džazíru, a ohrožení celkové stability regionu podporou arabských revolucí. Teprve nový katarský emír šejch Tamím ibn Hamad ath-Thání, který nastoupil po svém otci šejchu Hamadovi v roce 2013, se opět snaží pěstovat dobré vztahy v rámci regionální politiky a směřovat zem více k neutralitě.⁹¹

Kromě saúdského „Velkého bratra“ má Katar ještě jednoho konkurenta v boji o post lídra arabského regionu. Je jím Egypt. Rivalitu Egypta a Kataru je možné sledovat na případu

⁸⁴ LAHRICHI, K. (2014).

⁸⁵ MILES, H. (2005: 17–19).

⁸⁶ Rada pro spolupráci arabských zemí v Zálivu (*madžlis at-ta'áwun li-d-duwal al chalídž al-'arabíja*) je ekonomicko-politické společenství šesti členských států: Kuvajtu, Saúdské Arábie, Kataru, Spojených arabských emirátů, Bahrajnu a Ománu.

⁸⁷ KHATIB, L. (2013).

⁸⁸ MILES, H. (2005: 20-21).

⁸⁹ POWERS, S. (2009: 97).

⁹⁰ BURGROVÁ, H. (2011: 194).

⁹¹ DAZI-HÉNI, F. (2014).

vyjednávání míru mezi vládou a rebely v súdánském Dárfúru. Zatímco Egypt roky přihlížel, Katar vyvinul nemalé úsilí při mírotvorném procesu tohoto konfliktu.⁹² Bodem na programu katarsko-egyptského sporu je však Muslimské bratrstvo. Vazby na Muslimské bratrstvo jsou zmiňovány ve spojení s Katarem často. Výrazně tomu napomáhá fakt, že v zemi našel útočiště egyptský exulant Júsusf Qaradáwí, který prezentuje své názory blízké Muslimskému bratrstvu na katarské televizi al-Džazíra⁹³ (více viz kapitola 4.7). Ideologické sepětí s Muslimskými bratry se ukázalo jako očividné i při revoluci v Egyptě, kdy, dle mnohých, Katar využíval televizi al-Džazíra k proklamaci vlastních zájmů. Kritici prohlašují, že pokrytí Arabského jara al-Džazírou vyznívá značně ve prospěch Muslimského bratrstva, kterému je v jejím vysílání věnován příliš velký prostor, na úkor jiných témat.⁹⁴ Více o Arabském jaru ve vysílání al-Džazíry viz kapitola 6.

4.2 Zrod al-Džazíry

Když v lednu 1996 katarská státní televize odvysílala rozhovor se dvěma bahrajnskými opozičními lídry poslanými do exilu, zasáhla diplomatické vztahy Kataru a Bahrajnu mediální aféra. Přestože vysílání tehdy nemělo mít dosah přes hranice do Bahrajnu, tamní král se o interview dozvěděl a Katar byl obviněn ze spolupráce s nepřítelem bahrajnského státu. Vzájemné vztahy to tak opět poškodilo.⁹⁵ Pouhý měsíc po eskapádě s bahrajnskými státními představiteli se katarský emír pustil do dalšího ze svých plánovaných projektů. Dle oficiální dekrety vydaného 8. února 1996 nechal založit nový televizní kanál, al-Džazíru.⁹⁶ Jako komisi pro nábor zaměstnanců televize emír jmenoval katarského novináře, jednoho ze svých finančních poradců a tajemníka ministra informací. Nejvyšší rada Kataru (*Supreme Council*) jmenovala sedmičlenné představenstvo al-Džazíry, jehož předsedou se stal náměstek ministra informací. Al-Džazíra měla být médium nezávislé na emírově moci, při porušení této dohody by mělo dojít k hromadné rezignaci všech zaměstnanců. Původně měla mít al-Džazíra vysílání založené zčásti na zpravodajství, zčásti

⁹² HROUB, K. (2014: 36).

⁹³ BARTAL, S. (2015: 253).

⁹⁴ ROBERTS, D. (2013: 10).

⁹⁵ MILES, H. (2005: 28).

⁹⁶ SAKR, N. (2001: 57).

na televizní zábavě. Emír však rozhodl o pouze zpravodajském formátu. A tak 1. listopadu 1996 al-Džazíra spustila vysílání.⁹⁷

Vznik al-Džazíry následoval pád média, o kterém se již tato práce zmiňovala, BBC. Většina novinářů britské stanice se nechala najmout do nově vzniklého projektu jménem al-Džazíra. Jednalo se o žurnalisty vyškolené západním stylem novinářiny, protknuté duchem a stylem BBC hlásající svobodu tisku, ale zároveň znalé i komplikovaného arabského prostředí. I to vedlo k odlišení se nového kanálu na domácím mediálním poli i následnému úspěchu al-Džazíry.⁹⁸

V roce 1998 katarský emír zrušil ministerstvo informací a cenzuru tisku, rádia a televize. Nová ústava sama o sobě měla zaručovat svobodu tisku. Všechna vládou vlastněná média se v okamžiku stala oficiálně nezávislými, včetně al-Džazíry. V praxi to znamenalo, že se zpravodajcům zvětšily možnosti, co mohou publikovat a vysílat a koho mohou zaměstnat. Paradoxně však bylo v té době stále zakázáno, tak jako v jiných arabských zemích, vlastnit satelitní přijímač. Al-Džazíra byla pro Katařany volně dostupná, pokud se jednalo o pozemní signál. Teprve roky poté byly v Kataru vidět satelity, ovšem jen na vládních budovách. Do začátku věnoval emír al-Džazíře 137 miliónů dolarů⁹⁹, tedy v přepočtu asi 500 miliónů katarských rijálů. Pět let poté měla být al-Džazíra finančně nezávislá. Předběžný plán počítal, že její náklady pokryjí příjmy z prodeje reklamy a jiných komerčních záležitostí. To se však televizi nepodařilo a dostávala další finanční injekce od katarské vlády. Vlastníkem al-Džazíry byla zčásti vláda, zčásti soukromé osoby. Faktem je, že podpora katarského emíra neustávala a bez ní by al-Džazíra mohla jen těžko vysílat.¹⁰⁰ Navíc, různí autoři, tak jako Shibley Telhami, tvrdí, že katarský emír stvořil al-Džazíru jako nástroj k prosazování vlastní politiky, posilování či znovuzrození panarabismu a nacionálního cítění, a získání převahy nad egyptskými a Saúdy vlastněnými médii.¹⁰¹

⁹⁷ MILES, H. (2005: 28).

⁹⁸ EL-NAWAWY, M. (2008: 16).

⁹⁹ FANDY, M. (2007: 47).

¹⁰⁰ MILES, H. (2005: 28-29).

¹⁰¹ TELHAMI, S. (2013).

4.3 Al-Džazíra efekt

Když Ted Turner v roce 1980 založil CNN (*Cable News Network*),¹⁰² začali akademici a politici uvažovat o tzv. CNN efektu. Tedy, že v rámci rozšiřování satelitního vysílání vzniká nový fenomén, jehož podstatou je růst moci médií a jejich převaha či přinejmenším vliv na chování národních států.¹⁰³ Jiná definice tohoto konceptu zabývajícího se vlivem médií na politiku říká, že CNN efekt je prostředek nastolování politických témat a nemáme ho chápat tak, že média mohou ovlivňovat politiku. CNN efekt je spíše o tom, kdo je zodpovědný za nastolování agendy zpravodajství.¹⁰⁴

Od založení al-Džazíry se spekuluje o tzv. al-Džazíra efektu. Tento termín pochází z pera Philipa Seiba, který tvrdí, že nová média a technologie ovlivňují a tvarují politiku ve 21. století. Vystávají sice otázky, nakolik je působení médií na reálnou politiku skutečné, v případě al-Džazíry však můžeme uvažovat minimálně o zprostředkovaném vlivu jejího donátora, katarské vlády.¹⁰⁵

S jistotou můžeme také říci, že CNN a al-Džazíra efekt jsou termíny operující s ideou schopnosti těchto médií utvářet či tvarovat veřejné mínění. Tento fenomén není příznačný pouze pro CNN a al-Džazíru, ale může platit i na jiná vlivná média, které mají přibližně stejné charakteristické rysy. CNN efekt byl poprvé rozpoznán v roce 1990, al-Džazíra efekt poté po 11. září 2001.¹⁰⁶ Al-Džazíra jako satelitní kanál je zřejmý hráč na poli nových komunikačních technologií a jako poskytovatel informací mění vztah mezi vládci a ovládanými.¹⁰⁷ Prostřednictvím televizního vysílání v arabštině a později (v roce 2006) i v angličtině poskytla al-Džazíra svým divákům zpravodajství z blízkovýchodní perspektivy, zatímco CNN to samé činilo z amerického pohledu.¹⁰⁸

Jeden z prvků al-Džazíra efektu je vytváření komunit se stejnými zájmy, k čemuž pomáhají právě nová média. Lidé jsou tak spojováni na základě svých náboženských preferencí, kulturní identity, politických inklinací. Vytváří se různorodé virtuální komunity,

¹⁰² Ted Turner fakticky přejmenoval stanici TBS (*Broadcasting system*) na CNN. ROSŮLEK, P. (2009: 40).

¹⁰³ POWERS, S. (2009: 7).

¹⁰⁴ LEICHTOVÁ, M. (2009: 119).

¹⁰⁵ POWERS, S. (2009: 1-2).

¹⁰⁶ ZINGARELLI, M. (2010: 3).

¹⁰⁷ SEIB, P. (2008: 175).

¹⁰⁸ ZINGARELLI, M. (2010: 4).

kteře mohou být uzavřené nebo naopak využívat médií k politickým cílům. Je těžké předpovědět, nakolik má to či ono médium skutečný vliv na globální politiku.¹⁰⁹

V roce 2011 se al-Džazíra efekt projevil při protestech arabského jara v Egyptě. Z náměstí Tahrír přinášela 6. února katarská televize zprávy jako první. Ve vysílání al-Džazíry se objevovaly scény přímo z revoluce, zatímco egyptská státní televize se snažila poukazovat na všední život, jako by revoluce Egypt neovlivnila. Egyptská vláda nakonec zasáhla tvrdou rukou a nechala vysílání al-Džazíry v Egyptě ukončit a dokonce také nechala uvěznit několik jejích novinářů (viz kapitola 6. 1).¹¹⁰

4.4 Počátky zpravodajství

Ve svých začátcích al-Džazíra vysílala ze satelitu Arabsatu pouhých šest hodin denně. Později, v roce 1997, se počet vysílaných hodin navýšil na osm, až konečně mohla stanice pustit zpravodajství po celých dvanáct hodin denně. Al-Džazíra se zpočátku musela vypořádat s technickými obtížemi, které byly příčinou toho, že zprvu neměla příliš velký okruh diváků. Důvodem bylo, že vysílala prostřednictvím vysílače horší kvality, ke kterému by potenciální diváci museli vlastnit velký přijímač. První rok tedy al-Džazíra nezpůsobila nikterak velký mediální humbuk.¹¹¹

Al-Džazíra se ale postupem času vyšplhala na první příčky v žebříčku sledovanosti zpráv u asi tří čtvrtin arabské populace, jejichž je buď první anebo druhou volbou.¹¹² Deník *The New York Times* v roce 1999 napsal, že rozhodnutí založit tuto stanici se stalo senzací pro 22 arabských zemí, kde mohli lidé vysílání sledovat – v alžírských kasbách, káhírských slamech, na předměstí Damašku i na poušti, pokud tam beduíni mají satelit.¹¹³

S rostoucím úspěchem stanice vznikala nová konkurence jako *Abú Dhabí TV*, *BBC Arabic*, íránský *al-Alam* a další francouzské a ruské arabskojazyčné kanály dostupné na satelitu. Po událostech 11. září 2001, a také v důsledku války v Iráku, se objevila snaha Američanů změnit svůj přístup k mediálnímu trhu na Blízkém východě a podpořit americkou

¹⁰⁹ SEIB, P. (2008: 184).

¹¹⁰ MILES, H. (2011).

¹¹¹ Tamtéž, 34–35.

¹¹² TELHAMI, S. (2013).

¹¹³ TRISTAM, P. (2016).

televizní stanici *al-Hurra*, která si měla získat srdce arabských diváků. Od počátku však byla takto akce odsouzena k zániku, jelikož *al-Hurra* nemohla nahradit žádný z čistě arabských projektů jako je al-Džazíra nebo další arabské televize.¹¹⁴

Al-Džazíra se stal novým „hlasem Arabů“ a již od počátku se zaměřovala na kontroverzní témata a tabu, kterým se jiná arabská média do té doby vyhýbala. Zpočátku byli diváci šokováni, ale již během prvních pár let svého působení si al-Džazíra své publikum získala.¹¹⁵ Al-Džazíra neváhala kritizovat ani vlády v regionu, stejně jako se nebála poukazovat na různé společenské jevy nebo morálku. Ve vysílání tak zaznívala kritika vládní korupce, téma homosexuality i ženských práv v islámu.¹¹⁶

Al-Džazíra začínala jako televizní stanice v roce 1996 s 24hodinovým vysíláním, v lednu roku 2001 se objevily její arabskojazyčné stránky na internetu, dále následoval sportovní kanál, v roce 2003 pak přidala i webové stránky v anglickém jazyce a v roce 2006 spustila nový kanál, *Al Jazeera English*.¹¹⁷ Čím se však dostala poprvé do povědomí diváků? V roce 1998 měla jako jediné médium zpravodajsky pokrýt první dny události operace Pouštní liška,¹¹⁸ čímž se al-Džazíra snad poprvé vtiskla do paměti i Západu, který možná poprvé spatřil její logo.¹¹⁹ Větší pozornosti se však stanici v prvních letech jejího působení dostávalo doma, v arabských zemích. Do vzniku al-Džazíry vysílání státních televizí zrcadlilo potřeby politických lídrů dané země, kterou reprezentovali. Katarská stanice měla velký vliv na ostatní média, která se jala al-Džazíru napodobovat, když začala vysílat reportáže přímo z terénu. Vytvoření této nezávislé, necenzurované (přinejmenším oficiálně) televize znamenalo vznik konkurence pro stávající stanice. Dokonce i tištěná média se musela popasovat s novým hráčem. Do té chvíle zamlčovaná témata se postupně odkrývala, jelikož hned ve svých počátcích al-Džazíra „prolomila ticho“.¹²⁰

¹¹⁴ TELHAMI, S. (2013).

¹¹⁵ KOUŘILOVÁ, I. (2004 a: 19).

¹¹⁶ POWERS, S. (2009: 103-104).

¹¹⁷ MILES, H. (2005: 390).

¹¹⁸ Operace Pouštní liška (16.-19.12.1998) byla vojenská akce Velké Británie a Spojených států amerických s oficiálním cílem zamezit výrobě zbraní hromadného ničení Irákem a donutit irácký režim dodržovat rezoluce Rady bezpečnosti OSN. Saddam's Iraq: Key Events. *BBC News*.

¹¹⁹ A decade of growth. *Al Jazeera*. 1.11.2006.

¹²⁰ KOUŘILOVÁ, I. (2004 b: 13).

4.5 Pořady

Pořady al-Džazíry se již od začátku vysílání stanice zaměřovaly na všemožné otázky dotýkající se národních i mezinárodních témat. Program nabízel diskuze a debaty o politických, kulturních, náboženských i historických tématech. Některé pořady se zařadily mezi kontroverzní, některé si diváci oblíbili, jiné upadly v zapomnění. Jedním z nejvíce kontroverzních pořadů byl *Bilá Hudúd* (v překladu *Bez hranic*), jenž diskutoval otázky kulturní a medicínské.¹²¹ Počtem sledujících ho doháněly pořady *Akthar min Ra'j* (v překladu *Více než názor*) a *al-Ittidžáh al-muákis* (v překladu *Opačný směr*). Témata, která byla rozebírána, se dotýkala lidských práv, zakázaných politických hnutí, postavení ženy v islámu, otázky mnohoženství, náboženského fanatismu, vyjednávání s Izraelem, demokracie v arabském světě a mnoho dalšího. A vzhledem k této povaze vysílání si al-Džazíra našla diváky, kteří si ji hned oblíbili, a naopak i ty, kteří ji vyčítali rozkrývání tabuizovaných témat.¹²²

Al-Ittidžáh al-muákis se zařadil mezi vůbec nejkontroverznější a nejsledovanější pořad televize al-Džazíra. Důvodem nebyla pouze již uvedená témata, ale taktéž nekonformní hosté vybíráni napříč politickým spektrem. Důsledkem toho vznikaly žhavé diskuze dotýkající se dost často také mezinárodních konfliktů v arabském světě. Debata anebo diskuze byly náplní pořadu, a také nejvyšším cílem, jelikož do té doby nebylo v regionu zvykem o takových tématech veřejně promlouvat.¹²³ V listopadu 1998 se v pořadu *Al-Ittidžáh al-muákis* odehrála debata mezi jordánským bývalým ministrem zahraničí a syrským kritikem o snaze Jordánska spojit se s Izraelem a obsazovat palestinská území. Hned na to nechal jordánský ministr informací zavřít pobočku al-Džazíry v Amánu.¹²⁴

Pořady katarské televizní stanice si nebraly servítky a vyvolávaly nesouhlasné reakce v řadě států, jimž se znelíbil styl produkce al-Džazíry. Saúdský tisk připodobňoval programový formát al-Džazíry k pornografii a požadoval její zákaz, což ve skutečnosti vyjadřovalo názor vlády Saúdské Arábie na katarské médium.¹²⁵ Dalším „nespokojeným divákem“ byl Egypt, který považoval přístup al-Džazíry k vysílání za protiegyptský. Hosty katarské televize totiž

¹²¹ LAHLALI, M. (2011: 85).

¹²² KOUŘILOVÁ, I. (2004 b: 12).

¹²³ LAHLALI, M. (2011: 85).

¹²⁴ POWERS, S. (2009: 105).

¹²⁵ Tamtéž.

byli militantní islamista odsouzený k trestu smrti kvůli plánování útoků v Káhiře a Egyptan, taktéž se soudem vyřknutým or telem smrti, jenž se pokusil o atentát na egyptského premiéra. Nespokojených reakcí na novinářský kurz al-Džazíry bylo mnohem více. Téměř všechny státy protestovaly proti tomu, že v pořadech a diskuzích na al-Džazíře dostávají příliš mnoho prostoru zakázaná opoziční hnutí a skupiny. A tak stížnosti mířily z Kuvajtu, když v jedné z diskuzí zvítězil Iráčan lobbující za Irák Saddáma Husajna. Irák pobouřeně reagoval, když al-Džazíra informovala diváky o vysokých nákladech narozeninové oslavy iráckého vůdce. Palestinská samospráva nebyla spokojena s „neuctivým portrétem“ Jásira Arafata, jak se vyjádřila, v jednom z pořadů al-Džazíry, a taktéž s rozhovory s Ahmadem Jásínem, z hnutí Hamás. Sýrie považovala častá vystoupení izraelských politiků v katarské televizní stanici jako důkaz proizraelského přístupu al-Džazíry. A naopak američtí Židé požadovali ústup televize od antisemitské rétoriky. Diplomatické vztahy Kataru se kvůli vysílání al-Džazíry narušily i s Bahrajnem, Alžírskem, Tuniskem, Marokem a Libyí.¹²⁶

Opačný směr není jen pořad, ale taktéž redakční linie, kterou se al-Džazíra ubírá. Katarská televize se již od počátku vymezila vůči ostatním arabským médiím, která poskytovala, podle Hugh Milese, prázdné informace. O tom, zda al-Džazíra poskytuje objektivní informace anebo svými diváky manipuluje, se vedou letité diskuze. Ovšem, pravda se možná nachází někde uprostřed: al-Džazíra si, tak jako západní média, zvolila určitou žurnalistickou strategii, vlastní jazyk a náhled na situaci.¹²⁷

Dalším z rozporuplně přijímaných pořadů je *aš-Šarí'a wa-l-Haját* (v překladu Šarí'a a život) s hlavním představitelem šejchem Júsafem al-Qaradávím. Tento sunnitský kazatel pocházející z Egypta, silně ovlivněn dílem Qutbovým, především jeho *Milníky na cestě*, sympatizoval s Muslimským bratrstvem a obdivoval jeho zakladatele Hasana al-Banná.¹²⁸ Júsaf Qaradáví si vybudoval úspěšnou kariéru v Kataru a je někdy dokonce nazýván „globálním muftím“.¹²⁹ Vrcholem kariéry šejcha Qaradávího byla poté účast v jediném náboženském pořadu televize al-Džazíra, ve kterém vysvětloval různé otázky

¹²⁶ KOUŘILOVÁ, I. (2004 b: 13-14).

¹²⁷ TUREČEK, B. (2011).

¹²⁸ BARTAL, S. (2015: 252).

¹²⁹ Júsaf Qaradáví je často považován za samotného nového duchovního vůdce Muslimského bratrstva. GOLDBERG, J. (2013).

týkající se islámu.¹³⁰ Ve svém pořadu *aš-Šarí'a wa-l-Haját* se Jusúf al-Qaradáwí vyjadřoval k politické situaci v Tunisku a v Egyptě, konkrétně k legitimitě zvolení tuniské strany *an-Nahda* (Strana obrody) a egyptské strany *al-Huríja wa-l-'Adala* (Strana svobody a spravedlnosti).¹³¹ Šejch Qaradáwí prostřednictvím svých pořadů na al-Džazíře a na katarské státní televizi odpovídal na dotazy muslimů, jak vést správný islámský způsob života. Nová média tak zprostředkovala nový trend ve vydávání fatew širokému publiku. Na rozdíl od státní televize, al-Džazíra kladla důraz na roli moderátora v pořadu s Qaradáwím a významným odlišením bylo také potenciální publikum. Al-Džazíra vysílala pořad *aš-Šarí'a wa-l-Haját* v nedělní podvečer, aby jej mohli sledovat i muslimové na Západě. Otázkou zůstává, proč al-Džazíra spustila vysílání tohoto pořadu. Júsuf Qaradáwí se nechal slyšet, že se musí zabývat aktuálními otázkami trápící muslimskou společnost. Témata, kterými se zabýval Qaradáwího pořad na al-Džazíře se týkala politických problémů muslimů, náboženskými povinnostmi v měnícím se světě, organizace muslimské společnosti v době modernizace a globalizace, i například rodinnými záležitostmi a křesťansko-islámským dialogem. Právě zde můžeme zřetelně vidět podobnosti agendy al-Džazíry a šejcha Qaradáwího, jednoho z nejvlivnějších učenců 21. století.¹³² Šejch Qaradáwí patří mezi kontroverzní osobnosti a bývá dokonce považován i za nebezpečného muže oslavující teroristické útoky na civilisty a násilné akce proti Západu.¹³³ Jiné zdroje se taktéž vyjadřují o jeho antisionistickém postoji.¹³⁴ Přítomnost Júsufa Qaradáwího vzbuzovala v mnoha státech dojem, že Katar je propojen s Muslimským bratrstvem, čehož se státy GCC obávaly. Nový emír tak, v rámci uklidnění situace na regionálním poli, nechal Qaradáwího show pozastavit.¹³⁵

4.6 Druhá intifáda a vysílání al-Džazíry

V říjnu roku 2000, kdy vypukla druhá intráda,¹³⁶ palestinsko-izraelský konflikt, vysílala al-Džazíra zprávy o tomto krvavém konfliktu, který přinesl tisíce obětí.¹³⁷ Již prvních šest dnů

¹³⁰ KOUŘILOVÁ, I. (2010: 91).

¹³¹ BARTAL, S. (2015: 253).

¹³² KOUŘILOVÁ, I. (2010: 95-99).

¹³³ PEARL, J. (2013).

¹³⁴ KESSLER, O. (2012).

¹³⁵ DAZI-HÉNI, F. (2014).

¹³⁶ Druhá intifáda nazývaná také intifáda al-Aksá odkazuje na první intifádu z let 1987-1993, přičemž druhá série izraelsko-palestinských násilností se vyznačuje větší krutostí a větším počtem obětí na obou stranách, a také nejistým rokem ukončení bojů (udává se rok 2004 nebo 2005). ČEJKA, M. (2005: 213).

konfliktu přineslo ztráty na životech, konkrétně první dny krvavých bojů stály život 61 Palestinců, zraněných bylo navíc 2 657.¹³⁸ Pro al-Džazíru bylo vysílání zpráv z období druhé intifády výraznou změnou, jelikož zpravodajství o regionální politice do té doby nemělo, řekněme, společenský dopad.¹³⁹ Prostřednictvím satelitního vysílání a internetu al-Džazíra šířila děsivé obrazy z průběhu palestinsko-izraelských bojů, které mohla prakticky hned vidět mladá arabsko-muslimská generace. Ukázalo se, že v předchozích letech bez satelitu a internetového připojení, mnozí vládcí mohli skrze státem regulovaná média ovlivňovat veřejné mínění ve svých zemích. Nově si ale, s moderním a globálním světem, hlavně mladí lidé, vytvořili vlastní názor na základě toho, co skutečně viděli na šířených fotografiích či videích. Novinář Thomas Friedman nazval toto období časem kyber-intifády.¹⁴⁰

Symbolem mediálního obrazu druhé intifády se staly záběry dvanáctiletého palestinského chlapce Muhammada ad-Durry, smrtelně zraněného při přestřelce izraelských vojáků a palestinských milic. Chlapec zemřel v náručí svého otce. Filmové záběry obletěly celý arabský svět jako příklad izraelského násilí vůči palestinskému lidu – podle svědectví autora záběrů chlapce zastřelili izraelští vojáci. Muhammad ad-Durra se stal okamžitě mučedníkem.¹⁴¹ Al-Džazíra opakovaně vysílala záběry se zastřelením tohoto chlapce a vytvořila z nich šot k událostem palestinsko-izraelské tragédie. Fotografie Muhammada ad-Durry se staly po mnoho dní emblémem intifády.¹⁴²

S případem zastřeleného palestinského chlapce se objevily i pochybnosti o faktech. Izraelská strana považovala záběry kameramana francouzské televize *France 2* za zmanipulované.¹⁴³ Dokonce se hovoří o „mýtu Muhammada ad-Durry“, na jehož šíření se měla významně podílet právě al-Džazíra. Vedly se dlouhé debaty a spory o pravdivosti příběhu smrti palestinského chlapce. Někteří spekovali o „nedbalé žurnalistice“, jiní dokonce Durrův případ považovali za palestinskou propagandu. Své názory hájili tím, že tělo chlapce neneslo fyzické známky střelby zachycené ve videu.¹⁴⁴ Zastánci verze

¹³⁷ SEIB, P. (2008: 15).

¹³⁸ ČEJKA, M. (2005: 215).

¹³⁹ MILES, H. (2005: 68).

¹⁴⁰ SEIB, P. (2008: 21).

¹⁴¹ Mučednictví Muhammada ad-Durry v tomto případě nesouvisí s islámskými motivy, roli zde hrají spíše sekulárně-nacionalistické cíle palestinské otázky. COOK, D. (2007: 156).

¹⁴² MILES, H. (2005: 73).

¹⁴³ ELDAR, S. (2013).

¹⁴⁴ POLLER, N. (2011).

o zmanipulování záběrů smrti Muhammada ad-Durry hovoří o nesrovnalostech ve videu francouzské televize, angažovanosti její palestinského kameramana i o tom, že důkazy prakticky nejsou.¹⁴⁵ Případ smrti malého palestinského chlapce, respektive jejich usvědčujících záběrů, vyšetřovala i izraelská komise. Novinář Shlomi Eldar zmiňuje, že komise se k případu smrti malého chlapce vrátila až po třinácti letech. Mezitím se vytvořily různé legendy, některé dokonce tvrdí, že Muhammad ad-Durra stále žije.¹⁴⁶

Druhá intifáda byla pro al-Džazíru jako zpravodajský kanál nesmírně důležitá. Události a referování o nich mělo obrovský společenský dopad nejen mezi Araby na Blízkém východě, ale taktéž mimo region. Tento výrazný posun mediálního obrazu konfliktu zaskočil i Izrael, který se do té doby těšil přízni médií a nyní musel zapracovat na novém přístupu, jak získat veřejné mínění na svou stranu. I západní média si totiž začínala všímat vysílání al-Džazíry. Postupem času a událostí intifády se al-Džazíra dostala do povědomí širokého okruhu arabských diváků, ovšem na Západě zůstávala stále ještě ne příliš známou.¹⁴⁷

Reportáže z různých dnů druhé intifády se šířily mezi celou arabskou populaci, která nyní mohla události ve svém vlastním regionu sledovat nezasažené západní optikou nebo místní vládní cenzurou.¹⁴⁸ Al-Džazíra se taktéž snažila poskytnout objektivní zpravodajství, a tak se nezaměřovala pouze na násilnosti páchané Izraelci na Palestincích, ale konfrontaci podrobila i Palestinskou samosprávu. Novináři z palestinské pobočky al-Džazíry neměli dlouhodobě dobré vztahy s touto institucí zaštiťující práva Palestinců na sebeurčení. Příčinou sporu bylo podrobné pokrytí bojů mezi Palestinskou samosprávu a islamistickou skupinou Hamásem. Zatímco Hamás, byl líčen jako ten, kdo poskytuje chudým Palestincům hmotnou pomoc, představitelé Palestinské samosprávy byli naopak vykreslováni jako ti, kdo se dobře pohybují v korupčním prostředí.¹⁴⁹

¹⁴⁵ CASPIT, B. (2013).

¹⁴⁶ ELDAR, S. (2013). Více informací o vyšetřování izraelské komise - viz The France 2 Al-Durrah Report, its Consequences and Implications. Report of the Government Review Committee. *Prime Minister 's Office*. 19.5.2013.

¹⁴⁷ MILES, H. 2005, str. 68–69.

¹⁴⁸ SEIB, P. 2008, str. 7.

¹⁴⁹ MILES, H. 2005, str. 72.

Přirozeně, palestinská otázka a negativní postoj vůči Izraeli byla jednou z oblastí shody nové arabské veřejné sféry. Případ palestinsko-izraelského konfliktu se stal sjednocujícím tématem o politických záležitostech na Blízkém východě.¹⁵⁰

4.7 Konflikt v Afghánistánu a vysílání al-Džazíry

Zatímco druhá intifáda přinesla al-Džazíře regionální věhlas, celosvětově televize proslula až po 11. září 2001. Katarská televize se zařadila mezi nevlivnější média světa, když začala přinášet zprávy z Afghánistánu, z druhé strany fronty, z území ovládaného Tálibánem.¹⁵¹ Když Američané poprvé vtrhli do Afghánistánu, al-Džazíra byla jediným médiem, které mělo kancelář v Kábulu a přinášelo zprávy přímo z místa. Západní stanice jako CNN anebo BBC rychle uzavíraly dohody o spolupráci s al-Džazírou, a tak se její logo dostalo do povědomí Západu.¹⁵² Al-Džazíra utkvěla západní veřejnosti v paměti v lednu roku 2001, kdy odvysílala nahrávky s Usámou bin Ládinem na svatbě jeho syna v Kandaháru. Nejvíce se však katarská nová mediální hvězda proslavila exkluzivními záběry zničení bájanských soch Buddhy, které nechali strhnout tálibánští bojovníci, a především odvysíláním „poselství“ Usámy bin Ládina po úspěšném útoku na Afghánistán.¹⁵³ Al-Džazíra tak čelila kritice především od představitelů americké politiky, kteří jí vyčítali vyvolávání protiamerických nálad a poskytování mediálního prostoru teroristům a členům al-Káidy. Poté, co se žádosti amerických vládních představitelů u katarského emíra, aby se pokusil al-Džazíru usměrnit, nesetkaly s pochopením, změnilo Spojené státy přístup a politici začali poskytovat al-Džazíře rozhovory, aby tak promluvili ke stejnému publiku jako předtím Usáma bin Ládín.¹⁵⁴ Kritika nepřicházela pouze od vládních představitelů. Nesmiřitelní s „jiným pohledem na žurnalistiku“ byli i mnozí novináři či odborníci. Dle nich se Bin Ládín zjevoval jako hvězda, sedíce na koni, se objevil ve vysílání al-Džazíry jako „rytíř arabského světa“.¹⁵⁵

Vysílání reportáží z Afghánistánu vyneslo al-Džazíru do mediálních výšin, ale také jí zajistilo značný kapitál. Ačkoliv stanice netrpěla nízkou sledovaností, teprve události z Afghánistánu jí přinesly finance za prodané záběry s interview s Usámou bin Ládinem.

¹⁵⁰ POWERS, S. 2009, str. 21.

¹⁵¹ KOUŘILOVÁ, I. (2004 b: 14).

¹⁵² POWERS, S. (2009: 112).

¹⁵³ KOUŘILOVÁ, I. (2004 b: 14).

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ KESSLER, O. (2012).

Taktéž narostl počet předplatitelů vysílání v USA a v Austrálii a zvýšila se návštěvnost internetových stránek al-Džazíry z jednoho miliónu na sedm miliónů přístupů měsíčně.¹⁵⁶

Nesouhlasný postoj americké vlády také mohl být příčinou zasažení pobočky al-Džazíry v Kábulu americkou střelou, která ji zničila. Bombardování se kancelář al-Džazíry nevyhnula ani v následujících letech v Iráku.¹⁵⁷

4.8 Válka v Iráku a vysílání al-Džazíry

Když v březnu roku 2003 vstoupila vojska Spojených států amerických do Iráku,¹⁵⁸ al-Džazíra byla opět u toho. Měla v Bagdádu svou pobočku a užívala výjimečného postavení mezi ostatními televizními štáby v Iráku. Záběry, které vysílala, jí byly poskytnuty přímo iráckými úřady, a tak další média musela s al-Džazírou podepisovat smlouvy o přejímání tiskových materiálů.¹⁵⁹ Vysílání al-Džazíry povzbudilo i arabskou konkurenci jako al-Arabíju či Abú Dhabí TV, aby vysílaly živě. Arabové již nemuseli sledovat zdroje zvenčí, jako BBC či CNN, ale měli k dispozici zprávy z arabské perspektivy.¹⁶⁰ Americký úhel pohledu však na sebe samozřejmě také nenechal dlouho čekat a Bushova administrativa kritizovala al-Džazíru za podněcování k násilí a ohrožování životů amerických vojáků svým jednostranným zaujatým vysíláním.¹⁶¹ Ukázalo se, že americká vláda nezvládla mít pod kontrolou arabské veřejné mínění, na které měly velký vliv právě panarabské televize jako al-Džazíra a al-Arabíja. Arabské satelitní stanice ukazovaly události okupace Iráku spojeneckými vojsky z jiného pohledu, než západní média. Na televizních obrazovkách se objevovaly obrazy utrpení civilního obyvatelstva Iráku,¹⁶² al-Džazíra však také odvysílala záběry se zajatými americkými vojáky, kteří byli nuceni odpovídat na dotazy týkající se původu a záměru pobývat v Iráku. Televize přinesla i další záběry ukazující mrtvá těla amerických zajatců, z nichž byli někteří pravděpodobně popraveni. Nahrávky pobouřily především západní veřejnost, a to hlavně USA.¹⁶³ Spojené státy vyzvaly al-Džazíru, aby se v příštím vysílání

¹⁵⁶ KOUŘILOVÁ, I. (2004 b: 14).

¹⁵⁷ ABDELMOULA, E. (2015: 39).

¹⁵⁸ Vstup amerických jednotek do Iráku nesl název „Operace Irácká svoboda“ a měla za cíl svrhnout iráckého prezidenta Saddáma Husajna. BOUCHAL, M. (2011, 149.)

¹⁵⁹ ŠRAJER, B. (2003).

¹⁶⁰ SEIB, P. (2008: 143).

¹⁶¹ POWERS, S. (2009: 112).

¹⁶² LYNCH, M. (2006: 6).

¹⁶³ ŠRAJER, B. (2003).

takových záběrů vyvarovala. Katarská stanice nařčena z neobjektivity se hájila tím, že ani američtí novináři nemohou pokrývat tento konflikt naprosto objektivně a bez zaujetí. Joanne Tucker, tehdejší manažerka al-Džazíry prohlásila: „Copak nemají všechna média v téhle válce nějaký vlastní názor?“¹⁶⁴ Ve zpravodajství al-Džazíry o válce v Afghánistánu a v Iráku vadily kritikům katarské stanice také výrazy jako „tzv. válka proti teroru“, nahrazením slova „vzpouora“ slovem „boj“, „válka v Iráku“ byla nahrazena „válkou proti Iráku“. Neobjektivní připadalo odpůrcům al-Džazíry i její pojmenování pro Palestince, kteří zemřeli rukou Izraelců – z těch se stávali „mučedníci“. Ovšem „Izraelci zabítí Palestinci“ byli „Izraelci zabítí Palestinci“. Navíc, všichni civilisté padlí ve válce v Afghánistánu, Iráku i v Gaze byli mučedníky.¹⁶⁵

Objektivita médií je jistě složitou otázkou, na kterou zřejmě nenalezneme odpověď. Co se týká samotné al-Džazíry, katarská televize nebude zřejmě nikdy považována za nezaujaté médium. Podle autorů El-Nawawyho a Iskandara však odklonem od objektivity trpí stejně jako západní média. Dle těchto autorů, se média musí nutně přizpůsobovat svému publiku, oblasti, kde působí.¹⁶⁶ Al-Džazíra samotná nevytvořila novou arabskou veřejnou sféru, proměněnou různými faktory, ačkoliv i nová média mají na tomto fenoménu podíl. Katarské médium, stejně tak jako i jiná arabská média, pouze zprostředkovala hlas Iráčanů arabskému publiku.¹⁶⁷

Nesouhlasný postoj Bushova úřadu, jenž požadoval, aby stanici al-Džazíra zpacifikoval samotný katarský emír, nezůstal bez odezvy v tisku. A dokonce Novináři bez hranic¹⁶⁸ protestovali proti americkým snahám zasahovat do svobody tisku a ovlivňovat agendu médií.¹⁶⁹ Napjaté vztahy mezi al-Džazírou a americkými jednotkami v Iráku, potažmo americkou vládou, se ještě více vyhrotily, když v Bagdádu došlo k výbuchu kanceláře al-Džazíry, při kterém zemřel její kameraman. Katarská stanice byla přesvědčena o tom, že budovu zasáhla americká střela.¹⁷⁰

¹⁶⁴ NOUJAIM, J. (2004). [film].

¹⁶⁵ KESSLER, O. (2012).

¹⁶⁶ POWERS, S. (2009: 129).

¹⁶⁷ LYNCH, M. (2006: 18).

¹⁶⁸ Novináři bez hranic (*RSF francouzského Reporters sans frontières*) je nezisková organizace zabývající se ochranou svobody informací – viz *Reporters Without Borders*.

¹⁶⁹ KOUŘILOVÁ, I. (2004 b: 14).

¹⁷⁰ TOMLIN, J. (2003).

Neskrývaný antiamerikanismus katarské televize však může mít i politickou příčinu, a to v zastření skutečnosti, že Spojené státy americké jsou strategickým spojencem Kataru, který hostí americké jednotky a zajišťuje tím svou vlastní bezpečnost.¹⁷¹ Katarská vláda ani al-Džazíra nejsou zcela imunní tlaku USA, snad i proto přijala v roce 2004 al-Džazíra etický kodex,¹⁷² který měl sloužit ke zvýšení profesionality anebo také regulovat obsah vysílání.¹⁷³

5 AL JAZEERA ENGLISH

Anglická odnož al-Džazíry¹⁷⁴ zahájila vysílání 15. listopadu 2006.¹⁷⁵ AJE reprezentuje zcela novou formu média mezinárodní úrovně a byla prvním anglojazyčným kanálem sídlícím na Blízkém východě.¹⁷⁶ Důvodem vzniku anglické pobočky byla snaha al-Džazíry proniknout na globální mediální trh a konkurovat mediálním stálicím jako je BBC, CCN a Sky News. Na rozdíl od regionálního okruhu diváků, posluchačů a čtenářů arabské al-Džazíry, anglická verze pojímá globálnější trh, zvláště oblast globálního Jihu,¹⁷⁷ kde je angličtina sekundárním jazykem obyvatel.¹⁷⁸

Al-Džazíra, podle údajů na webových stránkách AJE, vysílá do více než 220 domácností po celém světě, ve více než 100 zemích.¹⁷⁹ Anglická al-Džazíra má 25 poboček po celém světě a prezentuje se jako „*voice of voiceless*“,¹⁸⁰ ve volném překladu jako „hlas těch, kteří nejsou slyšet“. AJE zaujala odlišný postoj ke zpravodajství, než jaký mají západní média. Jejím cílem je poukazovat na lidské příběhy, o kterých se jiná média nezmiňují, ke kterým nemá běžný divák přístup.¹⁸¹

Anglická al-Džazíra odstartovala vysílání reportážemi z měst, kde se nacházely její pobočky: Kuala Lumpur, Dauhá, Londýn a Washington. Mezi nové zaměstnance této nové stanice patřili talentovaní novináři z jiných západních médií. Tvůrci AJE si kladli za cíl vytvořit

¹⁷¹ KUŽVART, J. (2010).

¹⁷² Etický kodex al-Džazíry – viz Code of Ethics. *Al Jazeera*. 1.11.2014.

¹⁷³ KUŽVART, J. (2011: 43).

¹⁷⁴ Dále uvádím také jako AJE (z anglického Al Jazeera English).

¹⁷⁵ A decade of growth. *Al Jazeera*. 1.11.2006.

¹⁷⁶ EL-NAWAWY, M. - POWERS, S. (2008: 31).

¹⁷⁷ Globální Jih je termín, který je někdy vysvětlován jako oblast s nedostatkem svobody slova a nedemokratickými režimy. WILLEMS, W. (2014: 18).

¹⁷⁸ KRAIDY, M. (2008: 23).

¹⁷⁹ About Us. *Al Jazeera*.

¹⁸⁰ EL-NAWAWY, M. - POWERS, S. (2008: 31).

¹⁸¹ EL-NAWAWY, M. - POWERS, S. (2008: 32).

nejen mediální, ale i kulturní organizaci, která bude mostem mezi západním a arabským světem. Chtěli toho dosáhnout pomocí zpravodajství zaměřeného na humánní aspekty událostí v regionu a dokázat tak, že lidé v těchto dvou světech mají společného mnohem více, než se zdá, navzdory kulturním, náboženským a dalším odlišnostem.¹⁸²

V roce 2011 se objevily zprávy, že mateřská společnost AJE, al-Džazíra změní svůj status z veřejného subjektu na „soukromou společnost oddanou veřejným zájmům“, což vzbudilo nemalý zájem veřejnosti. Změna měla napomoci větší míře editorské svobody a počítala se zřízením dalších odnoží katarského média zahrnující *Al Jazeera Balkans* či *Al Jazeera Turk*. Stanice si zvolila i nový název *Al Jazeera Media Network*, který měl odkazovat na globální pokrytí a význam al-Džazíry.¹⁸³

Al-Džazíra chtěla se svým vysíláním v angličtině expandovat taktéž do Spojených států. Vysílání AJE v USA bylo ale od počátku přijímáno značně rozporuplně. Například Hilary Clinton měla prohlásit, že al-Džazíra mění postoje a názory lidí a ať se to lidem líbí či ne, je tato televize velmi vlivná.¹⁸⁴ Vysílání na území Spojených států tak víceméně posvětila. Proslulý vědec Judea Pearl, otec reportéra *Wall Street Journal* Daniela Pearla, který byl unesen a zabit v roce 2001 v Pákistánu, považoval al-Džazíru za stanici propagující extremismus (i kvůli působení šejcha Qaradáwího) a terorismus a k vysílání AJE v USA byl velmi skeptický.¹⁸⁵ Důkazem, že americký trh není pro vysílání al-Džazíry, v jakékoliv její mutaci, příznivý, je krátká historie kanálu *Al Jazeera America*, který zahájil vysílání v roce 2013 a potýkal se již od svého vzniku s ekonomickými problémy. Kanál ukončil svou činnost v dubnu tohoto roku.¹⁸⁶ Ani AJE se neobejde bez problémů. V lednu roku 2008 uvedl list *The Guardian*, že se anglický kanál stanice al-Džazíra potýká s personálními obtížemi. Jednalo se o nespokojenost zaměstnanců AJE s pracovními podmínkami. *The Guardian* psal, že AJE má značně napjaté vztahy se svou arabskou sestrou, snad pro přílišnou kontrolu mířící od zřizovatele v katarském Dauhá.¹⁸⁷

¹⁸² POWERS, S. (2009: 156-157).

¹⁸³ TOUMI, H. (2011).

¹⁸⁴ KESSLER, O. (2012: 48).

¹⁸⁵ PEARL, J. (2007).

¹⁸⁶ KOBLIN, J. (2016).

¹⁸⁷ TRISTAM, P. (2016).

5.1 Válka v Gaze a vysílání AJE

Válka v Gaze¹⁸⁸ (2008-2009) byla dalším z případů prvenství al-Džazíry v pokrytí situace. Žádné z dalších světových médií nebylo schopno konkurovat živému vysílání katarské stanice.¹⁸⁹ Konflikt mezi izraelskou armádou a palestinským Hamásem se stal mediálním případem s velkým sociálním dopadem, jelikož v médiích se zobrazovalo utrpení civilistů a, obzvláště, dětí. Palestinská otázka je, navíc, sjednocujícím tématem všech Arabů, na rozdíl od jiných blízkovýchodních konfliktů.¹⁹⁰ Studie autora Tine Ustad Figenschou poukazuje na „strategickou konstrukci zprostředkovaného utrpení“ anglické al-Džazíry v rámci pokrytí konfliktu v Gaze z přelomu roku 2008/2009. Al-Džazíra, tak jako západní média, pracuje s fenoménem přiblížení lidského utrpení divákovi. Během války v Gaze, nebo také při operaci Lité olovo, bylo zabito 1 400 Palestinců, 5 000 bylo zraněno. Záběry kamery televize al-Džazíra se soustředily na příznačný chaos v nemocnicích, kde ošetřovali raněné. Diváci se mohli, díky roztřesenému obrazu a přechodům z jednoho záběru do druhého, ocitnout přímo na místě, jako by byli přítomni. Pozornost soustředila televize hlavně na dětské oběti, se kterými odvíšala řadu interview a jejichž zraněná či mrtvá těla sledovali diváci AJE po celém světě. Nabízí se otázka, zda odvysílané záběry nebyly již za hranicí dobrého vkusu a úsudku redakce. Odpověď není jednoduchá, avšak zdá se, že věc závisí do jisté míry na divácích. Divácký vkus se regionálně liší, přičemž západní publikum patří mezi to konzervativnější.¹⁹¹

Jak stojí v třetím bodu jejího etického kodexu, al-Džazíra zdůrazňuje, že bude každý příběh svým divákům představovat věcně a s přesnými obrazy, a zároveň bude ctít oběti zločinu, války, perzekuce a pohrom s ohledem na jejich soukromí.¹⁹² Právě na příběhu si dává katarská stanice záležet, se všemi detaily, které jsou jí dostupné a dle jejího uvážení stále ještě etické. Mediální prezentace konfliktu v Gaze silně apelovala na diváky, jelikož al-Džazíra „dala hlas“ dětským obětem, které samy vyprávěly o svých hrůzných zážitcích. Technické provedení pozadí reportáží z Gazy al-Džazíry bylo velmi efektní, když se ve studiu zobrazovala

¹⁸⁸ Pásmo Gazy je domovem 1,76 miliónů obyvatel, z nichž 1,26 miliónů jsou palestínští uprchlíci. Oblast se dlouhodobě potýká se špatnými ekonomickými a sociálními podmínkami, 80 % obyvatelstva je závislých na mezinárodní pomoci – viz *The United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees*. 1.7.2014.

¹⁸⁹ TELHAMI, S. (2013).

¹⁹⁰ LYNCH, M. (2014).

¹⁹¹ FIGENSCHOU, T. U. (2011: 240-242).

¹⁹² Code of Ethics. *Al Jazeera*. 1.11.2014.

na černém pozadí videostěny bíle napsaná jména 300 dětí, které zemřely vinou izraelsko-palestinské války. Al-Džazíra opravdu utrpení obětí války přiblížila svým divákům, personalizovala válečný konflikt vzdálený lidem na Západě a poskytla skutečně odhalenou tvář krvavého blízkovýchodního válečného běsnění.¹⁹³

V roce 2014, kdy vypukl v Gaze další ze série izraelsko-palestinských konfliktů, nebyla role al-Džazíry zdaleka tak významná, jako v letech předchozích. Tentokrát hrála prim spíše sociální média, která dokázala předčít úlohu televizního vysílání.¹⁹⁴

5.2 Porovnání arabské al-Džazíry a Al Jazeera English

Na první pohled by se mohlo zdát, že jsou Al-Džazíra i AJE, ve zpravodajství i redakční politice totožné. Ovšem navzdory tomu, že oba kanály používají stejné logo, jsou součástí jedné marketingové značky, jsou řízeny z katarského Daúhá, jejich největším finančním přispěvatelem je katarský emír, každý z nich má své specifické rysy. Al-Džazíra patří mezi zavedená média, ač se potýká s mnohými kritikami arabského i západního světa. Její úspěch je zapříčiněn různými faktory, mezi které patří například i kombinace preciznosti BBC a rychlosti CNN a rovněž „arabská perspektiva“. Právě onen arabský duch je jedním z klíčových aspektů úspěchu a oblíbenosti al-Džazíry u diváků.¹⁹⁵

Vzhledem k tomu, že AJE je zaměřením globálnější, čelí navíc jiným výzvám než její starší sestra. Anglický kanál al-Džazíry se snaží spojovat své globální publikum pomocí příběhů, které mají stejnou platnost na různých místech planety, prostřednictvím společného jazyka.¹⁹⁶ AJE používá standardní anglickou žurnalistickou terminologii, díky níž redakční styl stanice vyznívá mírněji než u arabské pobočky. Pozice AJE je nelehká především v hledání identity své značky. Al-Džazíra byla vždy silně spjata s Blízkým východem, arabským jazykem a islámem, zato AJE, z principu globální, se potýkala se svým zařazením. Rozhodnutí stát se médiem globálního pokrytí, ale i zaměření a publika, šlo ruku v ruce s najmutím novinářů ze 45 zemí světa tak, aby byli známí ve své komunitě a „jejich“ diváci jim tak dobře rozuměli. Rodilí mluvčí disponující jazykem daného společenství, a navíc také angličtinou,

¹⁹³ FIGENSCHOU, T. U. (2011: 248-249).

¹⁹⁴ LYNCH, M. (2014).

¹⁹⁵ KRAIDY, M. (2008: 24-26).

¹⁹⁶ POWERS, S. (2009: 163).

jazykem domovského kanálu, poskytují AJE nesmírnou výhodu v navazování kontaktů pro zpravodajství.¹⁹⁷

Velkou výzvou pro AJE bylo taktéž její přijetí ostatními médii. Zatímco *The Guardian* v Británii, *Al-Quds Al-Arabi* v Londýně a *LaTribune de Genève* ve Švýcarsku alternativní zpravodajský hlas AJE přivítali, jiná média byla o dost opatrnější. Byl to případ Spojených států amerických, kde vyvstalo mnoho otázek spojených s vysíláním AJE. Tedy, poskytnout AJE stejný prostor pro vysílání jako arabské al-Džazíře.¹⁹⁸ Neoficiální výzkumy tvrdí, že AJE má velkou diváckou základnu především na východě Afriky a jihovýchodě Asie. Avšak výsledky výzkumů v těchto regionech nejsou bohužel spolehlivé. AJE nemá tedy přesné údaje o sledovanosti, což ji opět přivádí k řešení problému vlastní identity a vztahu k arabské al-Džazíře. Jedná se o jistou ambivalenci názoru AJE na redakční politiku i hledání žurnalistického směru v souvislosti s al-Džazírou.¹⁹⁹

Konkurencí arabské al-Džazíře je především al-Arabíja, saúdskoarabská televizní stanice. Al-Džazíra požívá mnohých výhod, které stanici al-Arabíja chybí. Například al-Džazíra dokáže velmi rychle zpravodajsky pokrýt různé události na různých místech, taktéž ponechává určitý prostor pro vlastní rozhodování jedincům. Oproti tomu al-Arabíja se potýká spíše s vysokou mírou byrokracie a velkou dávkou rigidity, která jí toto znemožňuje. Jedním z cílů al-Arabíji je konkurovat al-Džazíře, není to v první řadě zisk.²⁰⁰ Zisk není u arabských médií, ve většině případů, prioritní, jelikož většina z nich je financována vládou. Al-Džazíra a al-Arabíja se však do jisté míry odlišují, aby si udržely diváky, a tak se chovají více tržně.²⁰¹ Al-Džazíra má ovšem mnohem větší finanční zázemí, aby v tomto konkurenčním boji získávala převahu. AJE se potýká s úplně jinými soupeři. Jedním z nich je CNN (*Cable News Network*), americká televizní stanice, která tak není pro AJE tou největší hrozbou. Je to z toho důvodu, že pohled na roli Spojených států ve světě, může být v jisté části polarizovaného světa vnímán většinovou společností negativně. CNN to tedy přináší značné znevýhodnění v této oblasti. Naopak, druhým a mnohem větším soupeřem, pro AJE, je BBC. Britská stanice BBC není spojena se Spojenými státy americkými a má mnohem delší tradici veřejnoprávního

¹⁹⁷ LAHLALI, M. (2011: 59).

¹⁹⁸ KRAIDY, M. (2008: 26).

¹⁹⁹ Tamtéž, 26-27.

²⁰⁰ Tamtéž, 27.

²⁰¹ KUŽVART, J. (2011: 36).

vysílání nežli CNN. Největší výhodou AJE je, opět, finanční podpora katarského emíra, díky níž AJE disponuje mnohem větším finančním bezpečím než oba její konkurenti.²⁰²

Co se týče programové politiky, AJE, podle výzkumu z roku 2006, věnovala problematice mezinárodních konfliktů a terorismu o 10 % více prostoru ve vysílání než arabská al-Džazíra, anebo dokonce al-Manár (televize hnutí Hizballáh). Anglická al-Džazíra se věnovala častěji otázkám Blízkého východu či arabského světa, jelikož právě v těchto tématech spatřovala mezeru ve vysílání západních médií.²⁰³ Avšak právě se svým arabským zázemím měla AJE problémy. Tyto potíže byly především personálního rázu a snad pocházely i z možné rivality vedení AJE, které nebylo arabské, na rozdíl od mateřské společnosti.²⁰⁴

Diskuze se vedou rovněž o tom, nakolik se zpravodajství arabské al-Džazíry liší od její anglické sestry. Některé hlasy tvrdí, že AJE spolu s arabskou al-Džazírou slouží jako nástroj oslabování Západu a svobodu slova převedla do extrému. Ale anglická mutace al-Džazíry používá výrazně jemnějšího tónu rétoriky, než al-Džazíra v arabštině.²⁰⁵ Podle vedení zpravodajství anglického kanálu se redakční politika od arabského vysílání neliší, různí se však samotné zprávy, jelikož AJE má jiné publikum než arabská al-Džazíra – ta se soustředí spíše na arabský region, zatímco AJE pojímá zpravodajství globálně.²⁰⁶

6 ARABSKÉ JARO

Arabské jaro²⁰⁷ je jedním z fenoménů spojených s vysíláním al-Džazíry. Odborníci se nemohou shodnout, nakolik jsou média zodpovědná za nepokoje, které otřásly arabským světem v roce 2011. Někteří ale považují al-Džazíru za ústředního aktéra dění, který měl zásadní vliv na rozšíření revoluční vlny.²⁰⁸ Televizi do značné míry ovlivňuje politika Kataru, který v sériích arabských povstání zaujímal různé postoje. Katar se angažoval zejména v Libyi, kde podporoval povstalce proti Kaddáfího vládě, kterým poskytl významnou vojenskou pomoc. Opozici vládního režimu Katar podporoval i v Sýrii, především prostřednictvím

²⁰² KRAIDY, M. (2008: 27-28).

²⁰³ POWERS, S. (2009: 164).

²⁰⁴ Tamtéž, 166-167.

²⁰⁵ RICCHIARDI, S. (2011).

²⁰⁶ TUREČEK, B. (2011).

²⁰⁷ Termín „Arabské jaro“ se ujal spíše mimo arabské prostředí. Nad tímto do značné míry eufemistickým výrazem nepanuje shoda odborné veřejnosti, jedná se však o zažité označení vztahující se k událostem, které od začátku roku 2011 otřásly děním na Blízkém východě. KŘÍŽEK, D. – TARANT, Z. (2014): 4.

²⁰⁸ TUREČEK, B. (2011).

diplomatických cest, jelikož roku 2011 předsedal Lize arabských států. Katarská politika se do té doby vyznačovala oficiální nestranností a nezasahováním do politiky jiných států. Arabským jarem oslabené režimy však skýtaly pro Katar novou příležitost ukázat se jako silný stát se schopností prosadit své zájmy. Katar uvažoval pragmaticky, a tak zatímco v Libyi a Sýrii podporoval opozici, události Arabského jara v Bahrajnu, zřejmě z obav přenesení protestů do země, bagatelizoval. Al-Džazíra měla údajně zachycení bahrajnských povstání přizpůsobit katarským zájmům, což vedlo k protestům v redakci stanice.²⁰⁹

Taktéž diváci al-Džazíry si brzy všimli, že zatímco sociální sítě živí vlny protestů Arabského jara sahajících od severní Afriky k Zálivu, al-Džazíra vytrvale pokrývá situaci v Tunisku, Egyptě, dává velký prostor syrské opozici, ale o demonstracích ve státech Zálivu mlčí. Tuniské a egyptské jaro, vzednutí protestů v Libyi a Jemenu přineslo al-Džazíře popularitu, ale dvojí metr, s jakým pohlížela na povstání v různých státech, ji stál diváky.²¹⁰ Právě sociální média sehrála jistou roli v událostech Arabského jara. Al-Džazíra dobře využila sociálních sítí právě v Tunisku a Egyptě a někteří novináři a odborníci se shodují, že povzbudila arabskou mládež v rozhodnutí vyjít do ulic a protestovat proti stávajícímu režimu.²¹¹ Studie online časopisu Cyber Orient uvádí, že sama al-Džazíra ve svých reportážích zmiňovala, že spouštěcími mechanismy revoluce v Egyptě byla sociální média, a to především facebook. Právě sociální komunikace byla zástupným iniciátorem protestů a pomáhala mladým lidem utvářet komunitu a skrze internet se domlouvat na protestních akcích. Al-Džazíra zdůrazňovala roli sociálních médií v šíření demonstrací v regionu²¹² a na některé působila jako podporovatel protestujících.

Oba kanály, arabská i anglická al-Džazíra, se staly hlavním zdrojem informací o Arabském jaru, a to hlavně v Tunisku a v Egyptě. Na obrazovkách stanice nepřetržitě běžely reportáže z místa dění, kde se nacházeli reportéři al-Džazíry, kteří vedli rozhovory s účastníky protestů či pracovali s informacemi ze sociálních sítí. Důležitost role al-Džazíry při arabské revoluci v Tunisku a Egyptě byla v jejím globálním pokrytí. Katarská televize přinášela zpravodajství z demonstrací, kdy celý svět viděl její záběry pokojných protestních akcí, a tak bezpečností složky zemí byly pod dohledem západních vlád, které se začaly více přiklánět

²⁰⁹ BARAKAT, S. (2012: 29-33).

²¹⁰ SOUAIAIA, A. (2011: 3).

²¹¹ ISMAIL, N. (2011).

²¹² CAMPBELL, H. A. - HAWK, D. (2012).

na stranu opozice.²¹³ Arabské jaro však s sebou přineslo i změny pro al-Džazíru samotnou. Ač se někteří domnívali, že již od začátku své existence sloužila al-Džazíra jako nástroj katarské vládní propagandy, byly slyšet i hlasy těch, kteří věřili v její založení jako nezávislého svobodného média s jediným cílem: informovat. S rokem 2011 se ale mnohé změnilo a al-Džazíru opustilo 22 jejích pracovníků, protože nesouhlasili s dalším vývojem redakční linie katarské stanice. Hovořilo se právě o podpoře Muslimského bratrstva, která měla být příčinou. Televize měla podle Middle East Media Research Institute (MEMRI) tendenci zacházet s kamerou tak, aby z malého davu udělala velký a vyzdvihovala tak Muslimské bratrstvo a jeho úlohu v revoluci.²¹⁴

Al-Džazíra se tak, ne poprvé, nazývala „hláskou troubou“ Muslimského bratrstva. Na jednu stranu se jí přiznává velký podíl na zpravodajském pokrytí Arabského jara od náměstí Tahrír až po nepokoje v Sýrii, avšak kritici televizi vyčítají její až přílišnou horlivost v zaměření se pouze na tyto země. O protestech v Bahrajnu odvysílal anglický kanál al-Džazíry pouze dokument *Shouting in the Dark*, zatímco ve vysílání arabské stanice se nic podobného neobjevilo. Neoficiální zdroje hovoří o tom, že al-Džazíra kvůli svému nekritickému postoji k Muslimskému bratrstvu postupně ztrácela diváky.²¹⁵

Al-Džazíra během svého působení při protestech v Káhiře, bojovala s tehdejší režimem, kterému se, samozřejmě, znelíbil obsah jejího živého vysílání. Vláda odstavila al-Džazíru ze satelitu Nilesat, a lidé tak měli k vysílání katarské televize přístup pouze skrze egyptskou vládou nekontrolované satelitní přijímače. Série vládních ataků proti al-Džazíře pokračovala, když byli postupně zatýkáni a propouštěni reportéři katarské stanice.²¹⁶

6.1 Kauza zatčení novinářů al-Džazíry

V prosinci roku 2013 byli zatčeni tři novináři pracující pro anglický kanál al-Džazíry: Australan Peter Greste, Muhammad Fahmí, kanadsko-egyptského občanství a Egyptán Báhir

²¹³ HROUB, K. (2014: str. 39).

²¹⁴ FARHI, P. (2014).

²¹⁵ ROBERTS, D. (2013: 9).

²¹⁶ MILES, H. (2011).

Muhammad. Korespondenti al-Džazíry byli obviněni z napojení na Muslimské bratrstvo, žalobci zmiňovali i šíření falešných zpráv a provozování protistátní činnosti.²¹⁷ AJE okamžitě vydala prohlášení a dle slov tiskového mluvčího „odsuzuje svévolné zatýkání svých novinářů a požaduje jejich okamžité propuštění.“²¹⁸ Egyptský soud vydal rozhodnutí o uvěznění žurnalistů na 7 až 10 let, spolu s nimi obvinil další studenty, aktivisty, a dokonce i jiné zahraniční korespondenty v nepřítomnosti, z ohrožování státní bezpečnosti. Proti rozsudku se ohradili přítomní diplomaté i političtí představitelé západních států.²¹⁹ Po více než roce stráveném ve vězeňské cele se jako první dostal na svobodu australský novinář Peter Greste, který byl z Egypta deportován do rodné Austrálie.²²⁰ Dva roky po zatčení a obvinění byli novináři al-Džazíry Muhammad Fahmí a Báhir Muhammad propuštěni a omilostněni prezidentem Abd al-Fattáhem as-Sísím, u příležitosti islámského svátku 'íd al-adhá. Mezinárodní pozorovatelé prohlásili, že novináři al-Džazíry byli stíháni kvůli špatným vztahům Kataru a Egypta po převratu.²²¹

Soudní proces s novináři katarského kanálu *Al Jazeera English* se zdál jako vykonstruovaný a dle obhajoby neměl soud jediný důkaz ospravedlňující obvinění ze spolupráce s Muslimskými bratry.²²² Vůči procesu se vyhradila i organizace Amnesty International,²²³ a také řada novinářů nejen z al-Džazíry, ale z různých redakcí a z různých zemí.²²⁴

Al-Džazíra od svého vzniku bojuje o přízeň diváků nejen v arabském, ale i v západním světě a není jistě přehnaným tvrzením, že patří mezi nejproslulejší média naší doby. Faktem také je, že si ji její diváci i hlavy států budou také navždy spojovat s kauzami, které byly popsány na předchozích stránkách. Přistoupíme-li od teorie k mediální analýze, zjistíme snad, na vybraných tématech, další směřování katarského média.

²¹⁷ CLOONEY, A. (2014).

²¹⁸ Al Jazeera demands Egypt release Cairo team. *Al Jazeera*. 31.12.2013.

²¹⁹ KINGSLEY, P. (2014).

²²⁰ Who are the al-Jazeera journalists tried in Egypt? *BBC News*. 13.2.2015.

²²¹ HANNA, J. (2015).

²²² CLOONEY, A. (2014).

²²³ Egypt: Deportation of Al Jazeera journalist must not overshadow continuing plight of Baher Mohamed and Mohamed Fahmy. *Amnesty International*. 1.2.2015.

²²⁴ Networks call for release of Al Jazeera staff. *Al Jazeera*. 18.2.2014.

7 MEDIÁLNÍ ANALÝZA

Předmětem zkoumání je útok na redakci francouzského satirického týdeníku *Charlie Hebdo*, který se stal 7. ledna 2015 v Paříži. Druhým předmětem mediální analýzy jsou útoky v Tunisku, v muzeu Bardo v hlavním městě Tunisu 18. března a 26. června 2015 na hotelové pláži v tuniském městě Sús. Všechny události budou podrobeny analýze jako samostatné fenomény tak, jak o nich ve zvoleném období informovala anglická pobočka al-Džazíry, konkrétně její internetová mutace. Nakonec se analýza bude soustředit i na porovnání referování o událostech obou zemí.

Události byly vybrány s ohledem na jejich mezinárodní důležitost, a taktéž, v případě útoku na *Charlie Hebdo*, jako akt spojovaný s útokem na svobodu slova a tisku, tedy téma diskutabilní, s nejednotným chápáním významu pojmu svoboda projevu. Obzvláště se tato tematika stává kontroverzní v případě dvou protipólů, a to muslimského a západního světa.

Druhý okruh, tedy události v Tunisku, byl do výzkumu zařazen vzhledem k tomu, že se jedná o situaci s podobným sociálním pozadím a dopadem, avšak v naprosto jiném, neevropském prostředí, a tak se práce snaží zjistit, zda pokrytí tohoto případu bude kontrastovat s prvním tématem, v rámci toho, nakolik se mu stejné médium věnuje a jakým způsobem o dané problematice referuje. Útoky v Tunisku však můžeme přeneseně také chápat jako útok na hodnoty, které se snaží v tuniské zemi prosazovat především po revoluci v roce 2011, a to hodnoty demokratické. V tomto kontextu byly vybrány události ve Francii a v Tunisku jako subjekty, které mohou v rámci mezinárodní mediální poptávky hrát zcela rozdílnou roli. Ačkoliv se útoky podobají svou krutostí, neočekávaností, ochromením státního aparátu i světové veřejnosti, zároveň se jejich výskyt v médiích může významně různit. V prvotním rozmyslu se také předpokládá, že al-Džazíra jako médium vycházející z arabského prostředí a do jisté míry podléhající vedení v arabském světě, bude nahlížet na téma z perspektivy arabského i západního diváka. První část analytické práce se zaměří na události, jejich faktické zázemí a charakter, dále bude osvětlena metodologie zkoumání jevů a její problematika. Další část přistoupí již k samotné analýze, výzkumným otázkám, hypotézám a výsledkům měření. A to zvláště pro událost útoku na redakci *Charlie Hebdo* a zvláště na útoky v Tunisku, které reprezentují oba útoky v Tunisu i v Sús.

7. 1 Případ útoku na redakci Charlie Hebdo

Charlie Hebdo je francouzský satirický týdeník, jehož kořeny sahají do roku 1960 ve spojení s jiným satirickým časopisem jménem *Hara-Kiri*. Za počátek *Charlie Hebdo* se však dá považovat až rok 1970, kdy zemřel francouzský prezident Charles de Gaulle. Vydání *Hara-Kiri* totiž zesměšnilo prezidentovu smrt, a tak byl časopis zakázán. Novináři z tohoto periodika se rozhodli založit nový týdeník, který pojmenovali *Charlie Hebdo*. Název měl odkazovat na komiksovou postavu Charlieho Browna, i když patrně souvisel i s osobou de Gaullea.²²⁵ Pro finanční těžkosti byla redakce *Charlie Hebdo* zavřena a návrat na scénu datujeme do roku 1992.²²⁶ Týdeník se proslavil především tím, že si nebral servítky a jako prostředek satiry používal dost často kontroverzní karikatury zesměšňující od politických představitelů po náboženství cokoliv a kohokoliv. I proto se *Charlie Hebdo* často potýkal s kritikou. V roce 2008 vznikla aféra kolem sloupku redaktora Maurice Sina, který byl obviněn z antisemitismu, a na to propuštěn, protože se zmiňoval o konverzi syna bývalého francouzského prezidenta Sarkozyho k judaismu kvůli zasnoubení s židovskou dívkou jako o pragmatickým kroku finančního charakteru.²²⁷ V souvislosti se současným děním nás může reakce vedení *Charlie Hebdo* překvapit.

Deník *Charlie Hebdo* vzešel ve známost také přetištěním kontroverzních karikatur proroka Muhammada, které v roce 2006 otiskly dánské noviny *Jyllands-Posten*. Na tomto případě se ukázalo, jak umí média zahýbat světem. Po vydání čísla s karikaturami se v Dánsku zvedla vlna protestů mezi tamní muslimskou komunitou. Když se protestující nedočkali omluvy, začali se bouřit. Jejich reakce odpovídaly rozhořčení, které cítili nad urážkou proroka, protesty nabíraly na intenzitě a dokonce se přenesly přes hranice Dánska. Situace se vyhrotila a vedla k mnohým útokům na dánské ambasády na Blízkém východě. Zemřelo 24 lidí. V souladu s přesvědčením o svobodě tisku otiskly karikatury *Jyllands-Posten* německé noviny *Die Welt* a *Charlie Hebdo*.²²⁸ Redakce právě tohoto týdeníku byla obžalována

²²⁵ SAMUEL, H. (2015).

²²⁶ History. *Charlie Hebdo*.

²²⁷ SAMUEL, H. (2009).

²²⁸ SEIB, P. (2008: str. 4–5).

za urážku skupiny osob na náboženském základě, soud ale *Charlie Hebdo* vyhrál. Kauza byla zfilmována Danielem Lecontem, jehož dokument nese název *Je těžké být milován tupci*.²²⁹

Charlie Hebdo dlouhodobě bojoval s prodejností svých výtisků. V roce 2011 vydal týdeník speciální vydání pojmenované *Sharia Hebdo* s karikaturou proroka Muhammada na titulní straně doplněn slovy „Sto ran bičem, pokud neumřete smíchy.“ Tak jako po každém otištění Muhammadových karikatur, i tentokrát, stejně jako v případě přetištění dánských karikatur, redakce prodala dvojnásobné množství výtisků a musela zvýšit náklad.²³⁰ V listopadu přitom redakce *Charlie Hebdo* čelila vůbec prvnímu fyzickému útoku, když byla její kancelář zasažena žháří. Násilný akt vůči redakci *Charlie Hebdo* odsoudil francouzský premiér jako útok na svobodu slova, novináři satirického týdeníku proklamovali, že neustoupí ze svých zásad ani tehdy, bude-li jim vyhrožováno.²³¹

Rok 2015 přinesl týdeníku další tragédii, tentokrát stála i lidské životy. 7. ledna v 11:30 hodin se redakce *Charlie Hebdo* v Paříži stala terčem útoku ozbrojenců, kteří zabili dohromady dvanáct lidí: osm novinářů, dva policisty, ochranku a návštěvu redakce. Útok byl motivovaný pomstou za redakční politiku týdeníku, především zesměšňováním náboženských symbolů islámu a karikaturám proroka Muhammada, jak se později ukázalo. Útočníky policie dopadla o dva dny později, kdy na útěku obsadili tiskárnu nedaleko Paříže. Atentátníci, bratři Kouachiovi, byli zastřeleni policisty. Útoky na redakci *Charlie Hebdo* však nebyly poslední, jelikož 8. ledna byla jiným útočníkem, avšak spojovaným s Kouachiovými, zabita policistka a o den později zemřeli čtyři lidé, když stejný útočník vraždil v obchodě s košer potravinami.²³² Útoky zasáhly nejen pařížskou veřejnost, ale celý svět, včetně politických představitelů zemí nejen západního světa. Média a především sociální sítě zaplavily nápisy *Je suis Charlie* odkazující na tragickou událost napadení redakce satirického týdeníku. Francii nezasáhl pouze smutek, ale také nejvyšší bezpečnostní opatření. K útokům na *Charlie Hebdo* se nakonec přihlásila teroristická organizace AQAP (al-Káida na Arabském

²²⁹ MAŠKOVÁ, M. (2009).

²³⁰ Běžný týdenní náklad musel být asi 30 000 výtisků, aby se týdeník nedostal do finančních problémů. CHRISAFIS, A. (2012).

²³¹ French satirical paper Charlie Hebdo attacked in Paris. *BBC News*. 2.11.2011.

²³² Charlie Hebdo attack: Three days of terror. *BBC News*. 14.1.2015.

poloostrově),²³³ která otevřeně prohlásila, že bude bojovat proti USA i Francii, která jde cestou americké politiky.²³⁴

Tragické útoky na *Charlie Hebdo* otevřely dveře diskuzi o významu svobody slova, o hranicích svobodného projevu v médiích, o narůstající radikalizaci muslimů z vyloučených lokalit evropských měst. Ač světem proudila vlna solidarity s oběťmi útoků v Paříži, objevovali se i kritici ostré satiry *Charlie Hebdo*, kteří karikatury francouzského týdeníku vidí jako „nejen jako urážku posvátných symbolů tu islámu, tu křesťanství, nýbrž také jako porušení zásadní hodnoty naší kultury, kterou je úcta k druhým – hodnoty, která není nižší než svoboda tisku“.²³⁵

7. 2 Případy útoků v Tunisku

Tak jako útok na redakci *Charlie Hebdo* ve Francii byl mnohými považován za útok na svobodu slova a tisku, útoky v Tunisku byly taktéž chápány jako útoky na demokracii a ubírání se tuniské politiky novým směrem. Útoky v tuniském hlavním městě a v turistickém letovisku byly podrobeny analýze jako jedno téma pro jejich společnou charakteristiku a relativně krátké časové rozmezí, které je dělilo. Ovšem, vzhledem k odlišným datacím se měření podrobila každá událost zvlášť.

18. března 2015 v hlavním městě Tuniska ozbrojení muži přepadli Národní muzeum Bardo. Okolo 13 hodiny začaly webové stránky médií a sociální sítě zaplavovat příspěvky a fotografie z místa události, na kterých byli vidět turisté uvnitř muzea (ne rukojmí). Tunisko již v tu chvíli informovalo, že v muzeu bylo zastřeleno 17 zahraničních turistů.²³⁶ Počet obětí však vystoupal až 22 mrtvých. Při útoku zemřelo 21 turistů a jeden tuniský policista. Již během události se objevovaly informace, že za útokem stojí extrémisté napojení na ISIL.²³⁷ Bezpečnostní službě se sice během akce podařilo zneškodnit dva útočníky, avšak tuniské úřady začaly pátrat po dalších podezřelých.²³⁸ Tunisko se od roku 2011 potýkalo s významným odlivem rekrutů do Sýrie a Libyi s cílem připojit se k radikálním džihádistickým

²³³ AQAP je zkratka z anglického Al-Qaeda in the Arabian Peninsula.

²³⁴ SHOICHET, C. E. – LEVS, J. (2015).

²³⁵ HALÍK, T. (2015).

²³⁶ CHOTHIA, F. – HUGHES, R. (2015).

²³⁷ ISIL je zkratka pro Islámský stát v Iráku a Levantě.

²³⁸ Tunisia Bardo museum attack: Man arrested in Italy. *BBC News*. 20.5.2015.

skupinám.²³⁹ Útoky na muzeum Bardo v Tunisu vzbudily velké obavy z narůstajícího extrémismu, který v nové epoše státu neměl obdoby. Jednalo se o první útok na turistický cíl po mnoha letech - konkrétně od roku 2002, kdy se odehrál útok na synagogu na tuniském ostrově Djerba, kde přišlo o život 21 lidí.²⁴⁰

V souvislosti s útoky v muzeu Bardo se začalo také hovořit o útocích na tuniský proces demokratizace. Tunisko bylo jedinou zemí ze států procházejících transformacemi po Arabském jaru, které bylo relativně úspěšné v demokratizačním snažení. Dosáhlo úspěchu i tehdy, když v zemi proběhly vůbec první svobodné prezidentské volby. Spekulovalo se navíc o tom, že útočníci chtěli původně vniknout do budovy parlamentu, kde se jim ale nepodařilo proniknout skrze bezpečnostní systém. Uvádělo se taktéž, že si útočníci nevybrali muzeum z důvodů jeho sbírky starověkých artefaktů, které by chtěli zničit.²⁴¹

Další bezprecedentní útok na turisty „nového Tuniska“ se stal 26. června na hotelové pláži ve městě Sús. Tuniský student zde zastřelil kalašnikovem 37 lidí, nejvíce z řad britských a německých turistů, mnoho dalších vyvázlo se zraněním. Tunisko bylo opět ochromeno, především poté utrpěl jeho turistický ruch, který je jedním z významných ekonomických příjmů země.²⁴² Podle výzkumu WTTC (*World Travel & Tourism Council*) počet turistů přijíždějících do Tuniska klesl po teroristických útocích o 25 %, přitom cestovní ruch tvořil 7 – 8 % tuniské ekonomiky. Vláda se snaží turistickým podnikům pomáhat a podporovat obnovení turistického ruchu.²⁴³

Útok v Súsé nezasáhl pouze samotné Tunisko, ale také Evropu, především Velkou Británii, jejíž 30 občanů bylo oběťmi tuniského neštěstí.²⁴⁴ Tuniská vláda se rozhodla přijmout opatření, která dává do rukou úřadů větší pravomoci, ale také obnovuje trest smrti a povoluje odposlouchávání – protiteroristický zákon. Proti novým ustanovením se postavili lidé, kteří kritizovali zpátečnictví týkající se trestu smrti.²⁴⁵ Proti útokům se vymezily nejen

²³⁹ Man held in Italy over Tunis museum attack. *The Guardian*. 20.5.2015.

²⁴⁰ Deadly attack keeps world on alert. *The Guardian*. 4.9.2002.

²⁴¹ KIRKPATRICK, D. D. (2015).

²⁴² Desítky turistů na pláži v Sousse zabil tuniský student. *Česká televize*. 26.6.2015.

²⁴³ HUTCHINSON, J. (2016).

²⁴⁴ Tunisia attack: Minute's silence for victims. *BBC News*. 3.7.2015.

²⁴⁵ Tunisko zavádí trest smrti. Po útoku zpřísnilo protiteroristický zákon. *iDNES.cz*. 25.7.2015.

hlavy států i mimo arabský svět, ale také egyptský al-Azhar odsoudil nehumánní jednání teroristických buněk napojených na ISIL, které „odporuje všem náboženským normám“.²⁴⁶

7.3 Metodologie

Pro mediální analýzu potřebujeme stanovit vzorek obsahu. Vzorkem této analýzy jsou články v elektronickém archivu anglické al-Džazíry pojednávající o útocích na magazín *Charlie Hebdo* a články o útocích v Tunisu a v Súse ve zvoleném období 1. 1. 2015 – 31. 12. 2015. Klíčovými slovy hledanými v souvislosti s těmito událostmi jsou „Charlie Hebdo“, pro první téma, pro druhé téma je to více výrazů (např. „útoky v Tunisku“, „Sousse“, „Bardo“, apod.). Vyloučeny byly články, které neodpovídaly zvolenému období, nepojednávaly přímo o zkoumaném tématu nebo s ním přímo nesouvisely, ačkoliv obsahovaly klíčový výraz. Naopak do výzkumu byly zařazeny i články, které pojednávaly navíc o dopadu události v zemi či v zahraničí, popřípadě o jiných souvislostech týkající se případu. Vzhledem k tomu, že obě události byly mediálně atraktivní především v měsíci, kdy se udály, výběr článků dalších měsíců byl vymezen na společenský či mezinárodní dopad, reakce domácí politické scény, odezvy v zahraničí, další události přímo spojené s našimi zkoumanými kauzami, alespoň dle úsudku autorů článků. Články byly vybrány tak, aby nejen obsahovaly klíčový hledaný výraz, ale aby o jednotlivých kauzách alespoň v krátkosti promlouvaly. Z období po prvním měsíci událostí byly vyřazeny články týkající se dalších teroristických útoků (v případě Francie), pokud neodkazovaly a nepojednávaly o zkoumané problematice.

Vzorek bude podroben měření pomocí kvantitativní metody a zkoumána bude frekvence jejich výskytu v daném období, počet výskytu určitých typů článků a jejich důležitost dle zvolených kategorií a hodnotové vyznění článků (tonalita). Výzkum doplní i analýza obsahu pomocí kvalitativní metody, která nepřinese přesná čísla a statistiky, ale bude pojednávat o postojích anglické al-Džazíry ke zkoumaným fenoménům.

Operacionalizace

Tonalita v případě zkoumaného vzorku nebude dělena standardně na pozitivní, neutrální, negativní a ambivalentní, jelikož charakter událostí, které jsou vzorkem analýzy, tedy teroristické útoky na redakci týdeníku *Charlie Hebdo* a teroristické útoky v Tunisku, je

²⁴⁶ At least 37 dead in attack on Tunisia hotels: ministry. *Gulf News*. 26.6.2015.

sám o sobě negativní. Je zřejmé, že všechny události budou, bez výjimky, al-Džazírou, tiskovými agenturami i autory komentářů odsouzeny. Proto byly kategorie tonality pozměněny tak, aby odpovídaly hodnotovému vyznění článků dle skutečnosti.

Články byly posuzovány na základě následujícího dělení.

Případ útoku na *Charlie Hebdo*:

Pozitivní hodnocení: Články poukazující na zlepšení bezpečnostní situace v zemi, pojednávající o stabilizaci situace (ve společnosti, v místě události), obsahující výrazy jako „vítězství demokracie“, aj.

Neutrální hodnocení: V tomto případě články vyjadřující se věcně, bez citového zabarvení, s cílem především informovat a ne apelovat na diváka emotivně laděnými zprávami. Jedná se ve velké míře o zprávy, často přejímané od tiskových kanceláří, anebo reportáže, v nichž se reportér nevyjadřuje ani pozitivně ani negativně pro řešení situace, postup bezpečnostních složek nebo vlády či nepředkládá hlubší analýzu problematiky (například její společenský dopad).

Negativní – kritizující (dále jen kritizující): Jedná se o články, jejichž autor zaujímá kritický postoj k redakční linii týdeníku, vyjadřuje nesouhlas s jeho předchozími či současnými vydáními. Staví se proti pojetí svobody slova *Charlie Hebdo* a argumentuje jiným úhlem pohledu na obsah magazínu (především na karikatury).

Negativní – odsuzující (dále jen odsuzující): Články jednoznačně odsuzující útok na *Charlie Hebdo*, popřípadě o něm hovoří jako o útocích na svobodu slova. Zprávy bezvýhradně se vyjadřující proti útoku bez jakéhokoliv dalšího komentáře o jiné perspektivě či muslimském pohledu na věc.

Ambivalentní: Články, které v sobě spojují odsouzení útoků, kritiku redakční politiky *Charlie Hebdo*, ale také jiné emotivní ladění. Nejedná se, v tomto případě, o čistě pozitivní tón. Spíše se autoři zamýšlí nad doprovodnými jevy události. Z článků je patrné, že autor útok odsuzuje, vyjadřuje ale zároveň jiný postoj k následným situacím, jako je například vyjadřování solidarity. Snaží se proto promlouvat o dalších aspektech spojených s případem. Předpokládá se i snaha pozitivně promlouvat o muslimské komunitě ve Francii i ve světě.

Případ útoků v Tunisku:

Pozitivní hodnocení: Články, které poukazují na zlepšení bezpečnostní situace v zemi, pojednávají o stabilizaci situace (ve společnosti, v místě události), obsahují výrazy jako „vítězství demokracie“, aj. Může zahrnovat taktéž články pojednávající o počínu s návazností na událost, který je považován za obecně pozitivní.

Neutrální hodnocení: V tomto případě články vyjadřující se věcně, bez citového zabarvení, s cílem především informovat a ne apelovat na diváka emotivně laděnými zprávami. Jedná se ve velké míře o zprávy, často přejímané od tiskových kanceláří, anebo reportáže, v nichž se reportér nevyjadřuje ani pozitivně ani negativně pro řešení situace, postup bezpečnostních složek nebo vlády. Divák nebo čtenář nemá pocit emotivního zainteresování.

Negativní – odsuzující (dále jen odsuzující): Články jednoznačně odsuzující útoky v Tunisku, popřípadě o nich hovoří jako o útocích na novou občanskou tuniskou společnost. Zprávy bezvýhradně se vyjadřující proti útokům bez jakéhokoliv dalšího komentáře či hlubší analýzy problému (co je s ním spojené, s čím se společnost dlouhodobě potýká, co následuje).

Ambivalentní: V tomto případě články, z nichž je patrné, že problematika není nazírána jednoznačně negativně ani pozitivně. Tedy článek není laděn jako jednoznačně odsuzující ani jako neutrální, bez emotivního ladění. Autor článků se spíše staví do pozice kritického pozorovatele, který se snaží přistupovat k situaci objektivně a nabídnout divákovi či čtenáři různé úhly perspektivy. Například články, které, samozřejmě, odsoudí útoky, avšak snaží se poukázat na pozitivní stránky řešení událostí či postavení se k problému tamní vlády a společnosti.

Převaha: Za převažující podíl článků budeme považovat část, která přesáhne 50 % z celkového počtu.

Hodnota: Články byly roztrženy do vybraných kategorií, které reprezentují hodnoty, dle následujícího klíče.

A: Kategorie hodnoty A byla přiřčena článkům, které obsahovaly audiovizuální část umístěnou v článku v horní polovině a tvořící jeho nejdůležitější složku. Byly sem zařazeny

reportáže, interview a debaty. Kategorie A je považována za nejdůležitější z hlediska divácké atraktivity.²⁴⁷

B: Kategorie hodnoty B byla přiřazena k analytickým článkům, komentářům. Tedy článkům věnující se problematice hlouběji.

C: Kategorie hodnoty C obsáhla články charakteru pouze informativního, často přejímané zprávy od tiskových kanceláří.

Článkům, které byly navíc zčásti přejímané z různých sociálních sítí, nebudeme přiřazovat zvláštní kategorii.

7. 4 Výzkumné otázky a hypotézy

Cílem výzkumu je zodpovědět následující výzkumné otázky:

VO1: Jaká byla frekvence článků v zadaném období?²⁴⁸

VO2: Jaký byl poměr zpráv vzhledem k tonalitě?

VO3: Jaký byl poměr článků vzhledem k přiřazené hodnotě?

VO4: Jaké postoje vytváří al-Džazíra ke zkoumaným událostem?

Hypotézy:

VO1: Jaká byla frekvence článků v zadaném období?

- případ útoku na *Charlie Hebdo*

H1: Frekvence článků měla klesající tendenci, přičemž nejvíce intenzivní²⁴⁹ bude celé období prvního měsíce od udání události.

Vzhledem k již zmíněné povaze události, tedy jejímu smutnému prvenství podobných útoků v novém roce, se jí al-Džazíra jako jiná média věnovala značně intenzivně. Mezi zkoumané zprávy se započítávají vlastní příspěvky i zprávy převzaté od tiskových agentur. Lze předpokládat, že al-Džazíra zařadí do svého zpravodajství i články věnující

²⁴⁷ Vycházíme z předpokladu, že audiovizualizace je pohodlnější a zajímavější způsob získání informací než text. Vše vztahujeme k internetové verzi al-Džazíry, kterou zkoumáme.

²⁴⁸ Zadané období odpovídá zkoumanému období 1. 1. – 31. 12. 2015.

²⁴⁹ Za intenzivní budeme v případě našeho vzorku považovat dva a více článků denně.

se dalším aspektům problematiky *Charlie Hebdo* (svobodě slova, karikaturám, apod.). Předpokládáme, že první měsíc od udání události al-Džazíra vydala dva a více článků denně, a to kontinuálně celý měsíc.

- případ útoků v Tunisku

H2: Frekvence článků nebyla intenzivní, dle našich nastavených parametrů, a to ani celý jeden měsíc od udání událostí.

Vycházíme z předpokladu, že v prvních dnech frekvence článků odpovídala závažnosti situace, ale intenzita se po několika dnech snižovala. Téma nenabízelo kontroverzi a je možné uvažovat i o snaze referovat o jiných událostech, aby se nepoškodil obraz regionu.

- v porovnání

H3: Počet článků byl větší v případě události útoku na redakci *Charlie Hebdo*, než v případě událostí útoků v Tunisku.

Shrneme-li předchozí předpoklady, v porovnání obou událostí, vychází články o útoku na redakci *Charlie Hebdo* intenzivněji, než zprávy týkající se útoků v Tunisku. V případě francouzské události se jednalo o první takovou událost ve zkoumaném období a nabízela možná více variant přístupu novinářů al-Džazíry k jejímu pokrytí. Vycházíme z úvah, že událost v Paříži způsobila velký šok, zatímco událost v Tunisku již nevzbudila takový mediální rozruch (také vzhledem k tomu, že se nejednalo o případ útoku na média).

VO2: Jaký byl poměr zpráv vzhledem k tonalitě?

- případ útoku na *Charlie Hebdo*

H4: Budou převažovat zprávy hodnocené jako kritizující, v menší míře se ale objeví i zprávy ambivalentní, pozitivní zprávy se objevovat nebudou vůbec.

V případě útoku na redakci *Charlie Hebdo* se v archivu anglické al-Džazíry objeví zprávy hodnotící tento útok jako negativní jev, s přihlédnutím k námi rozdělenému hodnocení článků se bude jednat o zprávy kritizující týdeník, avšak budou se nalézat i takové zprávy, ve kterých se autoři budou snažit nahlížet na událost skrze širší objektiv. Tedy, zprávy

útok jednoznačně odsoudí, budou se vyskytovat výrazy negativního rázu (jako je útok, terorismus, smrt, apod.), ale objeví se články zaměřené na arabský náhled na problematiku karikatur – především ve spojitosti se zobrazováním proroka Muhammada. Články se budou snažit poukazovat na názory arabských myslitelů či akademiků, kteří se nebudou stavět k redakční politice týdeníku *Charlie Hebdo* jednoznačně pozitivně. Avšak útoky na redakci budou odsouzeny a neobjeví se žádná zpráva s pozitivním laděním související s těmito útoky.

- případ útoků v Tunisku

H5: Budou převažovat zprávy s hodnocením jako odsuzující, ale objeví se i ambivalentně a pozitivně laděné články.

Ze své podstaty i v tomto případě budou články spíše negativního ladění – jedná se o teroristické útoky, které bezpochyby negativně zasáhly arabský region. Tedy, z hlediska našeho dělení bude tonalita hodnocena jako odsuzující, a to ve většině případů. Je možné předpokládat, že se al-Džazíra bude pokoušet o vyvážené zpravodajství, a tak se nebude soustředit pouze na negativní aspekty událostí, ale zaměří se i na okolnosti vyznívající ve prospěch politické stability a turistické bezpečnosti v Tunisku. Vycházíme z prvotního rozmyslu, který uvažuje o regionálním zázemí al-Džazíry a místech událostí zkoumaných jevů.

VO3: Jaký byl poměr článků vzhledem k přiřazeným kategoriím?

- případ útoku na *Charlie Hebdo*

H6: Budou převažovat články hodnoty A.

Jelikož se jednalo o první událost v roce 2015, která zcela ochromila mezinárodní veřejnost a byla pro média velmi atraktivní, předpokládáme, že i al-Džazíra se snažila přinést divákům co nejvíce audiovizuálních zpráv.

- případ útoků v Tunisku

H7: Převažovat budou opět články hodnoty A.

I tato událost patří mezi ty, které, podle předpokladu, bude al-Džazíra pokrývat především audiovizuálně. Taktéž uvažujeme o tom, že se stanice v arabském regionu

orientuje i díky svému katarskému zázemí velmi dobře, má zde kontakty a může je tak využít k vytváření reportáží.

VO4: Jaké postoje vytváří al-Džazíra ke zkoumaným událostem?

- případ útoku na *Charlie Hebdo*

H8: Postoj al-Džazíry k události útoku na redakci *Charlie Hebdo* nebude pouze jednoznačně odsuzující, ale toto médium se bude snažit nabízet divákovi či čtenáři hlubší analýzu problematiky či prostřednictvím komentářů poukázat na jevy spojené s událostí.

Al-Džazíra se bude snažit o objektivní zpravodajství o činu, který obecně platí za zavrženíhodný. Avšak nebude se věnovat jen problematice terorismu a násilných útoků v Evropě. Bude se zabírat i tématem kontroverzního pozadí týdeníku *Charlie Hebdo* a obzvláště karikaturám, kterým se bude věnovat jako zvláštní problematice související s útoky, avšak z jiné perspektivy, nežli západní veřejnost či média. Bude se snažit poukázat na islámské chápání vyobrazování proroka Muhammada a náboženských symbolů islámu v karikatuře.

- případ útoků v Tunisku

H9: Al-Džazíra v případě událostí v Tunisku útoky odsoudí, bude ale poukazovat i na kladné aspekty týkající se bezpečnosti v zemi.

Ačkoliv se al-Džazíra nebude moci vyhnout objektivního pokrytí událostí v Tunisku, bude se snažit o vylepšení mediálního obrazu bezpečnosti země, na základě reportáží či interview s místními obyvateli.

8 VÝSLEDKY MĚŘENÍ

8.1 Analýza článků v případě útoku na redakci Charlie Hebdo

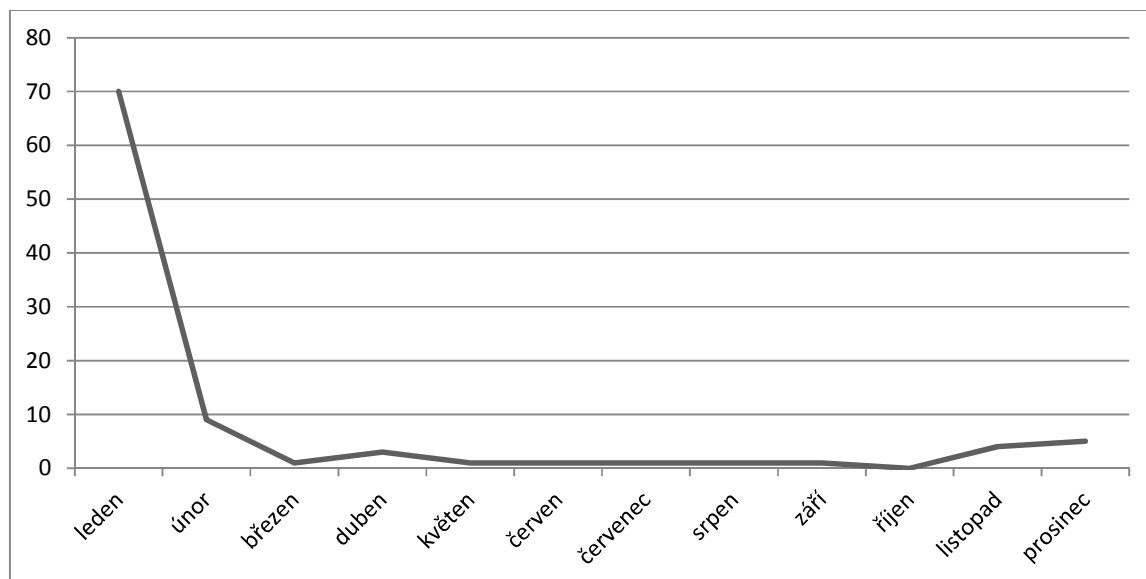
Následující kapitoly analyzují výsledky měření pomocí kvantitativní metody. Zaměří se tedy na frekvenci článků ve zkoumaném období, poměr článků vzhledem k tonalitě a poměr článků vzhledem k přiřazeným hodnotám. Analýza zodpoví výzkumné otázky pro jednotlivá témata zvláště, na konci přistoupí k jejich porovnání.

VO1: Jaká byla frekvence článků v zadaném období?

H1: Frekvence článků měla klesající tendenci, přičemž nejvíce intenzivní bude celé období prvního měsíce od udání události.

Graf č. 1 znázorňuje rozložení počtu článků po měsících v zadaném období.

Graf č. 1: Rozložení počtu článků²⁵⁰

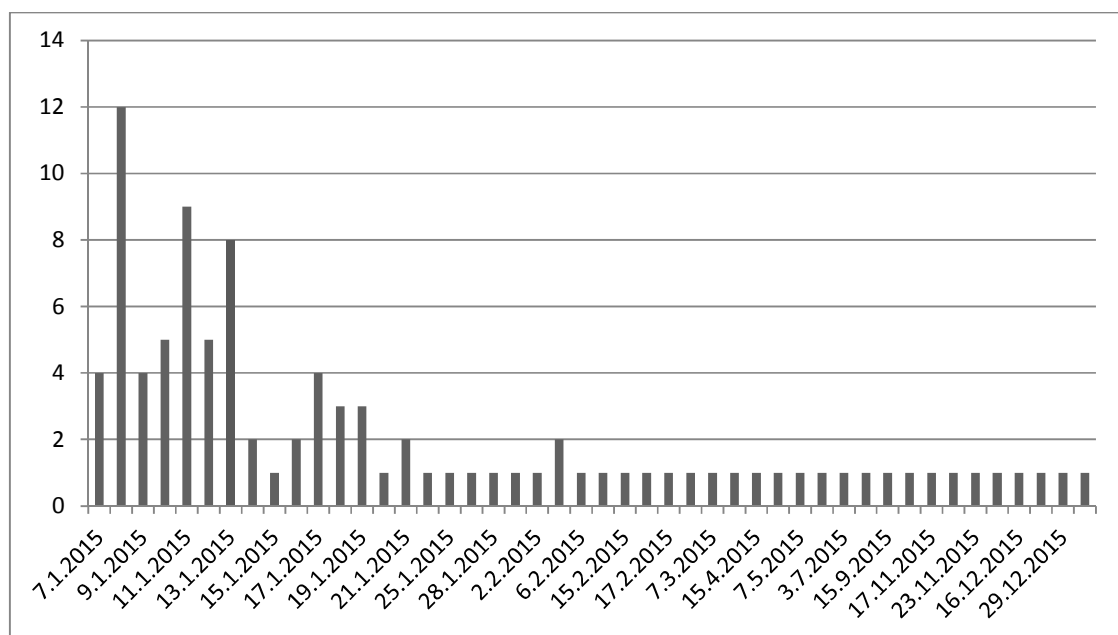
Hypotéza o klesající tendenci frekvence článků se potvrdila. Podle měření, z celkového počtu 97 článků v zadaném období, jich nejvíce bylo zaznamenáno v prvním měsíci od udání události, tedy v lednu 2015. Tehdy počet článků dosahoval počtu 70. V únoru intenzita klesla k 9 článkům za celý měsíc. V březnu jsme zaznamenali pouze

²⁵⁰ Zdroj: vlastní.

1 článek, dle nastavených parametrů zařazení do měření, v dubnu se počet článků navýšil na tři články za tento měsíc, poté se již v měření vyskytuje pouze jeden článek za celý měsíc až do měsíce září. V říjnu jsme nezaznamenali žádný článek vyhovující výběru analýzy. V listopadu a prosinci se al-Džazíra, dle měření, k tématu vrátila, což přisuzujeme končícímu roku 2015 a bilancování al-Džazíry nad událostmi uplynulých dvanácti měsíců.

Graf č. 2 znázorňuje počet článků v jednotlivých dnech zadaného období.

Graf č. 2: Počet článků v jednotlivých dnech²⁵¹

Hypotéza v bodu týkající se intenzity, kterou jsme omezili dvěma a více články denně v celém období prvního měsíce od udání události, tedy v měsíci lednu, v tomto případě, nebyla potvrzena. Jak můžeme vysledovat z grafu, hypotéza platí pouze do 14. ledna 2015, kdy jsme zaznamenali v měření dva a více článků denně. V první den události, 7. ledna 2015 byl zaznamenán počet článků 4, druhý den po události se tento počet navýšil na 12 článků, což je vůbec nejvyšší počet článků za den celého období. Vyšší hodnoty můžeme vidět ještě 11. ledna s počtem 9 článků a 13. ledna s 8 články. Nulové hodnoty platí pro 23. a 24. ledna, stejně jako pro 27. a 30. ledna. Příčiny poklesu článků můžeme spatřovat v ochabnutí zájmu o událost, v listopadu poté také zaujetím jinou událostí, dalších teroristických útoků v Paříži. Výsledek měření předčil předpoklad hypotézy a naplnil její očekávání pouze zčásti.

²⁵¹ Zdroj: vlastní.

VO2: Jaký byl poměr zpráv vzhledem k tonalitě?

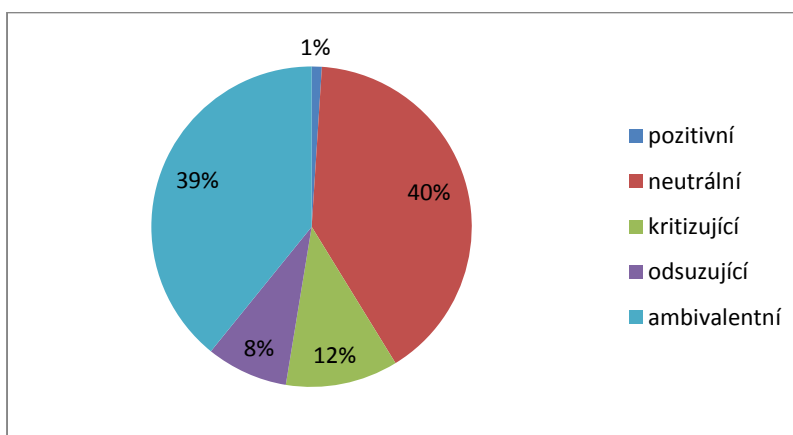
H4: Budou převažovat zprávy hodnocené jako kritizující, v menší míře se ale objeví i zprávy ambivalentní, pozitivní zprávy se objevovat nebudou vůbec.

Tabulka č. 1 a graf č. 3 zobrazují počet a procentuální podíl tonality článků (pozitivní, neutrální, kritizující, odsuzující a ambivalentní).

Tabulka č. 1: Tonalita článků podle počtu a procentuálního podílu²⁵²

Tonalita	Počet článků	Procentuální podíl
pozitivní	1	1%
neutrální	39	40%
kritizující	11	12%
odsuzující	8	8%
ambivalentní	38	39%

Graf č. 3: Tonalita článků²⁵³

Hypotéza považující za převažující články hodnocené jako kritizující se nepotvrdila. Procentuální podíl článků posuzovaných v měření jako kritizující je jen 12 %. Se 40 % tak nejvyššího procentuálního podílu dosahují články s hodnocením neutrální, se 39 % je dohání články laděné jako ambivalentní. Převahy tak, jak jsme ji nastavili, tedy 50 % podílu, však dosaženo nebylo. Článků hodnocených jako odsuzující bylo 8 %, dokonce se objevilo i 1 %

²⁵² Zdroj: vlastní.

²⁵³ Zdroj: vlastní.

článků pozitivního ladění (celkem jen 1 článek). Hypotéza tak nebyla potvrzena v žádném ze svých tvrzení. Výsledek si můžeme vysvětlit snahou o vyvážené zpravodajství al-Džazíry.

VO3: Jaký byl poměr článků vzhledem k přiřazeným kategoriím hodnot?

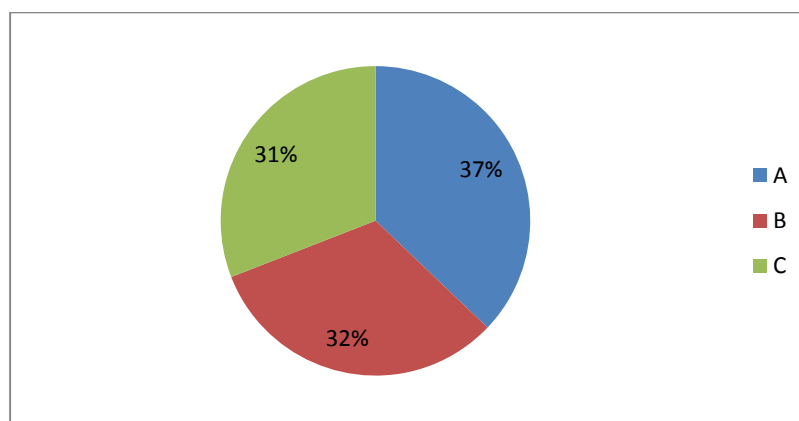
H6: Budou převažovat články hodnoty A.

Tabulka č. 2 a graf č. 4 zobrazují počet a procentuální podíl článků s přiřazenými kategoriemi hodnot.

Tabulka č. 2: Počet článků dle kategorií hodnot²⁵⁴

Kategorie	Počet	Procentuální podíl
A	36	37%
B	31	32%
C	30	31%

Graf č. 4: Procentuální podíl dle kategorií hodnot²⁵⁵

Hypotéza nebyla potvrzena. Procentuální podíl článků přiřazené hodnoty A je sice nejvyšší, avšak nesplňuje námi zadaný limit převahy, a to 50 %. Spíše se jedná, jak si můžeme všimnout v grafu o docela vyrovnaný podíl kategorií hodnot. Podle předchozích charakteristik tak můžeme usuzovat, že al-Džazíra se tématu věnuje jak prostřednictvím

²⁵⁴ Zdroj: vlastní.

²⁵⁵ Zdroj: vlastní.

reportáží, interview (kategorie hodnoty A s 37 %), tak i komentářů a analýz rozebírajících problematiku (kategorie hodnoty B s 32 %). Objevuje se však přibližně stejný podíl 31 % kategorie hodnoty C, která dokazuje, že al-Džazíra do pokrytí o události zařadila i nemalý počet čistě informativních faktických zpráv.

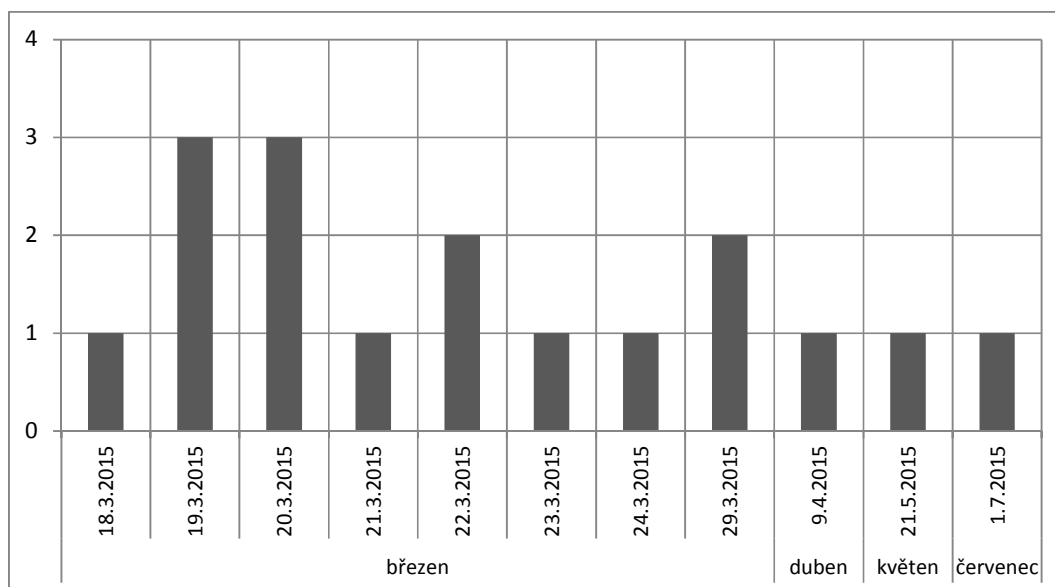
8.2 Analýza článků v případě útoku v Tunisku

VO1: Jaká byla frekvence článků v zadaném období?

H2: Frekvence článků nebyla intenzivní, dle našich nastavených parametrů, a to ani celý jeden měsíc od udání událostí.

Graf č. 5 znázorňuje rozložení počtu článků o útoku v muzeu Bardo v Tunisu v jednotlivých dnech v zadaném období.

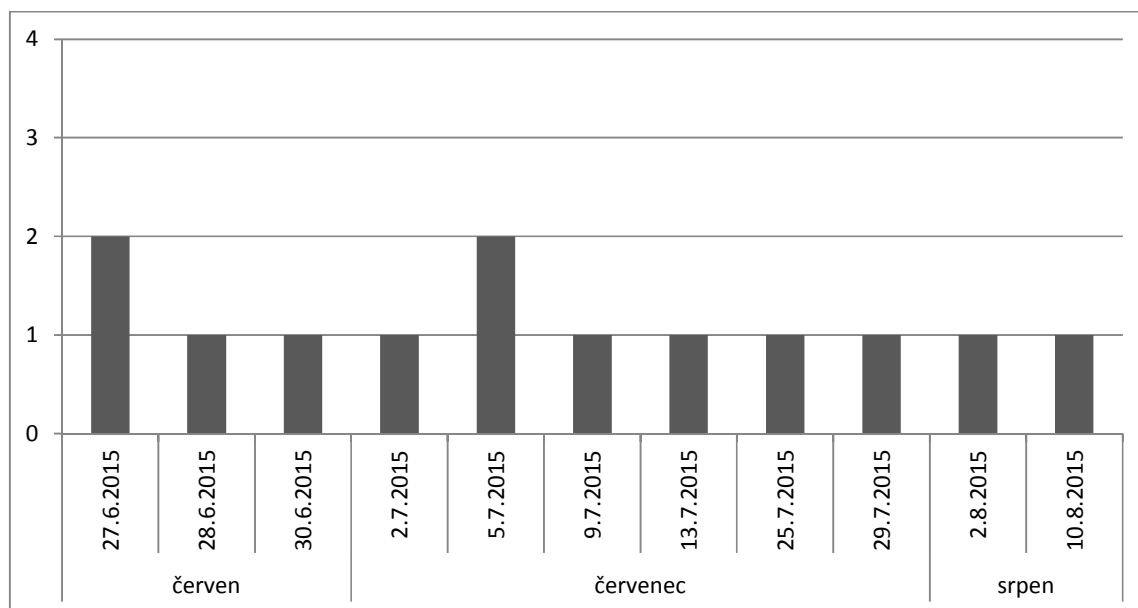
Graf č. 5: Rozložení počtu článků o útoku v Tunisu²⁵⁶

²⁵⁶ Zdroj: vlastní.

Graf č. 6 znázorňuje rozložení počtu článků o útoku na pláži v Súse v jednotlivých dnech v zadaném období.

Graf č. 6: Rozložení počtu článků o útoku v Súse²⁵⁷

Hypotéza byla potvrzena. U obou událostí²⁵⁸ bylo zjištěno, že počet článků v prvním měsíci od udání události nespůlnil zadané parametry dvou a více článků denně. V grafech můžeme vyčíst, že počet článků se pohyboval v rozmezí 1 až maximálně 3 článků za den, v případě události v Bardo. A v rozmezí 1 až maximálně 2 článků denně v případě události v Súse. Celkový počet článků pro případ Tunis dosahuje 17 článků a pro případ Súsa pouhých 13 článků.

²⁵⁷ Zdroj: vlastní.

²⁵⁸ Události v Tunisku zkoumáme jako jeden fenomén, ovšem vzhledem k odlišnému datu udání se událostí měříme data jednotlivě.

VO2: Jaký byl poměr zpráv vzhledem k tonalitě?

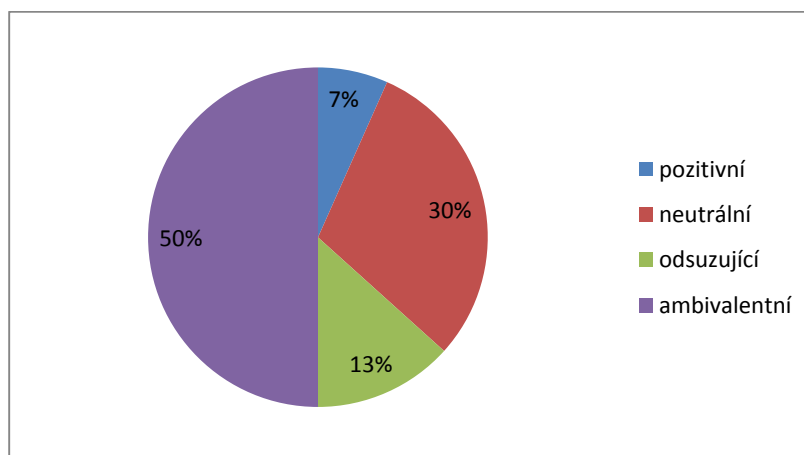
H5: Budou převažovat zprávy s hodnocením jako odsuzující, ale objeví se i ambivalentně a pozitivně laděné články.²⁵⁹

Tabulka č. 3 a graf č. 7 ukazují počet a procentuální podíl tonality článků (pozitivní, neutrální, odsuzující a ambivalentní).

Tabulka č. 3: Tonalita článků podle počtu a procentuálního podílu²⁶⁰

Tonalita	Počet článků	Procentuální podíl
pozitivní	2	7%
neutrální	9	30%
odsuzující	4	13%
ambivalentní	15	50%

Graf č. 7: Tonalita článků²⁶¹

Hypotéza se potvrdila pouze zčásti. Jak můžeme vidět z tabulky i grafu, nejvyššího procentuálního podílu dosáhlo hodnocení článků jako ambivalentní. Parametry převahy se rovnají minimální hodnotě, nepřevyšují ji však. Články hodnoceny jako odsuzující dosahují podílu 13 %, objevují se ale i pozitivně laděné články, v 7 % z celkového počtu, což hypotéza předpokládala.

²⁵⁹ Do měření byly tentokrát zahrnuty obě události týkající se útoků v Tunisku najednou.

²⁶⁰ Zdroj: vlastní.

²⁶¹ Zdroj: vlastní.

VO3: Jaký byl poměr článků vzhledem k přiřazeným kategoriím?

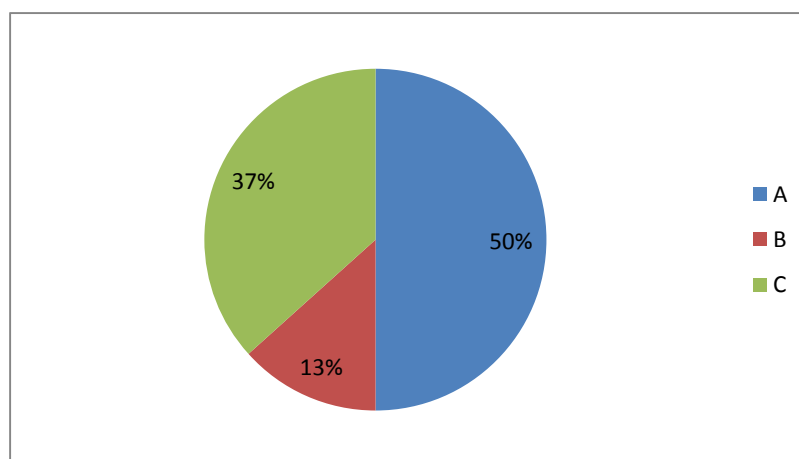
H7: Převažovat budou opět články hodnoty A.²⁶²

Tabulka č. 4 a graf č. 8 zobrazují počet a procentuální podíl článků s přiřazenými kategoriemi hodnot.

Tabulka č. 4: Počet článků dle kategorií hodnot²⁶³

Kategorie	Počet	Procentuální podíl
A	15	50%
B	4	13%
C	11	37%

Graf č. 8: Procentuální podíl dle kategorií hodnot²⁶⁴

Hypotéza se potvrdila, ačkoliv procentuální podíl článků přiřazené hodnoty A dosahují přesně 50 %, nepřevyšují jej, jak praví parametry převahy. Tedy, největší počet článků je audiovizuální povahy, s 37 % je potom nejvíce faktických zpráv a pouhých 13 % dosahuje počet článků typu komentář. Důvodem těchto výsledků může být, pro hodnotu A, zázemí al-Džazíry v Tunisku, pro hodnotu B, tedy nedostatek hlubších analýz, mediální neatraktivita, vzhledem k počtu podobných událostí ročně.

²⁶² Do měření byly tentokrát zahrnuty obě události týkající se útoků v Tunisku najednou.

²⁶³ Zdroj: vlastní.

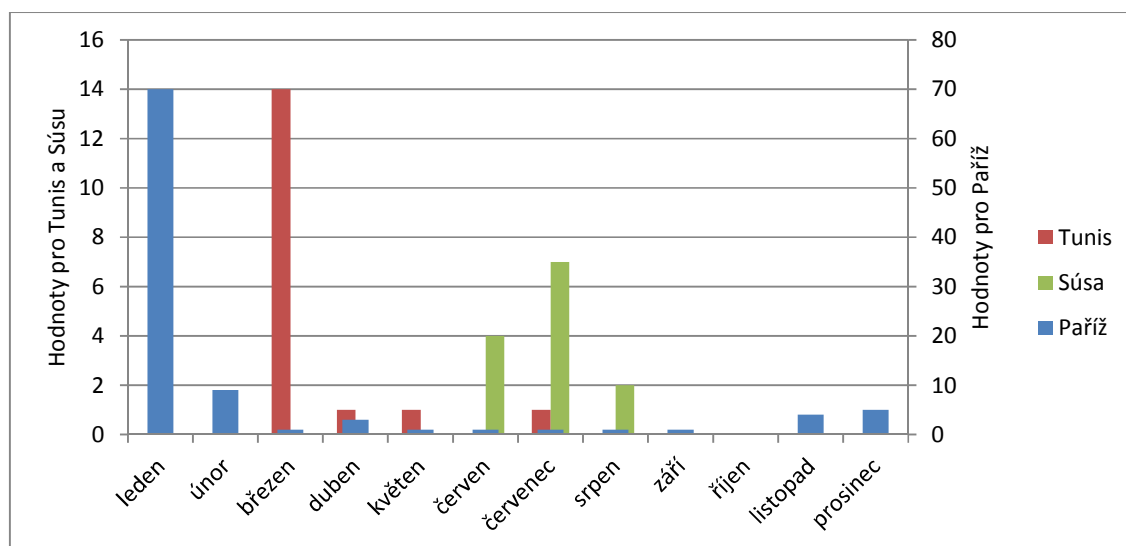
²⁶⁴ Zdroj: vlastní.

8.3 Frekvence článků v porovnání

H3: Počet článků byl větší v případě události útoku na redakci *Charlie Hebdo*, než v případě událostí útoků v Tunisku.

Graf č. 9 znázorňuje celkový počet článků v prvních dvou měsících od událostí útoků v Paříži, Tunisu a Súse pro porovnání.

Graf č. 9: Rozložení počtu článků o útocích²⁶⁵

Graf zobrazuje počty článků pro jednotlivé události označené názvy měst, ve kterých se odehrály, pro lepší přehlednost. Vzhledem k tomu, že počet článků o pařížských útocích je vyšší než maximální počet článků o útocích v Tunisku, zobrazuje graf dvě osy hodnot, přičemž pravá osa znázorňuje počet článků o útocích na redakci *Charlie Hebdo* v Paříži a levá osa znázorňuje počet článků o útocích v Tunisku.

Hypotéza se potvrdila, al-Džazíra skutečně referovala o útocích v Paříži větším počtem článků než o událostech v Tunisku. Potvrzuje se tedy i náš předpoklad, že události v Tunisku zřejmě nebyly již tak atraktivní, z mediálního pohledu, jako událost ve Francii. Při závěrečném stanovisku však musíme zohlednit fakt, že události se odehrály ve zcela odlišných obdobích, a tak mohou být konečné výsledky mírně zkreslující.

²⁶⁵ Zdroj: vlastní.

8.4 Obsahová analýza

Následující kapitoly budou analyzovat vzorek zkoumaného jevu pomocí kvalitativní metody. Zaměří se na zodpovězení poslední výzkumné otázky.

VO4: Jaké postoje vytváří al-Džazíra ke zkoumaným událostem?

H8: Postoj al-Džazíry k události útoku na redakci *Charlie Hebdo* nebude pouze jednoznačně odsuzující, ale toto médium se bude snažit nabízet divákovi či čtenáři hlubší analýzu problematiky či prostřednictvím komentářů poukázat na jevy spojené s událostí.

Prvním vstupem al-Džazíry o události útoku na redakci *Charlie Hebdo* byla reportáž neutrálního ladění, články pokračovaly tendencí vzrůstajícího počtu. Mezi vstupy se objevil i článek sestávající pouze z fotografií týkající se vyjádření solidarity s oběťmi útoků. Již první vstupy informují čtenáře a diváka o kontroverzní redakční politice *Charlie Hebdo*. Bezprostředně po prvních článcích následují debaty o karikaturách zmiňující rasismus. Al-Džazíra dává prostor kritikům i zastáncům redakčního směru satirického magazínu. Mezi prvními vstupy se taktéž objevují sebrané výroky politických představitelů, zástupců muslimské obce, a taktéž Júsufo Qaradáwího. Výroky se většinou týkají odsouzení činu a nikterak se nevymykají jiným reakcím, které jsou ohledně útoku slyšet. Vyskytují se i články charakteru komentářů, ať již akademických pracovníků anebo novinářů al-Džazíry či jiného média. Tyto komentáře se často zaměřují na kontroverzní karikatury *Charlie Hebdo*, ale také islamofobii ve francouzské společnosti a integraci muslimů ve Francii. Některé z článků se vyjadřují pro svobodu slova limitovanou osobními morálními hranicemi. V článcích se nachází obhajoba muslimů a jejich označení za oběti teroristických činů v první řadě. Autoři apelují na čtenáře či diváka, aby se ve společnosti neživily stereotypy o muslimech jako o extrémistech, ale aby lidé hledali odpovědi na otázky, proč se mladí radikalizují. Mezi hosty interview se objevuje i myslitel Táriq Ramadán, často se také vyjadřují novináři, kteří rozebírají význam svobody slova, objektivitu médií a byznys spojený s novinami.

Příspěvky přerušila událost útoku na košer obchodu 9. ledna, al-Džazíra však obě témata spíše propojovala a informovala o hledání pachatelů a hledání spojitosti obou případů. Problematice *Charlie Hebdo* ve spojení s útokem na redakci se ale al-Džazíra věnovala i nadále. K tématu se al-Džazíra vrátila i kvůli pochodu solidarity, o kterém

referovala v dalších příspěvcích. Tendence věnovat se tématu neustala zřejmě i pro další divácky atraktivní prvek, a to vydání týdeníku *Charlie Hebdo* poprvé po útocích, s další karikaturou Muhammada na titulní straně. Pozdější příspěvky se zabírají především dopady, bezpečnostní situací, událostem v jiných zemích, na něž měl útok na redakci *Charlie Hebdo* vliv (v přímé souvislosti). Další měsíce se *Charlie Hebdo* již nevěnují v takovém rozsahu jako bezprostředně po útoku. Vyskytují se články o dalším směřování Francie, zvyšujících se bezpečnostních opatření, o hackerech zesměšňujících motto „Je suis Charlie“ výrokem „Je Suis IS“. Na konci roku al-Džazíra zařadila událost útoku na týdeník *Charlie Hebdo* do několika příspěvků shrnující události roku 2015.

Čtenář mohl mít pocit, že se al-Džazíra snaží být objektivní a mít vyvážené zpravodajství. Zřetelná byla ale jednoznačná kritika *Charlie Hebdo* za kontroverzní karikatury, ale i celkový přístup k svobodě slova. V rozhovorech je často viditelná tendence moderátora směřovat konverzaci směrem k etickému pohledu na případ karikatur francouzského satirického týdeníku. Hypotéza byla potvrzena.

H9: Al-Džazíra v případě událostí v Tunisku útoky odsoudí, bude ale poukazovat i na kladné aspekty týkající se bezpečnosti v zemi.

První vstup o útoku v muzeu Bardo vydala al-Džazíra bezprostředně po činu. Jednalo se však v tento den o jediný příspěvek. Další den se články nezaměřovaly pouze na události útoky, ale hovořily o poškození demokratického obrazu Tuniska, o záměru zasáhnout jeho novou politiku se snahou vytvořit nový stát fungující na demokratických principech a jeho občanskou společnost. Všechny další články se věnují především zasažení turistického ruchu v Tunisku, hlubšímu zkoumání, proč se Tunisko stalo domovinou teroristických buněk či rekrutů teroristických organizací. Al-Džazíra odvysílala také rozhovor s rodinou útočnicka. Články se také věnují tuniské ekonomice, extrémismu ve státě přicházejícímu z Libye, a také poukazují na jednoznačný postoj vlády teroristické frakce v zemi zlikvidovat a netolerovat.

Články o útoku na hotelové pláži v Súse nevykazují příliš rozdílů, co se týče náplně jako je poškození turismu v Tunisku, navíc zmiňuje nelehkou situaci na trhu práce v Tunisku. Dává ji do souvislosti s odlivem turistů. Poukazuje také ale na pozitivní jev, a to, že někteří

turisté v zemi zůstávají či se vrací a zemi z bezpečnostních důvodů nezavrhují. Silně přítomná je snaha zdůraznit nesouhlasný postoj většiny společnosti k nárůstu islamismu a extrémismu některých skupin v Tunisku. Vyskytlo se několik článků, které podporují názor, že Tunisko je bezpečnou turistickou destinací. Hypotéza se tak potvrdila.

8.5 Shrnutí

Výzkumné otázky týkající se frekvence článků, jejich tonality a přiřazených kategorií hodnot byly zodpovězeny na základě kvantitativního šetření provedeného na vybraném vzorku 97 článků pro událost *Charlie Hebdo* a pouhých 30 článků odpovídajících požadavkům analýzy. Hypotézy jsme stanovili na základě prvotního přehledu o tématech na webových stránkách anglické al-Džazíry. Vzhledem k tomu, že události v Tunisku se odehrály až v březnu, v případě útoku na muzeum Bardo v Tunisu, a v červnu, v případě útoku na pláži v Súse, zkoumané období se zkrátilo. Naopak, událost útoku na redakci *Charlie Hebdo*, se odehrála na začátku roku, tedy poskytla články po celé zkoumané období. V tomto ohledu se tak nejedná o příliš rovný boj, avšak na základě měření bylo zjištěno, že ani v prvních měsících po útocích v Tunisku, se počet článků ani nepřibližoval počtu článků o útoku na *Charlie Hebdo*.

Měření pomocí kvantitativní metody jsme potvrdili hypotézy H2, H3 a H7. Kvalitativní analýza prokázala pravdivost hypotézy H8 a H9. Tedy, zjistili jsme, že frekvence článků o událostech ve Francii i v Tunisku měla klesající tendenci, nenaplnil se ani předpoklad intenzity článků (dva a více denně) po celý měsíc, v obou případech. Avšak, v případě události útoku na *Charlie Hebdo* bylo patrné, že téma nabízí zřejmě větší atraktivitu, a tak o něm al-Džazíra referovala hojně (70 článků pouze v měsíci lednu). Prvotní předpoklad počítal s nižším zájmem o události v Tunisku, který se také naplnil. Oproti případu *Charlie Hebdo*, maximální počet článků denně o tuniských událostech, byl pouze 3 články o události v Tunisu, a dokonce pouze 2 články o události v Súse. Toto zjištění připisujeme menšímu zájmu o události v Tunisku, na rozdíl od velkého mediálního zájmu, v případě *Charlie Hebdo*. Útoky na *Charlie Hebdo* byly často spojovány s útoky na svobodu slova a novinářskou svobodu, tedy téma bylo i pro al-Džazíru atraktivnější.

Co se týče tonality, v případě *Charlie Hebdo*, zjistili jsme, že ani jedna ze zvolených kategorií nesplňuje nastavené parametry převahy, tedy 50 %. Skoro vyrovnaně se objevovaly články neutrálního a ambivalentního hodnocení. Tyto výsledky tedy poukazují na snahu al-Džazíry působit jako objektivní zpravodajec s opatrným přidáváním článků kritizující týdeník *Charlie Hebdo*, avšak v počtu nepřesahujícím počet článků neutrálnějšího a ambivalentního ladění.

V případě útoků v Tunisku, převažující tonalita článků vyšla z měření jako ambivalentní, rovnající se parametru převahy. Druhého nejvyššího počtu článků dosáhly ty neutrálního ladění. Tyto výsledky můžeme připsat tendenci al-Džazíry referovat o událostech v Tunisku ne pouze v negativním duchu, ale poukazovat na pozitivnější příklady odrážející bezpečnost a progresivní vývoj země po Arabském jaru.

V případě *Charlie Hebdo* se ukázaly výsledky měření přiřazených kategorií hodnot jako nejvyrovnanější. Tedy, kategorie A, B, C reprezentující různé typy článků, byly zastoupeny rovnoměrně. Al-Džazíra tak na svých internetových stránkách využívala audiovizuálních zpráv, ovšem ne natolik, nakolik s nimi počítala hypotéza, a doplňovala je komentáři či analýzami i přejatými zprávami. V případě událostí v Tunisku ale procentuální podíl přiřazených kategorií hodnot, konkrétně hodnoty B, činil celých 50 %. Tedy, ve větší míře se zde objevovaly články typu komentářů, analyzujících problematiku útoků.

Výsledky zkoumání kvalitativní metodou potvrdily hypotézy výzkumné otázky o postojích, které al-Džazíra vzhledem ke zkoumaným událostem vytváří. Ukázalo se tak, že al-Džazíra probírala událost útoku na *Charlie Hebdo* různými přístupy, snažila se nezaujímat jednoznačné stanovisko, které by útoky pouze odsoudilo. Ale také se zaměřovala na další aspekty problematiky, například pohled na problematiku očima muslimské komunity. V případě útoků v Tunisku se al-Džazíra nevěnovala pouze negativním okolnostem spojeným s terorismem, ale také tuniskou ekonomikou, cestovním ruchem a bezpečností, u kterých se snažila poukázat na pozitivní vývoj v Tunisku týkající se demokratizace.

9 ZÁVĚR

Práce si kladla za cíl přiblížit fenomén stanice al-Džazíra pomocí teoretického zakotvení pojednávajícím o jejím vzniku, historickém zázemí i směru, jímž se ubírala. Zde práce vycházela ze sekundární literatury a mediálních útržků, ze kterých byl uspořádán celek odrážející snahu objektivního nazírání na toto slavné médium. V práci byly využity zdroje autorů, které se ke katarské televizi nestaví odmítavě, jako jiní představitelé, jejichž hlasy byly taktéž zaznamenány. Kapitoly první poloviny této práce nastiňují dílčí fenomény spjaté s al-Džazírou tak, aby bylo osvětleno, jak se televize vyvíjela a co ji ovlivňovalo.

Druhá část práce, mediální analýza, se zaměřila pouze na vybraný vzorek zkoumání, ovšem záměrně se jedná o událost s kontroverzním podtónem, tedy útok na *Charlie Hebdo*, v porovnání s teroristickými útoky, které se odehrály v Tunisku. Již v prvotním rozmyslu se předpokládalo, že události spjaté s *Charlie Hebdo* poskytnou více materiálu ke zkoumání, nežli v případě tuniského masakru. Jak je patrné z výsledků měření, *Charlie Hebdo* zaujímá čelní pozici, co se týče zájmu al-Džazíry. Ze zkoumání obsahu je patrné, že se katarská stanice nemůže vyhnout zdůrazněním svého arabského zázemí, když se snaží pohlížet na jev z pohledu muslimské komunity. Avšak, osobně nespátřuji v jejím pokrytí těchto konkrétních událostí neobjektivitu.

Problémem, který značně ztěžoval postup při analytické části, byl především elektronický archiv anglické al-Džazíry. Často se jevil spíše jako překážka než pomocník výzkumu, nebyl přehledný a spolehlivý. Data, která se v něm objevovala, měnila své parametry, a tak musela být stále kontrolována. Informace u zkoumaných článků taktéž nebyly vždy přesné a úplné, což taktéž neprospívalo analytickému hodnocení.

Pokud bych měla shrnout výsledky vlastního bádání, nedomnívám se, že by al-Džazíra, alespoň tedy její anglická sestra, nebyla objektivním médiem podávajícím kvalitní zpravodajství. Její jazyk považuji za srozumitelný, styl zpravodajství dnes již běžný. Soudím tak, samozřejmě, na základě malého vzorku, který jsem podrobila kritickému zhodnocení.

10 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura:

ABDELMOULA, E. (2015): *Al Jazeera and Democratization. The rise of the Arab public sphere*. Oxon: Routledge. ISBN 978-1-138-85547-2.

ALY, R. – BAUMANN, G. (2013): The BBC Arabic Service's dilemmatic triangle. Competing elites, conflicting priorities, contested media strategies. In: GILLESPIE, M. - WEBB A., eds. *Diasporas and Diplomacy. Cosmopolitan contact zones at the BBC World Service (1932-2012)*. Oxon: Routledge. ISBN 978-0-415-50880-3.

BARAKAT, S. (2012): The Qatari Spring: Katar's emerging role in peacemaking. In: *The London School of Economics and Political Science*, 24.

Dostupné z: <http://www.brookings.edu/~media/research/files/papers/2012/7/qatar-role-peacekeeping-barakat/qatar-role-peacekeeping-barakat.pdf>

BOUCHAL, M. (2011): Irák. In: JEŽOVÁ, M. – BURGROVÁ, H., eds. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*. Brno: Barisster & Principal, s. 147-161. ISBN 978-80-87474-45-7.

BURGROVÁ, H. (2011): Státy Zálivu (Kuvajt, Katar, Bahrajn, Spojené arabské emiráty). In: JEŽOVÁ, M. – BURGROVÁ, H., eds. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*. Brno: Barisster & Principal, s. 188-201. ISBN 978-80-87474-45-7.

CLARKE, B. (2010): Information. In: MITCHELL, W. J. T. – HANSE, M. B. N. *Critical Terms for Media Studies*. Chicago: The University of Chicago Press. ISBN 978-0-226-53255-4.

COOK, D. (2007): *Martyrdom in Islam*. New York: Cambridge University Press. ISBN 978-0-521-8504-7.

ČEJKA, M. (2005): Izrael a Palestina: *Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. Brno: centrum strategických studií. ISBN 80-903333-9-7.

EL-NAWAWY, M. (2008): Al Jazeera. In: ANDERSEN, R. – GRAY, J. *Battleground: The Media*. Westport: Greenwood press. 1, s. 14-21. ISBN 978-0313341670.

EL-NAWAWY, M. – POWERS, S. (2008): *Mediating conflict: Al-Jazeera English and the Possibility of a conciliatory media*. Los Angeles, CA: Figueroa Press. Dostupné z: <http://uscpublicdiplomacy.org/sites/uscpublicdiplomacy.org/files/useruploads/u22281/AJERP%20el%20Nawawy%20%26%20Powers%20Nov%205.2.pdf>

FANDY, M. (2007): *(Un)civil War of Words: Media and Politics in the Arab World*. Westport: Praeger. ISBN 978-0-275-99393-1.

FIGENSCHOU, T. U. (2011): Up Close: The Strategic Construction of Mediated Suffering on Al Jazeera English. *International Journal of Communication*. 5, s. 233-253.

FOURIE, P. J. (2007): Approaches to the Study of Mass Communication. In: *Media Studies: Media history, media and Society*. Juta & Co. 1, s. 91-180. ISBN 978-0702-17692-0.

CHIBA, Y.(2012): A Comparative Study on the Pan-Arab Media Strategies: The Cases of Egypt and Saudi Arabia. *Kyoto Bulletin of Islamic Area Studies*, 5 (1-2), s. 47-60.
Dostupné z: http://www.asafas.kyotou.ac.jp/kias/pdf/kb5_1and2/07chiba.pdf

JIRÁK, J. – KÖPPLOVÁ, B. (2007): *Média a společnost*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-287-4.

KOUŘILOVÁ, I. (2010): *Islám a nová média*. Praha. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze.

KOUŘILOVÁ, I. (2004 b): Prolomit ticho. Televize al-Džazíra, mladý emír z Kataru a mediální revoluce v arabském světě. *Dějiny a současnost*, 3, s. 12-14. Dostupné z: <http://iveta.czweb.org/documents/Al-Jazeera.pdf>

KRAIDY, M. M. (2008): Al Jazeera and Al Jazeera English: A comparative analysis. In: KUGELMAN, M. *Kuala Lumpur calling: Al-Jazeera English in Asia*. Washington, DC: Woodrow Wilson International Center for Scholar, s. 23-30.
Dostupné z: http://repository.upenn.edu/asc_papers/274

KŘÍŽEK, D. – TARANT, Z., et al. (2014): In: *Arabské jaro – příčiny, průběh, důsledky. II. díl Sýrie a Arabský poloostrov*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. ISBN 978-80-261-0441-4.

KUŽVART, J. (2011): *Al-Džazíra versus Al-Arabíja: mediální soupeření katarské a saúdské vládnoucí rodiny na pozadí války v Libanonu v létě 2006*. Praha. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze.

LAHLALI, El M. (2011): *Contemporary Arab Broadcast Media*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

LACINOVÁ, E. (2008): *Al-Džazíra, jiný úhel pohledu*. Plzeň. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni.

LEICHTOVÁ, M. (2009): Agenda-setting v masových médiích v globalizovaném světě. In: ROSŮLEK, P. a kol. *Média & politika: vybrané problémy: modernita, propaganda, politický marketing, agenda-setting, terorismus, žurnalistika*. Plzeň: Západočeská univerzita Plzeň, s. 113-132. ISBN 978-80-7043-841-1.

LIVINGSTONE, S. (1997): Beyond the „CNN Effect“: The Media-Foreign Policy Dynamic. In: NORRIS, P. *The News Media and Their Influences*, s. 291-306. ISBN 1-55587-670-6.

LYNCH, M. (2006): *Voices of The New Arab Public: Iraq, Al-Jazeera, and Middle East Politics Today*. New York: Columbia University Press. ISBN 0-231-13448-7.

MCNAIR, B. (2009): Journalism and Democracy. In: WAHL-JORGENSEN, K. – HANITZSCH, T. *The Handbook of Journalism Studies*. New York: Routledge, s. 237-249. Dostupné z: <http://sites.psu.edu/com409vicaro/wp-content/uploads/sites/9235/2014/01/Handbook-Journalism-and-Democracy.pdf>

MCLUHAN, M. H. (2008): *Člověk, média a elektronická kultura. Výbor z díla*. Brno: Jota. ISBN 978-80-7217-128-6.

MCPHAIL, T. L. (2010): *Global Communication. Theories, Stakeholders, and Trends*. West Sussex: John Wiley & Sons. ISBN 978-1-4443-3030-4.

MCQUAIL, D. (2009): *McQuail 's Mass Communication Theory*. Londýn: SAGE. ISBN 978-1-84920-291-6.

MILES, H. (2005): *Al-Jazeera: How Arab TV News Challenged the World*. Londýn: Abacus. ISBN 978-0349119250.

POTTER, W. J. (2004): *Theory of Media Literacy: A Cognitive Approach*. Santa Barbara: SAGE. ISBN 0-7619-2951-7.

POWERS, S. (2009): *The Geopolitics of the case of the Al Jazeera Network*. Jižní Kalifornie. Disertační práce. Faculty of The USC Graduate School University of Southern California. Dostupné z: https://www.academia.edu/556090/The_Geopolitics_of_the_News_The_Case_of_the_Al_Jazeera_Network

ROSŮLEK, P. (2009): Politika, média a modernita. In: *Média & politika: vybrané problémy: modernita, propaganda, politický marketing, agenda-setting, terorismus, žurnalistika*, (ed). Plzeň: Západočeská univerzita Plzeň, s. 12-49. ISBN 978-80-7043-841-1.

SAKR, N. (2001): *Satellite Realms. Transnational Television, Globalization and the Middle East*. Londýn: I.B. Tauris. ISBN 1-86064-689-1.

SEIB, P. M. (2008): *The Al Jazeera effect: how the new global media are reshaping world politics*. Virginia: Potomac Book, Inc. ISBN 978-1-59797-200-0.

SOUAIAIA, A. E. (2011): Qatar, Al Jazeera, and the Arab Spring. *Monthly Review*, s. 1-5. Dostupné z: <http://works.bepress.com/souaiaia/7/>

THOMPSON, J. B. (1995): *The Media and Modernity*. Stanford: Stanford University Press. ISBN 0-8047-2679-5.

ZINGARELLI, M. E. (2010): *The CNN Effect and the Al Jazeera Effect In Global Politics And Society*. Washington, D. C. Diplomová práce. Georgetown University. Dostupné z: <https://repository.library.georgetown.edu/bitstream/handle/10822/553423/zingarelliMeganElizabeth.pdf>

Elektronické zdroje:

A decade of growth. Al Jazeera. [online] 1.11.2006 [cit. 5.4.2016].

Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/archive/2006/11/2008410115625813175.html>

About Us. Al Jazeera. [online] nedatováno [cit. 12.4.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/aboutus/>

Al Jazeera demands Egypt release Cairo team. *Al Jazeera*. [online] 31.12.2013 [cit. 13.3.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/12/al-jazeera-asks-egypt-release-journalists-2013123011046540660.html>

Al Jazeera staff charged in Egypt are named. *Al Jazeera*. [online] 6.2.2014 [cit. 12.4.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/02/al-jazeera-staff-charged-egypt-are-named-201425182440351777.html>

Arabsat [online] nedatováno [cit. 12.4.2016] Dostupné z: <http://www.arabsat.com/english/about>

At least 37 dead in attack on Tunisia hotels: ministry. *The Gulf News*. [online] 26.6.2015 [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://gulfnews.com/news/mena/tunisia/at-least-37-dead-in-attack-on-tunisia-hotels-ministry-1.1541155>

BARTAL, S. (2015): Islamic Muslim Brotherhood Scholars and „Arab Spring“ in Palestine. *Horizon Research Publishing*. [online]. 2015, 3 (5), s. 251-258 [cit. 13.2.2016]. Dostupné z: <http://www.hrpub.org/download/20150510/SA1-19603769.pdf>

CAMPBELL, H. A. – HAWK, D. (2012): Al Jazeera's Framing of Social Media During the Arab Spring. *CyberOrient*. [online] 2012, 6 (1) [cit. 1.5.2016]. Dostupné z: <http://www.cyberorient.net/article.do?articleId=7758>

CARTER, M. – O'HAGAN, M. (2004): Saudi with notorious father fights deportation. *The Seattle Times*. [online]. 29.12.2004 [cit. 14.4.2016]. Dostupné z: <http://www.seattletimes.com/seattle-news/politics/saudi-with-notorious-father-fights-deportation/>

CASPIT, B. (2013): Israel Was Right to Publish Al-Durrah Report. *Al Monitor*. [online] 21.5.2013 [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://www.almonitor.com/pulse/originals/2013/05/why-israel-is-right-in-publishing-its-al-durrah-official-rep.html#>

CLOONEY, A. (2014): The Anatomy of an Unfair Trial. *The Huffington Post*. [online] 18.8.2014 [cit. 5.5.2016]. Dostupné z: http://www.huffingtonpost.com/Amal-Alamuddin/egypt-unfair-trial_b_5688388.html

- Code of Ethics. *Al Jazeera*. [online] 1.11.2014 [cit. 5.4.2016].
Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/aboutus/2006/11/2008525185733692771.html>
- COCHRANE, P. (2007): Saudi Arabia's Media Influence. *Arab Media & Society* [online]. The American University in Cairo: Kamal Adham Center for Television and Digital Journalism, 3 [cit. 2.1.2016].
Dostupné z: <http://www.arabmediasociety.com/index.php?article=421&printarticle>
- DAZI-HÉNI, F. (2014): Katar's Regional Ambitions and the New Emir. *Middle East Institute*. [online] 9.5.2014 [cit. 16.4.2016].
Dostupné z: <http://www.mei.edu/content/article/qatar%E2%80%99s-regional-ambitions-and-new-emir>
- Deadly attack keeps world on alert. *The Guardian*. [online] 4.9.2002 [cit. 21.4.2016].
Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2002/sep/04/september11.usa>
- Desítky turistů na pláži v Sousse zabil tuniský student. *Česká televize*. [online] 26.6.2015 [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1540508-desitky-turistu-na-plazi-v-sousse-zabil-tunisky-student>
- Economic Impact 2016 Tunisia. *World Travel & Tourism Council*. [online] 2016 [cit.18.4.2016].
Dostupné z: <http://www.wttc.org//media/files/reports/economic%20impact%20research/countries%202016/tunisia2016.pdf>
- Egypt: Deportation of Al Jazeera journalist must not overshadow continuing plight of Baher Mohamed and Mohamed Fahmy. *Amnesty International*. [online] 1.2.2015 [cit. 10.5.2016].
Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2015/02/egypt-deportation-al-jazeera-journalist-must-not-overshadow-continuing-plight-baher-mohamed-and/>
- ELDAR, S. (2013): Israel Was Right to Publish Al-Durrah Report. *Al Monitor*. [online] 20.5.2013 [cit. 20.4.2016].
Dostupné z: <http://www.almonitor.com/pulse/originals/2013/05/israel-investigating-al-durrah.html>

FARHI, P. (2014): Al Jazeera faces criticism in Egypt over its coverage of Muslim Brotherhood. *The Washington Post*. [online] 5.1.2014 [cit. 15.4.2016]. Dostupné z: (https://www.washingtonpost.com/lifestyle/style/al-jazeera-faces-criticism-in-egypt-over-its-coverage-of-muslim-brotherhood/2014/01/05/04a397f4-74b3-11e3-9389-09ef9944065e_story.html)

French satirical paper Charlie Hebdo attacked in Paris. *BBC News*. [online] 2.11.2011 [cit. 1.5.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-15550350>

GOLDBERG, J. (2013): Why Does Al Jazeera Love a Hateful Islamic Extremist? *BloombergView*. [online] 10.7.2013 [cit. 10.3.2016]. Dostupné z: <http://www.bloomberg.com/view/articles/2013-07-10/why-does-al-jazeera-love-a-hateful-islamic-extremist>

HALÍK, T. (2015): HALÍK: Já nejsem Charlie. Ke svobodě patří zodpovědnost. *Lidovky.cz*. [online] 12.1.2015 [cit. 15.4.2016]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/halik-ja-nejsemcharliekesvobodetotizpatrizodpovednostpqy/nazory.aspx?c=A150112_153452_In_nazory_hm

HANNA, J. (2015): Egypt pardons Al Jazeera journalists 2 years after arrests. *CNN*. [online] 24.9.2015 [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2015/09/23/middleeast/egypt-al-jazeera/>

HENDERSON, S. (2000): The 'al-Jazeera Effect': Arab Satellite Television and Public Opinion. In: *Washington Institute.org* [online]. 8.12.2000 [cit. 20.2.2016]. Dostupné z: <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/the-al-jazeera-effect-arab-satellite-television-and-public-opinion>

History. *Charlie Hebdo*. [online] nedatováno [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: <https://charliehebdo.fr/en/history/>

HROUB, K. (2014): Qatar and the Arab Spring – Conflict & Intl. Politics. [online]. *Heinrich Böll Stiftung Middle East*. 3.3.2014 [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <https://lb.boell.org/en/2014/03/03/qatar-and-arab-spring-conflict-intl-politics>

HUTCHINSON, J. (2016): 'Tunisia is safe': Defiant message from tourism chiefs as country struggles to attract visitors following last year's terror attacks. *Daily Mail*. [online] 11.3.2016 [cit. 15.4.2016]. Dostupné z: http://www.dailymail.co.uk/travel/travel_news/article-

3487503/Tunisia-safe-Defiant-message-tourism-chiefs-country-struggles-attract-visitors-following-year-s-terror-attacks.html

Charlie Hebdo attack: Three days of terror. *BBC News*. [online] 14.1.2015 [cit. 28.4.2016].
Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-30708237>

CHOTHIA, F. – HUGHES, R. (2015): As it happened: Tunisia attack. *BBC News*. [online] 18.3.2015 [cit. 21.4.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/live/31938459>

CHRISAFIS, A. (2012): Muhammad cartoons: French magazine to publish illustrated prophet biography. *The Guardian*. [online] 30.12. 2012 [cit. 12.4.2016]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2012/dec/30/muhammad-cartoons-magazine-biography-prophet>

ISMAIL, N. (2011). Al Jazeera's Role in Toppling the Dictators One by One. *The Huffington Post*. [online] 9.5.2011 [cit. 8.3.2016]. Dostupné z: http://www.huffingtonpost.com/nehad-ismail/al-jazeeras-role-in-toppl_b_948247.html

KESSLER, O. (2012): The Two Faces of Al Jazeera. In: *Middle East Quarterly*. [online] 2012 [cit. 5.4.2016], 19 (1), s. 47-56. Dostupné z: <http://www.meforum.org/3147/al-jazeera>

KINGSLEY, P. (2014): Al-Jazeera journalists jailed for seven years in Egypt. *The Guardian*. [online] 23.6.2014 [cit. 20.4.2016].
Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2014/jun/23/al-jazeera-journalists-jailed-seven-years-egypt>

KIRKPATRICK, D. D. (2015): Tunisia Museum Attack Is Blow to Nation's Democratic Shift. *The New York Times*. [online] 18.3.2015 [cit. 21.4.2016]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2015/03/19/world/africa/gunmen-attack-tunis-bardo-national-museum.html?_r=0

KOBLIN, J. (2016): Al Jazeera America to Shut Down by April. *The New York Times*. [online] 13.1.2016 [cit. 12.4.2016].
Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2016/01/14/business/media/al-jazeera-america-to-shut-down-in-april.html>

KOUŘILOVÁ, I. (2004 a): *Dopad využití informačních technologií na politické a sociálně-ekonomické procesy a tvorbu veřejného mínění v arabských a islámských zemích*. [online] 1.11.2004 [cit. 15.1.2016].

Dostupné z: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:NvbvHvRtAsJ:www.mzv.cz/file/73352/RM_01_11_04.doc+&cd=2&hl=cs&ct=clnk&gl=us

KUŽVART, J. (2010): Televize al-Džazíra a svoboda slova – svazek z lásky nebo z rozumu? *Hospodářské noviny*. 25.2.2010 [online]. 12.12.1999 [cit. 2.2.2016]. Dostupné z: <http://amo.blog.ihned.cz/c1-40748980-televize-al-dzazira-a-svoboda-slova-svazek-z-lasky-nebo-z-rozumu>

LAHRICHI, K. (2014): Where does Qatar stand on women's rights? In: *Your Middle East*. [online]. 11.12.2014. [cit. 20.3.2016].

Dostupné z: http://www.yourmiddleeast.com/culture/where-does-qatar-stand-on-womens-rights-photos_28488

Man held in Italy over Tunis museum attack. *The Guardian*. [online] 20.5.2015 [cit. 21.4.2016]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2015/may/20/italy-arrest-tunis-bardo-museum-attack>

MAŠKOVÁ, M. (2009): Spor o karikatury: Svoboda slova nebo urážka náboženství? *Český rozhlas*. [online] 19.3.2009 [cit. 15.4.2016].

Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/spor-o-karikatury-svoboda-slova-nebo-urazka-nabozenstvi--562135

MILES, H. (2011): The Al Jazeera Effect. *Foreign Policy*. [online] 9.2.2011 [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2011/02/09/the-al-jazeera-effect-2/>

Networks call for release of Al Jazeera staff. *Al Jazeera*. [online] 18.2.2014 [cit. 15.4.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/02/networks-call-release-al-jazeera-staff-2014218174535602114.html>

NOUJAIM, J. (2004): *Control Room*. [film]. USA.

PEARL, J. (2007): Another Perspective, or Jihad TV? *The New York Times*. [online] 17.2.2007 [cit. 5.1.2016].

Dostupné z: http://www.nytimes.com/2007/01/17/opinion/17pearl.html?_r=0

POLLER, N. (2011): The Muhammad al-Dura Hoax and Other Myths Revived. In: *Middle East Quarterly*. [online] 2011 [cit. 18.4.2016], 18 (4), s. 71-78. Dostupné z: <http://www.meforum.org/3076/muhammad-al-dura-hoax>

Reporters without Borders. [online], [cit. 15.4.2016]. Dostupné z: <https://rsf.org/en/presentation>

RICCHIARDI, S. (2011): The Al Jazeera Effect. In: *American Journalism Review*. [online]. 21.4.2011 [cit. 27.1.2016]. Dostupné z: <http://ajrarchive.org/Article.asp?id=5077>

RICHARDSON, I. D. (2003): The Failed Dream That Led To Al Jazeera. In: *Preddon Lee Limited* [online]. 11.4.2003 [cit. 12.3.2016].

Dostupné z: http://www.preddonlee.com/al_jazeera_origins.html

RICHARDSON, I. D. (1997): The Arabic TV „Monster“ In: *Preddon Lee Limited* [online]. 4/1997 [cit. 10.3.2016]. Dostupné z: <http://www.preddonlee.com/arabic.html>

ROBERTS, D. (2013): Katar: domestic quietism, elite adventurism. In: European Council on Foreign Relations (ed.): *What Does the Gulf Think About the Arab Awakening?* [online] 10.4.2013 [cit. 15.4.2016]. Dostupné z: http://www.ecfr.eu/page/-/ECFR75_GULF_ANALYSIS_AW.pdf

Sadam's Iraq: Key Events. *BBC News*. [online] nedatováno [cit. 25.3.2016]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/middle_east/02/iraq_events/html/desert_fox.stm

SAMUEL, H. (2009): French cartoonist Sine on trial on charges of anti-Semitism over Sarkozy jibe. *The Telegraph*. [online] 27.1.2009 [cit. 29.3.2016]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/4351672/French-cartoonist-Sine-on-trial-on-charges-of-anti-Semitism-over-Sarkozy-jibe.html>

SHOICHET, C. E. – LEVS, J. (2015): Al Qaeda branch claims Charlie Hebdo attack was years in the making. *CNN*. [online] 21.1.2015 [cit. 19.4.2016]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2015/01/14/europe/charlie-hebdo-france-attacks/>

STEPHNES, M. History of Television. In: *New York University.edu*. [online] nedatováno [cit. 25.4.2016].

Dostupné z: <http://www.nyu.edu/classes/stephens/History%20of%20Television%20page.htm>

ŠRAJER, B. (2003): Propagandistická válka. *Český rozhlas*. [online] 24.3.2003 [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/68180

TELHAMI, S. (2013): The World Through Arab Eyes: Arab Public Opinion and the Reshaping of the Middle East. In: *Brookings.edu* [online]. 15.6. [cit. 3.3.2016]. Dostupné z: <http://www.brookings.edu/research/articles/2013/06/15-al-jazeera-news-network-world-arab-eyes-telhami>

The France 2 Al-Durrah Report, its Consequences and Implications. Report of the Government Review Committee. *Prime Minister 's Office*. [online] 19.5.2013 [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: http://www.desinfos.com/IMG/pdf/The_France_2_AlDurrah_Report_.pdf_Consequences_and_Implications-1905-2.pdf

TOMLIN, J. (2003): Uncomfortable Viewing. In: *Preddon Lee Limited* [online]. 11.4.2003 [cit. 12.3.2016]. Dostupné z: http://www.preddonlee.com/al_jazeera_origins.html

TOUMI, H. (2011): Al Jazeera turning into private media organisation. *The Gulf News*. [online] 13.7.2011 [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: <http://gulfnews.com/news/gulf/qatar/al-jazeera-turning-into-private-media-organisation-1.837871>

TRISTAM, P. (2016): Profile: Al Jazeera (Revolutionizing Middle Eastern Media and Perceptions). In: *About.com* [online]. 25.2.2016 [cit. 16.3.2015]. Dostupné z: <http://middleeast.about.com/od/mediacultureandthearts/a/me0080313.htm>

Tunisia attack: Minute's silence for victims. *BBC News*. [online] 3.7.2015 [cit. 4.4.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/uk-33384527>

Tunisia Bardo museum attack: Man arrested in Italy. *BBC News*. [online] 20.5.2015 [cit. 21.4.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-africa-32809851>

Tunisko zavádí trest smrti. Po útoku zpřísnilo protiteroristický zákon. *iDNES.cz*. [online] 25.7.2015 [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/tunisko-zprisnilo-po-utocich-protiteroristicky-zakon-pil-zahranicni.aspx?c=A150725_071728_zahranicni_zt

TUREČEK, B. (2011): Al-Džazíra – fenomén nejen arabského světa. *Český rozhlas*. [online] 3.5.2011 [cit. 25.3.2016]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/blizkyvychod/_zprava/887219

United Nations Data Retrieval System. [online] nedatováno [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=Qatar>

United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East. [online] nedatováno [cit. 15.4.2016]. Dostupné z: <http://www.unrwa.org/where-we-work/gaza-strip>

United Nation Statistic Devision. [online] 15.4.2016 [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://unstats.un.org/unsd/demographic/products/vitstats/serATab2.pdf>

VOLKMER, I. (1999): International Communication Theory in Transition: Parameters of the New Global Public Sphere. In: *MIT Communications Forum.edu*. [online]. 12.12.1999 [cit. 21.3.2016]. Dostupné z: <http://web.mit.edu/comm-forum/papers/volkmer.html#top>

Who are the al-Jazeera journalists tried in Egypt? *BBC News*. [online] 13.2.2015 [cit. 16.4.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-27943387>

WILLEMS, W. (2014): Beyond Normative Dewesternization: Examining Media Culture from the Vantage Point of the Global South. *The Global South*. [online] 7.4.2016 [cit. 21.4.2016], 8 (1), s. 7-23. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/10.2979/globalsouth.8.1.7>

World Report 2015: Qatar. *Human Rights Watch*. [online] nedatováno [cit. 10.4.2016]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2015/country-chapters/qatar#a48ccb>

11 RESUME

The aim of this thesis is to introduce phenomenon called Al Jazeera, its history and current direction. My Diploma thesis has two parts, one of them is theory of Al Jazeera and selected examples of events which should have influence on progression of this Qatari medium. The second part of the thesis is media analysis focused on special events, which I have researched on English version of Al Jazeera and used its Internet archive. I have chosen these events: attack on the editorial office of the magazine *Charlie Hebdo* in Paris in France. The next one were attacks in Tunisia, the first one in Tunisian museum Bardo in capital city of Tunis and the second one on the hotel beach in tourist resort of Súsá. Articles about these events have been examined with the help of quantitative method of measuring and they were completed by qualitative method of measuring.

The goal of this part of study is to find out how often *Charlie Hebdo* attacks and Tunisia attacks were reffered in the Al Jazeera English. Simultaneously, it tries to reveal the influence of factors of the tonality and values. This thesis found out that frequency of articles was declining in both of events and articles have different tonality and number of assigned values then expected hypotheses.

12 PŘÍLOHY

12.1 Seznam příloh

Grafy:

Graf č. 1 Rozložení počtu článků	53
Graf č. 2 Počet článků v jednotlivých dnech	54
Graf č. 3 Tonalita článků	55
Graf č. 4 Procentuální podíl dle kategorií hodnot	56
Graf č. 5 Rozložení počtu článků o útoku v Tunisu.....	57
Graf č. 6 Rozložení počtu článků o útoku v Súse	58
Graf č. 7 Tonalita článků	59
Graf č. 8 Procentuální podíl dle kategorií hodnot	60
Graf č. 9 Rozložení počtu článků o útocích	61

Tabulky:

Tabulka č. 1 Tonalita článků podle počtu a procentuálního podílu	55
Tabulka č. 2 Počet článků dle kategorií hodnot	56
Tabulka č. 3 Tonalita článků podle počtu a procentuálního podílu	59
Tabulka č. 4 Počet článků dle kategorií hodnot	60
Tabulka č. 5 Souhrnná tabulka rozložení počtu článků o útoku na <i>Charlie Hebdo</i> a jejich dělení vzhledem k tonalitě (počet za měsíc)	82
Tabulka č. 6 Souhrnná tabulka počtu článků o útoku na <i>Charlie Hebdo</i> vzhledem k přiřazené hodnotě (počet za měsíc)	82

Tabulka č. 7 Souhrnná tabulka rozložení počtu článků o útoku v muzeu Bardo v Tunisu a jejich dělení vzhledem k tonalitě (počet denně)83

Tabulka č. 8 Souhrnná tabulka rozložení počtu článků o útoku na pláži v Súse a jejich dělení vzhledem k tonalitě (počet denně)83

Tabulka č. 9 Souhrnná tabulka počtu článků o útocích v Tunisku vzhledem k přiřazené hodnotě (počet za měsíc)84

Tabulka č. 10 Souhrnná tabulka porovnání rozložení počtu článků událostí v Paříži, Tunisu a Súse84

Obrázky:

Obrázek č. 1 Logo al-Džazíry s názvem společnosti Al Jazeera Media Network85

Obrázek č. 2 Záběry zachycující zastřelení palestinského chlapce Muhammada ad-Durry85

Obrázek č. 3 Speciální vydání *Charlie Hebdo* s názvem Charia Hebdo zobrazující karikaturu proroka Muhammada86

Obrázek č. 4 Záběry dětských obětí války v Gaze 2009 v televizi al-Džazíra86

12.2 Tabulkové přílohy

Tabulka č. 5 Souhrnná tabulka rozložení počtu článků o útoku na Charlie Hebdo a jejich dělení vzhledem k tonalitě (počet za měsíc)

Měsíc	Počet článků	Pozitivní	Neutrální	Kritizující	Odsuzující	Ambivalentní
leden	70	1	28	10	6	25
únor	9		4			5
březen	1		1			
duben	3		1		1	1
květen	1		1			
červen	1				1	
červenec	1		1			
srpen	1					1
září	1			1		
říjen	0		0	0	0	0
listopad	4					4
prosinec	5		3			2
Celkem	97	1	39	11	8	38

Zdroj:vlastní.

Tabulka č. 6 Souhrnná tabulka počtu článků o útoku na Charlie Hebdo vzhledem k přiřazené hodnotě (počet za měsíc)

Měsíc	Hodnota A	Hodnota B	Hodnota C
leden	27	20	23
únor	3	4	2
březen			1
duben	1	1	1
květen			1
červen		1	
červenec		1	
srpen		1	
září			1
říjen	0	0	0
listopad	2	2	
prosinec	3	1	1
Celkem	36	31	30

Zdroj:vlastní.

Tabulka č. 7 Souhrnná tabulka rozložení počtu článků o útoku v muzeu Bardo v Tunisu a jejich dělení vzhledem k tonalitě (počet denně)²⁶⁶

Den (datum)	Počet článků	Pozitivní	Neutrální	Odsuzující	Ambivalentní
18.3.2015	1			1	
19.3.2015	3		1		2
20.3.2015	3			1	2
21.3.2015	1		1		
22.3.2015	2		2		
23.3.2015	1		1		
24.3.2015	1	1			
29.3.2015	1				2
9.4.2015	1				1
21.5.2015	1				1
1.7.2015	1		1		
Celkem	17	1	6	2	8

Zdroj:vlastní.

Tabulka č. 8 Souhrnná tabulka rozložení počtu článků o útoku na pláži v Suse a jejich dělení vzhledem k tonalitě (počet denně)

Den (datum)	Počet článků	Pozitivní	Neutrální	Odsuzující	Ambivalentní
27.6.2015	2			2	
28.6.2015	1				1
30.6.2015	1				1
2.7.2015	1		1		
5.7.2015	2		1		1
9.7.2015	1				1
13.7.2015	1				1
25.7.2015	1		1		
29.7.2015	1				1
2.8.2015	1	1			
10.8.2015	1				1
Celkem	13	1	3	2	7

Zdroj: vlastní.

²⁶⁶ Vzhledem k malému vzorku tabulka č. 7 a č. 8 zobrazuje počet událostí denně.

Tabulka č. 9 Souhrnná tabulka počtu článků o útocích v Tunisku vzhledem k přiřazené hodnotě (počet za měsíc)

Měsíc	Hodnota A	Hodnota B	Hodnota C
březen	6	2	6
duben	1		1
květen	0	0	0
červen	3		1
červenec	4	1	3
srpen	1	1	0
září	0	0	0
říjen	0	0	0
listopad	0	0	0
prosinec	0	0	0
	0	0	0
Celkem	15	4	11

Zdroj:vlastní.

Tabulka č. 10 Souhrnná tabulka porovnání rozložení počtu článků událostí v Paříži, Tunisu a Súse²⁶⁷

Měsíc	Paříž	Tunis	Súsa
leden	70	0	0
únor	9	0	0
březen	1	14	0
duben	3	1	0
květen	1	1	0
červen	1	0	4
červenec	1	1	7
srpen	1	0	2
září	1	0	0
říjen	0	0	0
listopad	4	0	0
prosinec	5	0	0
Celkem	97	17	13

Zdroj:vlastní.

²⁶⁷ Zvýrazněné hodnoty znázorňují první měsíc od udání událostí, a zároveň také nejvyšší počet článků.

12.3 Obrazové přílohy

Obrázek č. 1 Logo al-Džazíry s názvem společnosti Al Jazeera Media Network

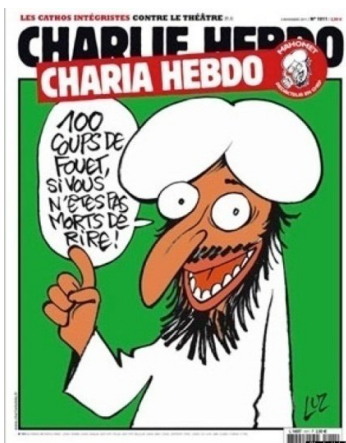
Zdroj: Al Jazeera Media Network. Dostupné z: <http://careers.aljazeera.net/images/aljazeera-logo-1.png> [13.4.2016].

Obrázek č. 2 Záběry zachycující zastřelení palestinského chlapce Muhammada ad-Durry

Zdroj: International Business Times. Israel Condemns Foreign Correspondents' 'Vulture Club' on Muhammad al-Durrah Death. Dostupné z: <https://d.ibtimes.co.uk/en/full/372920/al-durrah-footage.jpg> [13.4.2016].

Obrázek č. 3 Speciální vydání Charlie Hebdo s názvem Charia Hebdo zobrazující karikaturu proroka Muhammada

Zdroj: *The Huffington Post. These Are The Charlie Hebdo Cartoons That Terrorists Thought Were Worth Killing Over.* Dostupné z: <http://i.huffpost.com/gen/2462554/thumbs/o-100-LASHES-570.jpg?5> [13.4.2016].

Obrázek č. 4 Záběry dětských obětí války v Gaze 2009 v televizi al-Džazíra

Zdroj: *International Journal of Communication 5. Suffering Up Close: The Strategic Construction of Mediated Suffering on Al Jazeera English.* Dostupné z: <http://ijoc.org/index.php/ijoc/article/viewFile/851/521> [13.4.2016].